

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON YHTEINEN VALVONTASUUNNITELMA 2015 - 2019

Hallituksen jaosto 17.12.2014 § 12, päivitysten hyväksyminen vuodelle 2015

Hallituksen jaosto 17.12.2015 § 29, päivitysten hyväksyminen vuodelle 2016

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta 7.12.2016 § 9,
päivitysten hyväksyminen vuodelle 2017

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta 13.12.2017 § 25,
päivitysten hyväksyminen vuodelle 2018

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta 12.12.2018 § 20,
päivitysten hyväksyminen vuodelle 2019

YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUS

TIIVISTELMÄ

Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valvontasuunnitelman päivityksessä vuodelle 2019 on terveydensuojelun lakialoilla tehty päivityksiä, jotka johtuvat pääosin kuluneen vuoden aikana tapahtuneista lakimuutoksista. Koko ympäristöterveydenhuollon toimialalla varaudutaan maakuntamuutoksen valmistelun vaatimaan ajankäyttöön. Ympäristöterveyskeskuksessa varataan erikseen resurssia myös varautumisen suunnitteluun, varautumiseen liittyvään harjoitteluun sekä epidemiaselvitystyöryhmän työskentelyyn.

Ympäristöterveydenhuollon uusi valtakunnallinen valvontaohjelma VATI otetaan käyttöön 1.1.2019. Käyttöönotto helpottaa valvontatietojen tallentamista ja raportointia keskusviranomaisille, mutta sen käyttöönotto, henkilökunnan koulutus ja vuoden aikana järjestelmään lisättävät kehityspaketit tulevat vaatimaan resurssia kaikilta valvonnan osa-alueilta vuonna 2019. VATI järjestelmään liittyen vuoden 2019 aikana otetaan myös käyttöön valtakunnallinen sähköinen ilmoitus ja toimenpidepyyntöjärjestelmä (ILPPA), joka toimii suomi.fi sivustojen kautta. Tämä mahdollistaa sähköisten ilmoitusten tekemisen ympäristöterveydenhuollossa.

Elintarvikevalvonnassa on huomioitu Eviran julkaisema riskiluokitusohje vuoden 2019 valvontatiheyksiä suunniteltaessa. Ennakkotietojen mukaan riskiluokitusohje on päivityksessä vuoden 2019 alussa, päivitys otetaan käyttöön vasta vuoden 2020 valvontasuunnitelmassa. Valvontaprojektien osalta osallistutaan valtakunnallisiin projekteihin ja käytetään jonkin verran työpanosta vuoden 2018 alkutuotannon selvitysprojektin viimeistelyyn ja kohdetietojen kirjaamiseen tietojärjestelmään. Elintarvikevalvonnassa yhtenä merkittävänä painopisteenä on kohteiden omavalvontanäytteenoton tarkastaminen ja uusia toimintaohjeita koskeva neuvonta ja ohjaus.

Terveydensuojelulain muutos on tullut voimaan toukokuussa 2017. Terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa keskitytään painopistevalvontaan sekä lasten- ja nuorten käyttämien kokoontumistilojen selvitysprojektissa valvonnan piiriin otettujen kohteiden tarkastuksiin. Vuonna 2019 toteutetaan myös yhteinen näytteenottoharjoitus terveydensuojelun henkilökunnan sekä toimialueen EU-vesilaitosten kanssa.

Valvira on julkaissut laajan ohjeen asumisterveyshaitan selvittämisestä. Ohje koulujen ja päiväkotien valvontaan ja sisäilmaongelmiin on otettu käyttöön 2018. Terveydensuojelussa yksi valvonnan painopiste on julkisten tilojen terveydellisten olojen laadukas selvitystyö. Toimialan strategiassa on myös linjattu aktiivinen osallistuminen kuntien sisäilmaryhmätyöskentelyyn osana ennaltaehkäisevää toimintaa. Erikoistumista sisäilmaongelmien selvitystyöhön kehitetään hankkimalla kolmelle viranhaltijalle rakennusterveysasiantuntijan koulutus. Ennalta ehkäisevää terveydensuojelutyötä jatketaan aktiivisella sidosryhmätyöskentelyllä, antamalla lausuntoja sekä lisäämällä tiedotusta toimialan ajankohtaisista asioista.

Tupakkalain osalta valvonnassa noudatetaan valtakunnallisia painopisteitä. Vähittäis- ja tukkumyynnin osalta jatketaan valvontaa valtakunnallisella 0,5 valvontatiheydellä mutta tarkastusten yhteydessä tehdään kohdekohtaista riskinarviointia, jonka perusteella on myös mahdollista nostaa tai laskea kohteen valvontatiheyttä. Myynnin valvonta kohdistetaan kokonaisuuden lisäksi erityisesti vähittäismyyntipakkausten valvontaan.

Eläinlääkinnän toimialueella valvontasuunnitelman päivityksessä on tapahtunut vain vähäisiä muutoksia. Sysmän toimipiste on muuttanut. Valvontakohteet ja valvontakäyn-

nit 2019 on päivitetty. Alkutuotannon valvonnassa on tapahtunut muutoksia arvioinnissa sekä kirjaamiskäytännöissä. Lisäksi valvonta on laajentunut koskemaan muitakin alkutuottajia kuin maidontuottajia.

Valvonnan painopistealueena vuonna 2019 ovat eläinsuojelulain mukaiset ilmoituksen varaiset toimijat, varsinkin tallit.

Toimintaympäristössä jatkuu maidon- ja lihantuotantotilojen määrän väheneminen, mikä johtaa sairaskäyntien vähenemiseen. Keskimääräinen tilakoko on noussut ja samalla eläinten hoidon painopiste on siirtynyt ennaltaehkäisevään terveydenhuoltotyöhön, mikä on myös yksi lähivuosien eläinlääkäreiden koulutuksen painopistealue.

Ympäristöterveyskeskuksen strategisena tavoitteena on panostaminen ennaltaehkäisevään toimintaan ja sen kautta vaikuttavuuden lisääminen. Tähän liittyvänä konkreettisenä toimenpiteenä lisätään tiedottamista toimialan tärkeistä asioista. Vuonna 2019 tavoitteena on julkaista 20 tiedotetta.

VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA: TOIMIALOJEN YLEISET JA YHTEISET PERIAATTEET

Sisältö	1
----------------	----------

Luettelo valvontasuunnitteluun sisältyvistä osasuunnitelmista

1 Tarkastussuunnitelmat ja valvonnan painopisteet on esitetty toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa. Tarkastusten määrittely on esitetty Liitteessä 1.

2 Näytteenotto-, projekti- ja hankesuunnitelmat on esitetty toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa

3 Koulutussuunnitelma on esitetty kohdassa 2.3

4 Häiriötilannesuunnitelma on esitetty kohdassa 4.1 ja sisällysluettelo Liite 2

5 Viestintäsuunnitelma on esitetty kohdassa 4.2 ja sisällysluettelo Liite 3

TOIMIALAKOHTAISET VALVONTASUUNNITELMAT 2015–2019, JA KYSEISEN TOIMIALAN VALVONNAN ERITYISPIIRTEET

Sisältö	35
----------------	-----------

Elintarvikevalvontasuunnitelma	37
--------------------------------	----

Terveysturvallisuuden valvontasuunnitelma	56
---	----

Tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelma	70
---	----

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja eläinlääkäripalvelujen järjestämissuunnitelma	76
---	----

SISÄLTÖ

VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA: TOIMIALOJEN YLEISET JA YHTEISET

PERIAATTEET	2
1 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA	2
1.1 Valvontasuunnitelman rajaus	2
1.2 Valvontaohjelmat ja – suunnitelmat, säädösperusta	3
1.2.1 Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmat, toimialan viranomaiset ja viranomaisohjaus ..	3
1.2.2 Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö	4
2 YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUS	5
2.1 Toimintaympäristö	5
2.2 Henkilöstö ja voimavarat	6
2.2.1 Terveysturvallisuus	7
2.2.2 Eläinlääkintähuolto	7
2.2.3 Resurssien käyttö	8
2.3 Koulutussuunnitelma, pätevyyden varmistamisen ja ylläpidon periaatteet	10
2.4 Toiminnan laadun kehittäminen ja sisäinen auditointisuunnitelma	11
2.5 Toimivallan delegointi viranhaltijoille	11
3 VALVONTA	11
3.1 Valvonnan tavoitteet	11
3.2 Tarkastukset, riskinarviointi, tiheys ja käytettävä aika	12
3.3 Tarkastuskertomus	14
3.4 Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman valtakunnalliset painopisteet 2015 – 2019 sekä valvontaprojektit ja hankkeet	15
3.4.1 Ohjelmakauden teema	15
3.4.2 Varautuminen valtakunnalliseen tietokantaan	15
3.4.3 Valtakunnalliset, aluehallintoviraston tai ympäristöterveyskeskuksen sekä Kanta- ja Päijät- Hämeen alueelliset valvontaprojektit ja hankkeet	16
3.5 Ympäristöterveyskeskuksen omat painopistealueet	17
3.5.1 Ympäristöterveyskeskuksen terveysturvallisuuden laatuvarmistus	17
3.5.2 Varautuminen ja valmiussuunnittelu	17
3.5.3 Sidosryhmäkoulutus	17
3.5.4 Alkutuotannon selvityshanke	18
3.5.5 Varautuminen maakuntauudistukseen	18
3.6 Valvonnan maksullisuus	19
3.7 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen, laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat	19
3.8 Kohde- ja valvontatietojärjestelmät	20
4 VALMIUSSUUNNITTELU, HÄIRIÖTILANNESUUNNITELMAT JA VIESTINTÄSUUNNITELMA	21
4.1 Valmiussuunnittelu ja häiriötilannesuunnitelmat	21
4.2 Viestintäsuunnitelma	21
5 VALVONTASUUNNITELMAN KÄSITTELY JA YLLÄPITO	21
5.1 Päivitys	21
5.2 Hyväksyminen	21
5.3 Toimialakohtaisten valvontasuunnitelmien vuosiraportointi	22
5.4 Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja raportointi	22
LIITE 1 TARKASTUSTEN MÄÄRITTELY	27
LIITE 2 HÄIRIÖTILANNESUUNNITELMA, SISÄLLYSLUETTELO	29
LIITE 3 VIESTINTÄSUUNNITELMA, SISÄLLYSLUETTELO	29

VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA: TOIMIALOJEN YLEISET JA YHTEISET PERIAATTEET

1 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA

1.1 Valvontasuunnitelman rajaus

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskuksessa on laadittu ympäristöterveydenhuollon lakialat kattava valvontasuunnitelma vuosille 2015–2019. Valvontasuunnitelmassa käsitellään ympäristöterveyskeskuksen toimialueen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojelulain mukaista valvontaa sekä nikotiinivalmisteiden myyntiä. Valvontasuunnitelmassa käsitellään myös eläinlääkintähuoltoa koskevat valvontasuunnitelmat painopistealueineen. Ympäristöterveyskeskus on liittännyt myös nikotiinivalmisteiden myynnin valvontasuunnitelman osaksi tupakkalain mukaista valvontasuunnitelmaa, vaikka lakisääteistä velvoitetta laatia valvontasuunnitelma lääkelain mukaista nikotiinivalmisteiden myynnin valvontaa varten ei ole. Säteilylain mukainen solariumlaitteiden valvonta ja ympäristönsuojelulain mukainen otsoni- ja f-kaasusetusten mukainen valvonta toteutetaan ympäristöterveydenhuollon muiden lakialojen valvonnan yhteydessä.

Suunnitelmassa on otettu huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2015–2019, valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat, niiden vuosipäivitykset sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Valvontasuunnitelma on laadittu siten, että toimialojen yleiset, kaikille yhteiset asiat on koottu yhteiseen osaan. Yhteisen osan lisäksi valvontasuunnitelmassa on esitetty terveydensuojelun ja eläinlääkinnän toimialakohtaiset suunnitelmat lakialoittain ja omina osinaan. Valtakunnallisen valvontaohjelman linjauksen mukaisesti toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat on laadittu todellisen valvontatarpeen mukaisesti, jolloin valvonnan toteumaraportit kertovat, miten hyvin valvonnan kokonaistarve ja toimialakohtaiset tavoitteet on saavutettu.

Valvontasuunnitelmaan sisältyy toimialoittain säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi arvio muista valvontayksikön vastuulla olevista tehtävistä kuten: ennalta suunnittele mattomat valvontatapaukset, asiakkaiden yhteydenotot ja niihin liittyvät selvitykset, ilmoitusten ja hakemusten käsittely, lausuntojen antaminen, henkilökunnan koulutus sekä häiriötilannetoiminta, joista esimerkkinä epidemiaselvitykset. Nämä tehtävät ovat suurelta osin ympäristöterveydenhuollon ennaltaehkäisevää työtä. Ympäristöterveyskeskuksen strategisena tavoitteena on ennaltaehkäisevä toiminta ja riittävien resurssien varaaminen siihen. Myös valvontatyöhön liittyviin matkoihin käytetty aika huomioidaan tarkasteltaessa kokonaistyöpanosta, vaikka sitä ei lasketa kuuluvaksi tarkastukseen käytettävään aikaan. Valvontaohjelma-asetuksen (664/2006) mukaan elintarvikevalvonnan toimialakohtaisesta valvontaohjelmasta tulee käydä ilmi, mitkä ohjelman kohdat ovat lakisääteisiä ja mitkä ohjeellisia.

1.2 Valvontaohjelmat ja – suunnitelmat, säädösperusta

1.2.1 Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmat, toimialan viranomaiset ja viranomaisohjaus

Laatimiensa valvontaohjelmien avulla keskusviranomaiset ohjaavat ja sovittavat yhteen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaista toimeenpanoa. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman, toimialakohtaisten valtakunnallisten valvontaohjelmien ja ympäristöterveyskeskuksen valvontasuunnitelman suhdetta on kuvattu seuraavassa taulukossa.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON YHTEINEN VALTAKUNNALLINEN VALVONTAOHJELMA (Evira, Valvira)			
Ympäristöterveydenhuollon yhteiset asiat, toimintaympäristön muutokset, ympäristöterveydenhuollon lait, yhteiset periaatteet ja toimintatavat			
TOIMIALAKOHTAISET VALTAKUNNALLISET VALVONTAOHJELMAT			
Elintarvikelaki	Eläinlääkintä- huoltolaki	Terveysturvallisuuslaki	Tupakkalaki
EVIRA		VALVIRA	

Ympäristöterveyskeskuksen (valvontaviranomaisen) valvontasuunnitelma

Valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) sekä ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö edellyttävät kuntia laatimaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman. Tämä valvontatutkimusohjelma laaditaan suunnitelman valmistelun aikana voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Elintarvikelaki (23/2006) 48§

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 10§

Tupakkalaki (549/2016) 8 §

Terveysturvallisuuslaki (763/1994) 4a § ja 6 §

Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)

Valvontasuunnitelmissa esitetyt ympäristöterveydenhuollon tehtävät hoidetaan pääosin kunnissa tai seudullisissa valvontayksiköissä. Aluehallintovirastot ohjaavat ja valvovat annettujen säännösten ja määräysten noudattamista toimialueillaan. Ministeriöiden alaiset keskushallinnon valvontaviranomaiset suunnittelevat, ohjaavat ja valvovat ympäristöterveydenhuoltoa valtakunnallisesti omilla toimialoillaan seuraavasti:

MMM

Evira Elintarvikelainsäädäntö, eläinlääkintähuoltolaki

STM

Valvira Terveysturvallisuuslainsäädäntö, tupakkalainsäädäntö, elintarvikelaki (alkoholijuomat), talousvesiasetus STMa 1352/2015

Fimea Lääkelaki (nikotiinikorvaushoitotuotteiden myynti)

Stuk Säteilylaki (solariumlaitteiden valvonta), talousvesiasetus STMa 1352/2015
isojen vesilaitosten jakaman veden radioaktiivisuus

YM

Ympäristöviranomaisen

Ympäristönsuojelulaki (otsoni- ja f- kaasu asetus /kylmä- ja jäähdytyslaitteet)

1.2.2 Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö

Suomen lainsäädäntö: www.finlex.fi -> ajantasainen lainsäädäntö

Elintarvikelainsäädäntökansio (Evira, Edita) päivityksineen on Ympäristöterveyskeskuksen toimipisteissä käytettävissä.

Elintarvikesäädökset

Evira on siirtänyt viranomaisohjauksen ylläpitämäänsä valvontaviranomaisille tarkoitettuun Pikantti-palveluun, johon valvontayksikössä on kaikilla käyttäjätunnukset.

<https://pikantti.ruokavirasto.fi/>

Terveydensuojelu- ja tupakkasäädökset

Terveydensuojelun lainsäädäntö ja soveltamisohjeet sekä Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan ja laatutyön tueksi laadittu valtakunnallinen terveydensuojelun valvonta-ohjeisto, josta löytyy mm. tarkastusohjeet ja malliasiakirjat ajantasaisena alla olevasta osoitteesta.

<http://www.valvira.fi/ymparistoterveys/terveydensuojelu>

Ympäristöterveydenhuollon viranomaisille on rakennettu Valviran verkkopalvelu, johon on käyttäjätunnukset. Palvelu sisältää terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisia ohjeita ja tietoja.

<https://yth.valvira.fi/public/Login.aspx?ReturnUrl=%2fPublic%2fDefault.aspx>

Lääkelaki

www.fimea.fi

Lääkelain mukaista myyntilupaa koskeva lainsäädäntö ja luettelo:

http://www.fimea.fi/valvonta/laaketehtaat_ ja _tukkukaupat

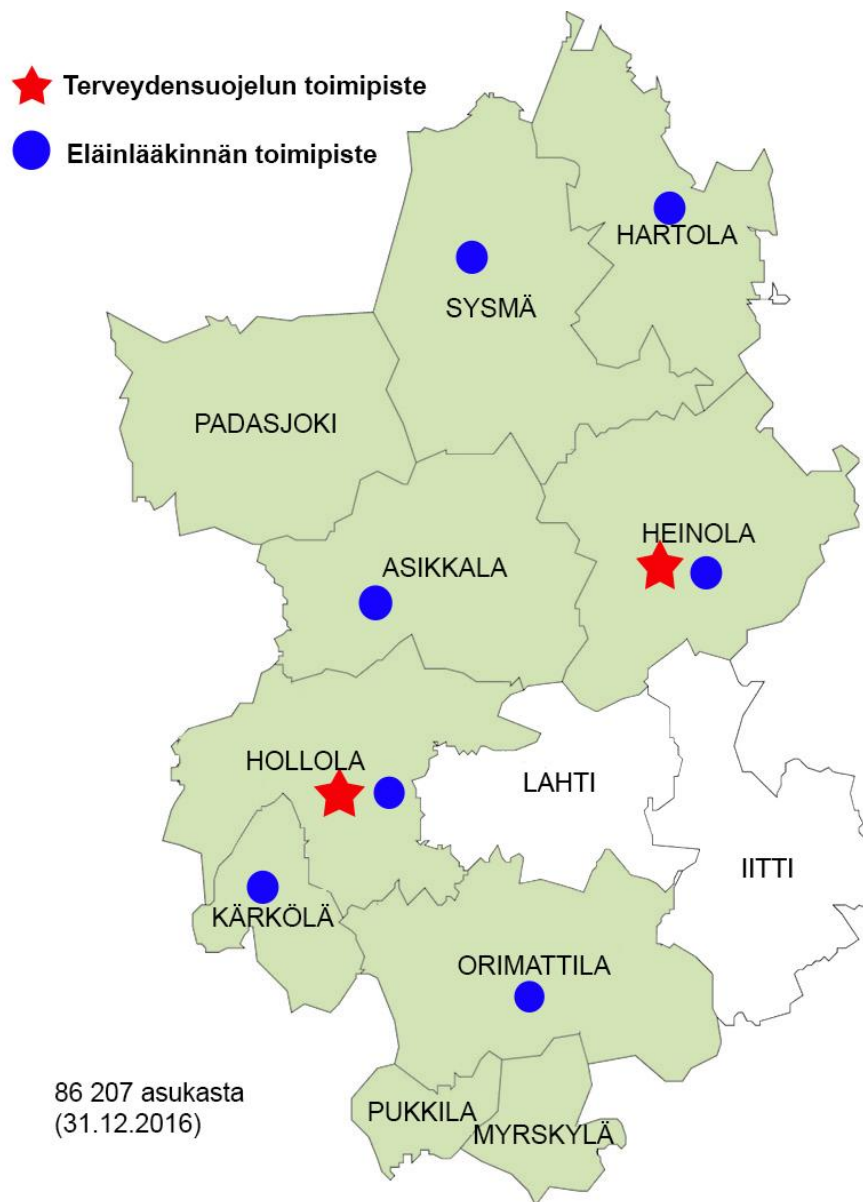
2 YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUS

2.1 Toimintaympäristö

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymä aloitti toimintansa 1.1.2007. Yhtymä muutti nimensä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymäksi syyskuussa 2016. Yhtymän toimialat 1.1.2017 alkaen ovat terveys- ja sairaanhoitopalvelut, ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus, perhe- ja sosiaalipalvelut, strategia- ja tukipalvelut sekä ympäristöterveydenhuolto.

Hyvinvointikuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, johon jäsenkuntien kunnanvaltuustot valitsevat jäsenet. Valtuuston alaisena hyvinvointikuntayhtymää johtaa hallitus. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta vastaa laissa kunnan terveydensuojeluviranomaiselle määrätyistä tehtävistä siltä osin kuin kunnat ovat antaneet ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitamisen kuntayhtymälle. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta myös hyväksyy ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman.

Ympäristöterveydenhuollon yksikön toiminta-alue kattaa kymmenen kuntaa: Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki, Pukkila ja Sysmä, joissa on yhteensä noin 87 000 asukasta. Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö täyttää valtioneuvoston periaatepäätöksen vaatimukset seudullisten valvontayksiköiden koosta. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän toiminta-alue sekä terveydensuojelun ja eläinlääkinnän toimipisteet on kuvattu seuraavassa kartassa.

2.2 Henkilöstö ja voimavarat

Ympäristöterveyskeskuksessa työskentelee vuonna 2019 toimialajohtaja, eläinlääkintäjohtaja, terveydensuojelupäällikkö, kaksitoista terveydensuojeluinsinööriä, kahdeksan eläinlääkärinä, kaksi valvontaeläinlääkärinä ja kaksi toimistosihteerinä. Ympäristöterveyskeskuksen toimiala jakautuu kahteen tulosalueeseen, jotka ovat terveydensuojelu ja eläinlääkintähuolto.

2.2.1 Terveystuojelu

Terveystuojelun tulosalueen johtajana toimii toimialajohtaja. Toimialajohtaja vastaa tulosalueen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta sekä henkilöstö- ja taloushallinnon tehtävistä tulosalueella. Terveystuojelupäällikön vastuulla on valvontasuunnitelmien laatiminen ja valvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi sekä tulosalueen toiminnan ohjaus valvontasuunnitelman mukaisesti. Terveystuojelun henkilöstö on sijoitettu kahteen toimipisteeseen, jotka sijaitsevat Heinolassa ja Hollolassa. Kumpaankin toimipisteeseen on sijoitettu kaikkien valvottavien lakialojen erikoistuja. Pienemmällä lakialoilla (tupakka ja nikotiini) on vain 1-2 erikoistujaa koko alueella.

Terveystuojelun kokonaisresurssi on 14,75 htv, josta 11,0 htv käytetään toimialan lakialojen mukaisiin tehtäviin. Muilta osin resurssia käytetään muun muassa toimialan ja tulosalueen johtamiseen ja hallinnollisiin tehtäviin, raportointiin, toimistotöihin sekä varautumiseen ja laadun kehittämiseen.

2.2.2 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon tulosalueen johtajana toimii eläinlääkintäjohtaja. Eläinlääkäreiden toimipisteet on hajautettu maakuntaan siten, että vastaanottoja sijaitsee Asikkalassa, Hartolassa, Heinolassa, Hollolassa, Kärkölässä, Orimattilassa ja Sysmässä. Eläinlääkäreiden keskinäisestä työnjaosta on sovittu tietyiltä osilta. Eläinlääkintähuollon kokonaishenkilöresurssi vuonna 2017 on 10,9 htv.

Eläinlääkintähuollon kokonaisresurssista (10,9 htv) on käytettävissä peruseläinlääkintään 6,1 htv, tuotantoeläinten terveydenhuoltoon 0,8 htv, eläinten hyvinvoinnin valvontaan 2,25 htv, eläinten terveyden valvontaan 0,2 htv, sivutuotevalvontaan 0,05 htv hallintotehtäviin 0,55 htv, elintarvikevalvontaan 0,2 htv ja toimistotöihin 0,75 htv.

Lisäksi Myrskylän, Pukkilan ja Orimattilan länsiosan peruseläinlääkintä ja päivystys hankitaan ostopalveluna Helsingin yliopiston tuotantoeläinsairaalaalta.

Eläinlääkäripäivitys on järjestetty maakunnallisena toimintana, jota hallinnoi Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä. Toimialue jakaantuu kolmeen eri päivystysalueeseen, joilla on keskitetty päivystyspuhelinnumero. Pieneläinpäivystys on eriytetty muusta päivystyksestä viikonloppuisin ja arkipyhinä yöaikaan lukuun ottamatta.

2.2.3 Resurssien käyttö

Terveydensuojelun säännöllisen valvonnan tarkastusten ja valvontakohteiden määrää sekä suunnitellun ja ennakoimattoman valvonnan määrää on käsitelty taulukoissa 4 - 5. Terveydensuojelun kokonaisresurssin jakautumista lakialoittain arvioidaan taulukossa 4. Päivitetyn ajankäytön laskentatavan näkökulmasta valvontaa kevennetään ja painotetaan enemmän kumppanuuteen sekä neuvontaan ja ohjaukseen. Valvonnan painopistettä erityisesti elintarvikevalvonnassa on ohjeen mukaan suunnattu toimijoiden nimuotoiseen neuvontaan ja ohjaukseen. Keskitetty tietojärjestelmä ja sitä kunnissa käyttävät kuntajärjestelmät eivät ole kuitenkaan kehittyneet muutoksen tahdissa, jonka takia taulukossa 4 esitetyt resurssimäärät ovat huomattavasti todellista tarvetta alemmat. Arvioissa pyritään huomioimaan myös tiedossa olevat muutokset lainsäädännössä ja toimintaympäristössä sikäli, kun ne toteutuvat esitetystä muodostaan. Ympäristöterveyskeskuksen tavoitteena on, että riskinarviointiin perustuva suunnitelmallinen valvonta pystytään toteuttamaan yli 90 %:sti kaikilla lakialoilla.

Säännöllisen valvonnan suunnittelun rakenne ja resurssien laskentatapa pohjautuu kohdekohtaiseen riskinarviointiin ja arviointia on tarkennettu vuodelle 2018. Näiden arviointiohjeiden lisäksi kohteiden riskinarvioinnissa on käytetty hyväksi pitkäaikaisen valvontahistorian aikana kohteesta ja sen toiminnasta saatua tietoa. Muiden lakialojen kohteiden riskiarvioinnin lähtökohtana käytetään valtakunnallisen valvontasuunnitelman kohdetyyppikohtaisia riskinarviointeja. Valvonnassa tarkastusmääriä voidaan tarvittaessa nostaa kohdekohtaiseen riskinarviointiin ja aikaisempaan kohteen valvontahistoriaan perustuvan kokonaisarvioinnin perusteella. Vuonna 2018 on tehty tupakan vähittäismyyntikohteiden kohdekohtaista riskinarviointia.

Valvontaa tukevien tehtävien kirjaaminen valvontasuunnitelmaan on katsottu tarpeelliseksi, koska nämäkin tehtävät ovat lakisääteisiä ja näihin tehtäviin käytettävän työajan osuus kokonaisresurssista on merkittävä ja kasvaa vuosittain. Huomattava osa näistä tehtävistä on ennaltaehkäisevää terveydensuojelua, joka lisää valvonnan vaikuttavuutta ja on siksi valittu valtakunnallisessa valvontaohjelmassa sekä ympäristöterveyskeskuksessa tärkeäksi strategiseksi painopistealueeksi. Edellä mainittu työ koostuu muun muassa hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyistä, asunnontarkastuksista, toimijoille ja asiakkaille annettavasta neuvonnasta ja ohjauksesta sekä kouluttautumisesta. Laajempaan ihmismäärään kohdistuvaa ennaltaehkäisevää terveydensuojelua toteutetaan työskentelemällä sidosryhmissä erilaisissa kuulemis-, neuvottelu- ja työryhmätapaamisissa sekä antamalla lausuntoja esimerkiksi ympäristölupa, maankäyttö ja rakennuslupa asioissa.

Taulukko 1. Ympäristöterveyskeskuksen resurssien kohdentuminen vuonna 2019

Ympäristöterveyskeskus 2019	EL htv	TsL htv	TupL/ LääkL htv	Yhteen- sä htv
Säännöllinen valvonta, sis. näytteenotto / josta projektit	1,14 / 0,16	1,5/ 0,04	0,15	2,8/ 0,2
Muut valvontaa tukevat tehtävät (sisältää myös ennakoimattomat tarkastukset, asunnontarkastukset ym.)	3,24	4,34	0,42	8,00

Valvonnan kokonaistyöpanostarve 11,0 htv. Vuodelle 2019 varataan henkilöstöresursia maakuntamuutoksen valmisteluun liittyviin tehtäviin. Koko henkilökuntaa koskevia valmistelutehtäviä (työpajat, toiminnan kehittämiseen osallistuminen jne) varten työpanosta on varattu myös lakialoille muiden tehtävien alle. Toinen merkittävä muun valvontatyön varautuminen tehdään valtakunnallisen toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönottoon, kouluttautumiseen sekä sen toimintaan aiheuttamien muutosten toteuttamiseen. Muihin valvontaa tukeviin tehtäviin käytettävä resurssi on laskettu säännöllisen valvonnan resurssista kaikilla lakialoilla kertoimella 2,85.

Taulukko 2. Ympäristöterveyskeskuksen terveydensuojelun tulosalueen valvonta vuonna 2019

Ympäristöterveyskeskus 2019	Säännöllinen valvonta tarkastukset 2019	Ennakoimattomat tarkastukset 2019	Lakialan säännöllisen valvonnan tarkastukset 2019 lakialan tarkastusten 2019 kokonaismäärästä
	kpl/v	kpl /v (arvio)	% (arvio)
EL	413+25proj *)	40	92
TsL TsL (asumisterveys)	284+15proj 0	30 100	90 57 (mukana as.tark)**)
TupL/LääkL	94	20	79
Yhteensä	831	190	78
YHTEENSÄ 1021 kpl/v (TA 2019 890 kpl)			

*) Tarkastusmäärä sisältää terveydensuojelun tulosalueen tekemän alkutuotannon valvonnan. Eläinlääkintähuollon tekemä alkutuotannon valvonta esitetään eläinlääkinnän valvontasuunnitelmassa.

**) Asunnontarkastukset on huomioitu valvontasuunnitelmassa, vaikka ne ovatkin luonteeltaan ennakoimattomia tarkastuksia. Suuren määrän takia ne vähentävät säännöllisen valvonnan osuutta tarkasteltaessa prosenttilukuja. Jos asunnontarkastuksia ei huomioida, on terveydensuojelussa sekä kaikkien lakialojen yhteinen säännöllisen valvonnan osuus 90 %.

2.3 Koulutussuunnitelma, pätevyyden varmistamisen ja ylläpidon periaatteet

Valtioneuvoston periaatepäätökseen elintarvikevalvonnan kehittämistä sisältyy ajatus henkilöstön erikoistumisesta seudullisissa yksiköissä. Tavoitteena on, että valvontayksiköissä olisi erikoisosaamista kaikilta ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueilta. Terveystuojelun tulosalueella erikoistumista on toteutettu siten, että terveystuojeluin-sinööreille on nimetty erikoisosaamisalueet. Erikoisosaajat huolehtivat oman erikois-osaamisalueensa ajantasaisen lainsäädännön ja keskusviranomaisten antamien ohjeiden hallitsemisesta sekä muun henkilöstön tiedottamisesta. Myös työnjakoa vaativim-pien tarkastuskohteiden osalta on pyritty ohjaamaan erikoisosaamisalueiden perusteel-la. Kaikki terveystuojeluin-sinöörit voivat toimia koko valvonta-alueella, jolloin erikois-osaaminen voidaan varmistaa esimerkiksi loma-aikoina. Syvempää perehtymistä vaati-vien kohteiden valvonta on keskitetty tietyille erikoistujille koko valvonta-alueella. Eri-koistumista ja tehtävienjakoa on entisestään tarkennettu vuodelle 2018 ja esimerkiksi alkutuotannon valvonta on huomioitu erikoistumisessa aikaisempaa paremmin.

Terveystuojelun laatujärjestelmään on laadittu perehdytysohjelma uusia työntekijöitä ja sijaisia varten. Perehdyttämällä ja sen seurantakeskustelulla varmistutaan oikeiden toimintatapojen ja prosessien hallinnasta valvontatyössä. Terveystuojelupäällikkö koordinoi perehdytyksen ja se tapahtuu pääasiassa lakialoittain erikoistujien toimesta.

Eläinlääkintähuollon tulosalueella on sovittu erityyppisten valvontatehtävien ja tiettyjen praktiikkatehtävien jakamisesta eri viranhaltijoiden kesken. Eläinlääkintähuollossa on tärkeää kaikkien viranhaltijoiden riittävä yleisosaaminen.

Valvonnan laadun turvaamiseksi on tärkeää huolehtia henkilöstön riittävästä koulutuk-sesta. Tulosalueiden budjeteissa on osoitettu oma tilikohta henkilökunnan koulutukseen varatuille määrärahoille. Koulutuksen kohdentamiseksi henkilökohtaiset koulutustarpeet käydään vuosittain läpi esimiehen kanssa kehityskeskustelussa. Viitteellinen koulutus-suunnitelma laaditaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä. Koulutuksessa painotetaan oman erikoisosaamisalueen ja työtehtävien mukaista koulutusta unohta-matta kuitenkin työtehtävien riittävän laaja-alaista osaamista. Vuoden 2018-2019 ta-lousarviossa on varauduttu hankkimaan kolmelle terveystuojeluin-sinööreille rakennus-terveysasiantuntijakoulutus. Henkilökunnan osallistumisesta eri koulutustilaisuuksiin päätetään halukkaiden osallistujien oman esityksen pohjalta joko kuukausipalaveri-ssa tai yksittäisten osallistujien osalta suoraan esimiehen toimesta. Terveystuojelun henkilöstölle pyritään osoittamaan valvontasuosituksen mukaan koulutusta 5-8 pv/henkilö ja eläinlääkintähuollon henkilöstölle 8-10 pv/henkilö vuodessa. Koulutuksissa käytetään hyväksi soveltuvien osien myös työnantajan järjestämää yleistä koulutusta esi-merkiksi johtamisessa, atk- ohjelmien käytössä ja vastaavassa. Koulutukseksi laske-taan myös omaehtoinen ammattitaidon ylläpito (mm. kirjallisuuteen tai tiettyyn asiaan perehtyminen). Koulutukseen pyritään mahdollisuuksien mukaan osallistumaan etäyh-teyksien kautta, mikäli sellainen on saatavilla. Koulutusmateriaalit tallennetaan yhteisel-le palvelimelle, josta ne ovat henkilökunnan käytettävissä. Jokaisen koulutuksen pää-kohtat esitellään tulosalueen kuukausipalaverissa. Terveystuojelun henkilökunnan osallistuminen koulutukseen dokumentoidaan koulutuskirjapitoon. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen työtehtäviin toteutetaan dokumentoidusti, etukäteen laaditun perehdy-tysohjelman mukaisesti.

Eläinlääkintähuollon tulosalueella kaikkien eläinlääkäreiden tulee osallistua peruseläin-lääkinnän koulutuksiin sekä lisäksi oman erikoisosaamisensa koulutuksiin.

2.4 Toiminnan laadun kehittäminen ja sisäinen auditointisuunnitelma

Terveydensuojelun tulosalueella on aloitettu vuonna 2017 laadun arviointi- ja kehittämistyö. Työtä varten on laadittu laatujärjestelmään sisällytetty sisäinen auditointisuunnitelma, johon kuuluu myös henkilökunnan osaamisen monitorointi.

Vuonna 2017 toteutettiin 13 osaamisen arviointia parityöskentelyinä, siten että viranhaltijat arvioivat kukin vuorollaan toisen suorittamaa tarkastusta. Arviointia varten on laadittu lomake, josta tulokset kerättiin webropol-kyselyn avulla. Arviointi toimii yhteisen kehittämisen välineenä, tavoitteena on kerätä ja jakaa hyviä käytäntöjä valvontatyön kehittämiseksi sekä tunnistaa kehittämiskohteita valvontatyössä.

Osaamisen arviointityötä jatketaan vuosittain siten, että kunkin tarkastuksia suorittavan viranhaltijan tekemä tarkastus arvioidaan vähintään kerran kolmessa vuodessa. Arvioija voi olla myös ulkopuolinen taho tai terveydensuojelupäällikkö/ toimialajohtaja. Arviointeja hyödynnetään myös uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

Vuonna 2019 aloitetaan Lean ajatteluun perustuva hanke, jolla on tarkoitus kiinnittää huomiota tehtävien virantoimitusmatkojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä optimoida matkustamiseen käytettävää aikaa ja kilometrikertymää.

2.5 Toimivallan delegointi viranhaltijoille

Lainsäädännön tarkoittamana kunnan monijäsenenä valvontaviranomaisena Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymässä toimii kuntayhtymän hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta. Yhtymän hallitus on delegoinut toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille lukuun ottamatta monijäsenen toimielimen päätettäväksi säädettyjä pakkokeinoja, valvontasuunnitelmien hyväksymistä sekä ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluvien maksujen perusteista päättämistä. Toimivalta on määritetty tarkemmin ympäristöterveyskeskuksen päätösvaltamatriisissa. Päätösvaltamatriisi on päivitetty 11.12.2017.

3 VALVONTA

3.1 Valvonnan tavoitteet

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja siten varmistaa kuntalaisille terveellinen elinympäristö, jossa ei esiinny terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Valvonnan tavoitteena on tuottaa ympäristöterveydenhuollon palveluja jäsenkuntien asukkaille ja yrityksille laadukkaasti, tehokkaasti sekä tasapuolisesti ja kattavasti koko toiminta-alueella. Toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisevää näkökulmaa. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset huomioidaan toiminnassa. Tällaisia muutoksia ovat mm. lainsäädännön muutokset, yhdyskuntarakenteen muutokset, tiedot ympäristön terveyshaitoista. Terveyshaittoja ehkäisevän vaikutuksen takia ennaltaehkäisevä terveydensuojelutyö on nostettu valtakunnallisesti painopistealueeksi koko ohjelmakaudelle. Ympäristöterveyskeskus osallistuu aktiivisesti elinympäristön terveellisyteen vaikuttavaan suunnitteluun mm. antamalla lausuntoja vireillä olevista kaavoista,

ympäristöluvista ja rakennuslupahankkeista muille viranomaistahoille. Tätä työtä tehdään myös erilaisissa sidosryhmätapaamisissa ja työryhmissä.

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on valmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä hyvä terveydellinen ja elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa, että elintarvikkeista annettavat tiedot ovat riittävät ja oikeat eivätkä johda kuluttajia harhaan. Tavoitteena on suojata kuluttajaa elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

Terveydensuojeluvalvonnan tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lainsäädännön tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintymistä, eli aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä ja antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset ja määräykset.

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden käytön loppuminen. Tupakkalain tarkoituksena on myös vähentää kaikenikäisten ihmisten altistumista ympäristön tupakansavulle. Tupakoinnin aiheuttamia haittoja ehkäistään tehokkaimmin rajoittamalla uusien tupakoitsijoiden määrää. Käytännössä monet aloittavat tupakoinnin jo ennen kuin ovat saavuttaneet tupakan ostamiseen oikeuttavan iän. Juuri tässä vaiheessa ennaltaehkäisevien toimien terveyttä edistävä kokonaisvaikutus on suurimmillaan. Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen lääkevalmisteiden myyntikanavan laajentamisella on tarkoitus parantaa tupakoinnin lopettamista yrittävien mahdollisuutta saada lopettamista helpottavia lääkevalmisteita.

3.2 Tarkastukset, riskinarviointi, tiheys ja käytettävä aika

Tarkastukset. Tarkastustyypit ja sisällön määrittely on kuvattu yhteisen osan LIITTEESSÄ 1. Tarkastustoiminnalla selvitetään valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimustenmukaisuutta. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Valvontaohjelma-asetuksen mukaan tarkastukset voivat sisältää näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen mahdollisten terveyshaittojen selvittämiseksi sekä turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Pelkkää näytteenottokäyntiä ei pidetä tarkastuksena.

Vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla. Turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta toimija varmistaa omavalvonnan avulla. Viranomaisvalvonnan tehtävänä on tarpeellisten neuvojen, ohjauksen ja kehoitusten avulla varmistaa, että omavalvonta toimii tehokkaasti ja että elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyyden ja vaatimuksenmukaisuus toteutuu kaikissa tuotanto-, jakelu- ja käsittelyvaiheissa. Valvonta-asetuksen mukaan elintarvikevalvonta tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta ja silloin kun kohteessa on toimintaa. Tilanteissa, joissa halutaan toimija tai toiminnan vastuuhenkilö paikalle, tarkastuksesta sovitaan ennalta. Asiakirjojen tarkastus voidaan suorittaa myös valvontaviranomaisen toimitiloissa. Oivahymy – järjestelmä on valtakunnallinen tietoaalusta ja menettelytapa, jonka avulla valvontatulokset vähittäismyymälöiden, tarjoilupaikkojen ja laitosten tarkastuksista julkiste-

taan. Valvontatulosten esilläpito on kohteissa pakollista. Lähtökohtana on, että nämä tarkastukset ovat tavanomaisia kunnan valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia, joista peritään kunnan valvontataksan mukainen maksu. Myös elintarvikehuoneistoilmoituksen käsittelyn jälkeisen ensimmäisen tarkastuksen tulokset julkaistetaan Oiva-arviointiohjeen mukaan Oiva järjestelmän kautta ja tarkastus sisältyy suunnitelmallisiin, maksullisiin tarkastuksiin. Myös valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset projektit kirjataan ja julkaistaan säännöllisen valvonnan tarkastuksina.

Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen, eli aiheutuuko toiminnasta terveystahetta tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveystahetta voi syntyä. Terveydensuojeluviranomainen voi antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpide-ehdotukset ja määräykset. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Tarkastus voi liittyä myös jälkivalvontaan, jos kohteeseen on annettu kehoituksia tai määräyksiä. Jälkivalvontatarkastukset tehdään aina asetetun määräajan kuluttua. Ilmoitusmenettelyyn liittyviä nk. käyttöönottotarkastuksia voidaan tehdä harkinnan mukaan myös ennen toiminnan aloittamista kohteessa. Näillä tarkastuksilla varmistetaan vireille tulleen ilmoituksen tietojen oikeellisuus kohteessa ja ilmoitetun toiminnan soveltuminen ilmoitettuun tilaan. Valtakunnallisen linjauksen mukaan valvontakohteeseen kuuluu säännöllisen valvonnan piiriin heti kun valvontaviranomainen on vastaanottanut toimintaa koskevan ilmoituksen. Tämän perusteella myös nk. käyttöönottotarkastukset ovat maksullista säännöllistä valvontaa.

Ympäristöterveyskeskuksen valvontasuunnitelmassa tarkastukset on kirjattu lakialoitain valvontakohtedyyppien mukaan. Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, millaiseen kohteeseen ja minkä lain perusteella se tehdään ja saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella (yhdistetty tarkastus).

Tarkastus voidaan toteuttaa myös yhteistyössä useamman viranomaisen kanssa yhteistarkastuksena samanaikaisesti. Yhteistarkastuksia tehdään muun muassa suurten kokoontumistilojen käyttöönotossa, yleisötilaisuuksien ja ohjelmapalveluiden valvonnassa. Tärkeimmät yhteistyöviranomaiset näissä tarkastuksissa ovat rakennusvalvontaviranomainen, poliisi ja pelastusviranomainen.

Elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset tallennetaan Vuoden 2019 alusta valtakunnallisen Vati käyttöliittymän kautta valtakunnalliseen kohdetietojärjestelmään. Myös muiden lakialojen osalta ollaan siirtymässä Oivajärjestelmän tyyppiseen tarkastus- ja arviointimenettelyyn. Tarkastus- ja arviointimenettelystä on ollut 2018 käytössä erilaisia testilomakkeita ja Vati käyttöliittymän seuraavissa kehitysvaiheissa uusi lomakkeisto otettaneen käyttöön. Ympäristöterveyskeskus on ollut mukana testaamassa näiden lomakkeiden käyttöä ja tulee ottamaan viralliset lomakkeet ja valvontaohjeet käyttöön valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.

3.3 Tarkastuskertomus

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus Hallintolain (434/2003) 39 §:n mukaan ja tarkastetut asiat kirjataan, vaikka niissä ei tarkastuksen aikana havaittaisi epäkohtia. Tarkastuskertomukseen merkitään aika, valvonnan tarkoitus, läsnä olleet, sovellettu lainsäädäntö ja lakiperusteet, käytetyt menetelmät ja valvonnan tulokset sekä tarvittaessa asianomaiselta toimijalta edellytettävät toimet (kehotus) ja niiden määrääjat, mahdollinen uusintatarkastus sekä maksun määräytyminen ja tarkastuksesta lisätietoja antava henkilö. Projektitarkastuksia varten laadittu tarkastuslomake voi toimia tarkastuspöytäkirjana sellaisenaan, kunhan se täyttää edellä esitetyt vaatimukset. Tarkastuskertomus laaditaan Vati-käyttöliittymän muodostamalle tarkastuskertomuspohjalle tai Oiva-arviontipohjalle. Tarkastuskertomus toimitetaan tiedoksi asianosaisille. Käytännössä kertomus laaditaan vähintään kahtena kappaleena, joista toinen jää viranomaiselle ja toinen toimitetaan tarkastajan allekirjoittamana tarkastuskohteeseen liitteenä mahdollinen kohteessa täytetty tarkastuslista tai muut dokumentit (esim. tarkastuslistat, tutkimustodistukset, valokuvat). Tilanteen mukaan tarkastuskertomus voidaan toimittaa tiedoksi myös muille tahoille kuten viranomaisille, kuitenkin ottaen huomioon julkisuuslainsäädäntö. Salassa pidettäviä tarkastuskertomuksia esimerkiksi epäsiisteystarkastuksilta ei toimiteta sähköpostitse. Poikkeuksen tästä tarkastuskertomusten toimituskäytännöstä muodostavat elintarvikevalvonnan suunnitelmallisten tarkastusten tarkastuskertomukset sekä esille asetettavat Oivaraportit, jotka lähtevät keskitetystä järjestelmästä suoraan kohteisiin, eikä niitä allekirjoiteta. Viranomaisen kappale Oiva-pöytäkirjasta tallennetaan sähköisesti verkkoasemalle ja tulostetaan vain tarvittaessa. Kuten kohdassa 3.2 on todettu myös muiden lakialojen tarkastusten tekeminen ja raportointi on siirtymässä Oivaraporttityyppiseksi. Asiassa menetellään valtakunnallisten aikataulujen ja ohjeiden mukaisesti.

Päätös (esimerkiksi määräys tai kieltäminen) tehdään omalla asiakirjallaan. Päätöksiin liittyvät kirjalliset kuulemiset sekä itse päätökset toimitetaan asianosaisille todisteellisesti, koska näissä viranomaisella on nk. todistustaakka. Päätöstä edeltävä vireillä olosta ilmoittaminen ja kuuleminen voidaan suorittaa suullisesti erittäin kiireellisissä tapauksissa tai tilanteissa, jossa kuultava henkilö ei kykene vastaamaan kirjallisesti tarkastuksen yhteydessä (suullinen kuuleminen, Hallintolaki 37§). Normaalitilanteissa kuuleminen tehdään aina erikseen kuulemiskirjeellä (kirjallinen kuuleminen). Tarkastuksen yhteydessä tapahtuvan kuulemisen yhteydessä tulee laatia jäljentävä tarkastuskertomus/kuuleminen, jonka kuultava ja tarkastaja allekirjoittavat. Suullisessa kuulemisessa tulee esittää samat kuulemisessa vaadittavat asiat kuin kirjallisessa kuulemisessä ja nämä tulee läpikäydä ja kirjata yhteistyössä kuultavan kanssa.

Tupakkalainsäädännön valvonnassa käytössä on valtakunnallisen valvontaohjelman liitteiden mukaiset tarkastuskertomusmallit. Malleista poikkeavan tarkastuskertomuksen laadinta voi tulla kyseeseen esimerkiksi valitustapausten tai lääkelain valvonnan yhteydessä. Tupakkalainsäädännön mukainen valvonta keskittyy jatkossa suurelta osin tuotteiden myyntiin liittyvään valvontaan. Savuttomuuden osalta uutena painopisteenä tulevat taloyhtiöiden osakehuoneistojen tai niihin liittyvien ulkoalueiden tai parvekkeiden tupakointikieltihakemukset.

Säteilylainsäädännön mukaisessa solariumlaitteiden valvonnassa ja ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisessa otsoni- ja f-kaasusetusten valvonnassa käytetään ensisijaisesti valvontaohjeistuksen mukaisia lomakkeita. Valvonnassa havaituista puutteista

annetaan kehoitus ja jatkokäsittely siirretään Säteilyturvakeskukseen tai ympäristöviranomaiselle tapauksesta riippuen.

3.4 Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman valtakunnalliset painopisteet 2015 – 2019 sekä valvontaprojektit ja hankkeet

3.4.1 Ohjelmakauden teema

Ohjelmakauden 2015–2019 valtakunnallinen teema on valvonnan vaikuttavuus. Ympäristöterveydenhuollon yhteiseen valvontaohjelmaan kirjatut tavoitteet on huomioitava koko ympäristöterveydenhuollon alueen valvonnassa. Valvontatoiminnan vaikuttavuutta voidaan tarkastustoiminnan ohella lisätä tehostamalla muita valvontaa tukevia toimia, kuten kouluttamista ja tiedottamista sekä toiminnanharjoittajien kannustamista tekemään lainsäädännön asettamia velvoitteita. Vuosille 2018–2019 on julkaistu valtakunnallisesta valvontaohjelmasta päivitys terveydensuojelulain, tupakkalain sekä yleisten kuvausten osalta.

Valvonnan vaikuttavuutta edistetään seuraavia valtakunnallisia tavoitteita toteuttamalla:

- valvonnan riskiperusteisuuden ja tehokkaan kohdentamisen varmistaminen
- arviointi- ja ohjauskäytien käyttöön ottaminen
- valvonnan yhdenmukaisuuden ja maksullisuuden edistäminen
- tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen
- valvonnan näkyvyyden varmistaminen.

Ympäristöterveyskeskuksen omat tavoitteet valtakunnallisten lisäksi

- maakuntamuutoksen edellyttämät valmistelutyöt
- henkilökunnan kouluttautuminen (koulutussuunnitelma)
- omien koulutus- ja keskustelutilaisuuksien järjestäminen eri toimijaryhmille
- sisäisen auditoinnin jatkaminen (pariarviointit)
- varautuminen ja valmiussuunnittelu
- laatujärjestelmän saattaminen loppuun
- alkutuotannon kohdeselvitykset, kirjaukset järjestelmiin ja tarkastusten käynnistäminen sekä valvontamenettelyistä sopiminen.

3.4.2 Varautuminen valtakunnalliseen tietokantaan

Keskusvirastot laativat yhteenvedon yhteisen valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2018 loppuun mennessä. Toteutumisen arviointi perustuu sähköisillä tietojärjestelmillä saatuihin yhteenvetoraportteihin valvontayksiköiden syöttämällä tiedoilla. Toteutumisen arviointia hyödynnetään ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämisessä ja tulevan ohjelmakauden valmistelussa.

Vuoden 2018 aikana tiedonsiirto kunnallisesta tietojärjestelmästä valtakunnalliseen tietojärjestelmään on saatu toimimaan sujuvasti. Myös näytetulosten siirto on testattu ja osa tuloksista siirretään jo normaalina käytäntönä. Tiedonsiirtojen testaus ja toimintakuntoon saaminen ovat olleet tärkeitä toimenpiteitä valmistauduttaessa yhteisen valtakunnallisen keskitetyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATIn käyttöönottoon vuoden 2019 alussa.

Tavoitteita on kuvattu tarkemmin valtakunnallisen valvontaohjelman 2015–2019, päivitys 2018–2019 yhteisessä osassa. Ympäristöterveyskeskuksen toiminnassa sekä valvontasuunnitelmassa huomioidaan edellä mainitut tavoitteet. Ympäristöterveyskeskuksessa on vuoden 2018 aikana osoitettu 0,5 htv resurssia valvontakohtetietojen kattavuuden ja laadun parantamiseen. Lisäksi erillisenä projektina on toteutettu alkutuotanto-toimijoiden tietojen selvitysprojekti. Valvonnan kannalta keskeisimmät tiedot on siirretty keskitettyyn tietokantaan vuoden 2018 loppuun mennessä. Valtakunnalliseen tietokantaan siirrettävien kohteiden määrä on niin suuri, että kohteiden tiedonsiirtoja jatketaan vielä vuonna 2019 Vati-käyttöliittymän kautta.

Ympäristöterveyskeskuksessa varaudutaan vuodelle 2019 muiden valvontaa tukevien töiden alueella VATI järjestelmän käyttöönoton, kehityspakettien aiheuttamien muutosten sekä tarvittavien lisätietojen syöttämisen vaatimaan työtarpeeseen 0,5 htv henkilöresurssilla myös vuodelle 2019. Resurssi on huomioitu lakialojen muun valvontatyön kokonaisajassa. Alustavien järjestelmää koskevien tietojen perusteella toiminnanohjaus ja tietojärjestelmän päivitykset ja kehitystyö tulee jatkumaan hankkeina ainakin vuoden 2019 ja vaatii myös ympäristöterveyskeskukselta aktiivista osallistumista. Ympäristöterveyskeskus on mukana VATI-järjestelmän kehitysryhmässä.

3.4.3 Valtakunnalliset, aluehallintoviraston tai ympäristöterveyskeskuksen sekä Kanta- ja Päijät-Hämeen alueelliset valvontaprojektit ja hankkeet

Valvontaprojektit ja hankkeet ovat keskusvirastojen, aluehallintovirastojen tai ympäristöterveyskeskuksen valitsemien painopisteiden mukaan kohdistettua valvontaa (tarkastuksia, mittauksia, näytteenottoa ja analysointia) laaditun ohjeistuksen ja materiaalin avulla. Päijät-Hämeen alueella projekteja voidaan toteuttaa yhteistyössä Lahden kaupungin terveysvalvonnan kanssa. Maakunnallisesti yhteistyötä tehdään mm. Kanta-Hämeen ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden kanssa. Projektiohjeistuksesta vastuussa oleva taho laatii projektista yhteenvedon. Projektien tuloksista tiedotetaan valvontayksiköittäin tai yhteisesti ennalta sovitusti. Projektien toteutukseen varataan valvontasuunnitelmissa riittävät resurssit. Projektit on esitelty tarkemmin lakialakohtaisissa suunnitelmissa. Projektit ovat osa suunnitelmallista valvontaa.

Säteilylainsäädännön mukaista solariumlaitteiden valvontaa sekä otsoni- ja f-kaasuasetusten mukaista valvontaa tehdään ympäristöterveyskeskuksen alueella koko ohjelmakauden ajan muiden lakialojen ohessa yhteistarkastuksina. Vuositasolla tarkastuksia arvioidaan tehtävän noin 20 kappaletta. Tehtävä valvonta on riskiperusteista, jossa huomioidaan muun muassa laitetyypit, kylmäaineiden määrät ja tyyppi, vuotoriskit sekä laitteistoilta edellytetyt huoltosykliit. Valvonnassa noudatetaan ympäristöhallinnon ohjeessa 3/2015 annettuja linjauksia sekä ympäristöhallinnon f-kaasuvalvontaa koskevilla verkkosivuilla julkaistuja päivitettyjä lisäohjeita (http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ilmasto_ ja_ ilma/Kasvihuonekaasupaastojen_raportointi_ ja_ seuranta/Otsoni_ ja_ fluorattujen_kasvihuonekaasujen_asetusten_valvonta). F-kaasuasetuksen mukainen valvonta on asiakkaalle maksullista. Solariumien valvonta on palautettu terveydensuojelulain mukaisen säännöllisen valvonnan piiriin tarkastustiheydellä 0,2.

3.5 Ympäristöterveyskeskuksen omat painopistealueet

3.5.1 Ympäristöterveyskeskuksen terveydensuojelun laatujärjestelmä

Ympäristöterveyskeskus on omana painopisteenään aloittanut oman laatujärjestelmän laatimisen vuonna 2014 tekemällä laatujärjestelmän rungon ja päättämällä toteutustavasta. Laatujärjestelmässä käytetään hyväksi valtakunnallisia viranomaisohjeita sekä muita toimintaohjeita. Laatujärjestelmää laaditaan lakialoittain erikoistumisalueiden tekemällä valmistelulla. Ohjelmakaudelle varataan resurssia työn tekemiseen muun toiminnan ohessa. Vuoden 2019 aikana laatujärjestelmä saadaan pääpiirteissään valmiiksi ja prosessit kuvattua. Laatutyössä hyödynnetään yhtymän IMS-järjestelmää soveltuvin osin. Tämän jälkeen laatujärjestelmän ylläpitoa ja päivitystä jatketaan vuosittain.

3.5.2 Varautuminen ja valmiussuunnittelu

Varautumisen suunnitelmakohtaisten tilannetoimintaohjekorttien laadinnan lisäksi vuonna 2018 on aloitettu häiriötilannesuunnitelmien laatiminen säteilyvaaratilanteiden ja sähkökatkotilanteiden varalle, työ valmistuu vuoden 2019 alussa. Lisäksi osallistutaan maakunnan varautumisen valmisteluun. Muilta osin painopisteitä kuvataan tarkemmin lakialakohtaisessa osiossa. Varautumiseen ja valmiussuunnitteluun sekä tähän liittyvään harjoitteluun on suunniteltu käytettäväksi ympäristöterveyskeskuksessa vuosittain 0,3 htv työpanos. Työpanos on huomioitu valvontaa tukevien tehtävien ajankäytössä. Vuonna 2019 järjestetään yhteistyössä toimialueen EU-vesilaitosten kanssa yhteinen näytteenottoharjoitus.

Hyvinvointikuntayhtymän alueelle on nimetty yhteinen epidemiaselvitystyöryhmä, jonka vastuulle kuuluu Lahden kaupungin terveydensuojelun ja hyvinvointiyhtymän ympäristöterveyskeskuksen alueilla tapahtuvat epidemiat niiden kuntien osalta, jotka ovat antaneet perusterveydenhuollon yhtymän järjestettäväksi. Epidemioiden selvittämiseen ja raportointiin liittyviä menettelyitä on tarkoitus yhtenäistää valvontayksiköissä muun muassa käyttöön otettava yhteinen epidemiaselvitysprosessikuvaus.

3.5.3 Sidosryhmäkoulutus

Ympäristöterveyskeskuksessa järjestetään vuosittain ympäristöterveydenhuollon koulutustapahtumia sidosryhmille Päijät-Hämeen alueella. Sidosryhmäkoulutusta tehdään pääsääntöisesti oman henkilökunnan toimesta. Sidosryhmäkoulutusta pyritään keskitämään sellaisille valvonnan alueille, joista on hyötyä esimerkiksi riskialttiiden kohteiden valvonnassa tai sidosryhmille, joille halutaan tiedottaa esimerkiksi tulevista muutoksista. Sidosryhmäkoulutukseksi katsotaan myös erilaiset alueen yhteistyöviranomaisten tapaamiset. Vuonna 2019 aloitetaan alueen vesilaitosten, ELY keskuksen, terveydensuojelun sekä kunnallisten ympäristönsuojeluviranomaisten tapaamiset. Säännöllisenä sidosryhmäkoulutuksena toteutetaan muun muassa suurtalouksien ja muiden suurten keittiöiden emännille suunnattua emäntäpäivää. Vuosittain osallistutaan mahdollisuuksien mukaan asiantuntijana/luennoitsijana eri tahojen pyynnöstä järjestettäviin toimialaan koskeviin koulutustilaisuuksiin, asukasiltoihin ja vastaaviin.

3.5.4 Alkutuotannon selvityshanke

Evira edellyttää, että vuoden 2018 loppuun mennessä valvontayksiköiden tulee perustaa alkutuotannon puuttuvat valvontakohteet Kuti-järjestelmään. Keskusviranomaisen suosittelee myös, että loppuvuonna 2017 julkaistu alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointiohje 10507/1 huomioidaan valvonnassa jo vuonna 2018 ja viimeistään 2019.

Ympäristöterveyskeskuksessa on käytetty vuonna 2018 työpanosta 0,5 htv alkutuotannon valvontaohjeiden laatimiseen, ilmoituslomakkeiden päivittämiseen, kohteiden selvittämiseen ja niiden riskien arvioimiseen. Tässä yhteydessä myös selvitetään ja luodaan käytäntö kohteiden tietojen kirjaamiseen Kuti-järjestelmään ja sovitaan, miten erityyppisten kohteiden valvonta toteutetaan ympäristöterveyskeskuksessa. Valvonnan kannalta keskeiset alkutuotannon kohteet on kirjattu valtakunnalliseen kohdetietojärjestelmään vuoden 2018 aikana. Koska tietokantaan syötettäviä kohdetietoja on erittäin paljon, tullaan vain tarvittaessa valvottavia kohteita kirjaamaan tietokantaan vielä vuoden 2019 alkupuoliskolla. Alkutuotannon valvontaa on vuoden 2018 loppuun saakka toteutettu projektityyppisesti, mutta vuodesta 2019 alkaen siirrytään alkutuotannon suunnitelmalliseen säännölliseen valvontaan niiltä osin kun valvontaa tulee tehdä.

3.5.5 Varautuminen maakuntauudistukseen

Ympäristöterveydenhuolto kokonaisuudessaan siirtyy 1.1.2021 alkaen maakuntien vastuulle. Ympäristöterveyskeskuksen valvonta-alueeseen kuuluvien Myrskylän ja Pukkilan ympäristöterveydenhuolto siirtyy Uudenmaan maakunnan järjestämisvastuulle. Iitin kunnan ympäristöterveydenhuolto siirtyy vastaavasti Päijät-Hämeen maakunnan järjestämisvastuulle. Maakunnille siirtyy myös muita tehtäväkokonaisuuksia, joiden kanssa ympäristöterveydenhuollolla on kiinteää yhteistyötä (mm. alkoholivalvonta, vesihuollon asiat, varautuminen). Toisaalta myös kuntiin on jäämässä ympäristöterveydenhuollolle tärkeitä yhteistyötahoja, esim. ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta, tekninen toimi. Ympäristöterveyskeskuksen viranhaltijat osallistuvat aktiivisesti paikalliseen valmistelutyöhön Päijät-Hämeessä. Tavoitteena on, että yhteistyö niin maakunnan sisäisten yhteistyökumppaneiden kuin kuntiin jäävien yhteistyötahojenkin kanssa toimii. Myös maakuntien väliseen yhteistyöhön varaudutaan. Samalla huolehditaan valvonta-alueesta irtaantuvien kuntien ja siihen liittyvän kunnan valvonnan jatkumisesta häiriöttömästi organisaatiomuutoksesta huolimatta. Ympäristöterveydenhuollossa varaudutaan maakuntauudistukseen tekemällä tiivistä yhteistyötä Lahden ja Iitin ympäristöterveydenhuollossa vastaavien tahojen kanssa. Tätä varten on nimetty ympäristöterveydenhuollon valmistelutyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti ja käsittelee maakuntaan siirtymisen edellyttämiä yhteisiä asioita. Ympäristöterveydenhuollossa on myös perustettu laakialakohtaisia alatyöryhmiä, joissa on läpikäyty yksiköiden toimintatapoja ja luotu maakuntaan siirtymistä varten yhteistä toimintatapaa hoitaa toimialan eri asioita. Kaikkien alatyöryhmien osalta valmistelua jatketaan myös vuonna 2019.

3.6 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon maksullisuudesta säädetään valvontasuunnitelma-asetuksessa sekä toimialakohtaisissa säädöksissä. Valvontasuunnitelman mukainen suunnitelmallinen valvonta on maksullista. Maksujen periminen edellyttää hyväksytyä suunnitelmaa ja maksutaksaa. Maksullisuus koskee sekä ilmoitus- ja hyväksymismenettelyjä sekä suunnitelmallista tarkastustoimintaa mukaan lukien suunnitelmassa esitetyt projektit ja hankkeet, näytteenottoa ja näytteen tutkimista. Maksullisia voivat olla myös sellaiset tarkastukset, jotka tehdään kohdetyyppiin, jota on valvontasuunnitelmasa muutenkin suunniteltu tarkastettavan, vaikka erillistä mainintaa projektista tai hankkeesta ei valvontasuunnitelmassa olisikaan.

Tarkastusten perusteella annettujen määräysten valvonta, kun valvonta perustuu säännösten noudattamatta jättämiseen, on maksullista, mutta lakialojen erot on laskutuksen osalta huomioitava. Myös terveyshaittaepäilyyn perustuva ensimmäinen asunnontarkastus asuinrakennuksissa on maksuton.

Asiakasmaksutuotot peritään toimijoilta voimassa olevan ympäristöterveyskeskuksen taksan (tuntitaksa) mukaisina. Tuotot ohjautuvat suoraan tulosityksiköiden talousarvion tulopuolelle ao. tilikohtaan ja ovat näin tulosalueen käytettävissä. Maksutaksan päivitystarve arvioidaan vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä.

Ympäristöterveyskeskuksen jäsenkunnat maksavat ympäristöterveyskeskukselle kuntaosuutta sen mukaan, kuinka paljon suoritteita kuhunkin kuntaan on kohdistunut.

3.7 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen, laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat

Näytteiden tutkiminen ja kuljetukset on kilpailutettu ja 1.1.2017 alkaen ympäristöterveyskeskuksella on Eurofins Environment Testing Finland Oy:n tutkimuslaboratorion kanssa 2+1+1 vuotinen sopimus. Tutkimuslaboratoriolla on ympäristöterveyskeskuksen käyttämien palveluiden osalta Eviran hyväksyntä. Ympäristöterveyskeskus on sopinut laboratorion kanssa laboratoriopalvelujen osalta myös virka-ajan ulkopuolella noudatettavat menettelyt. Esimerkiksi epidemia-, ruokamyrkytys- tai häiriötilanteessa voidaan erityisistä syistä esimiehen päätöksellä tapauskohtaisesti käyttää myös muuta Eviran hyväksymää laboratoriopalvelujen tuottajaa. Käytettävä laboratorio on Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran hyväksymä.

Viranomaisnäytteenottoa tehdään omana työnä, mutta näytteenottopalvelua voidaan tilata laboratoriolta tarvittaessa. Vuosittainen näytteenotto on suunniteltu kohdetyypeittäin ja kohteittain näytteenottosuunnitelmissa. Ympäristöterveyskeskuksessa on suunnitelmallisesti lopetettu palvelunäytteenotto ja ohjattu toimijat itse järjestämään tämä työ.

Ympäristöterveyskeskuksessa on linjattu, että myös toimijat voivat ottaa viranomaisnäytteitä. Toimijoilla tässä yhteydessä tarkoitetaan pääsääntöisesti uima-allas ja vesi-/vesihuoltolaitosten toimijoita. Toimijoiden viranomaisnäytteenotto on kirjattava myös valvontatutkimusohjelmaan ja toimijan tulee esittää terveydensuojelulle näytteenottajan ja hänen mahdollisen varahenkilönsä pätevyys näytteenottoon. Minimivaatimuksena näytteenottajan pätevyydelle pidetään allasvesi- tai talousvesihygieniapassin suorittamista tai vaihtoehtoisesti ympäristönäytteenottajan sertifikaattia. Myös muu vähintään edellä kuvatun tasoinen pätevyys hyväksytään. Pätevyuden lisäksi viranomaisnäytteen-

ottoa varten näytteenottajalla tulee myös olla kokemusta näytteenotosta. Terveysturvaviranomainen arvioi tapauskohtaisesti näytteenottajan pätevyyden ja näytteenotkokokemuksen riittävyyden viranomaisnäytteiden ottamiseen.

Toimijan näytteenoton käynnistyessä tehdään viranomaisen kanssa yhteinen näytteenottokierros kohteittain. Tässä sovitaan näytteenottopisteet tai – alueet, kiinnitetään huomiota yleisiin näytteenottovaatimuksiin ja käytäntöihin kuten esimerkiksi hanojen liekitys, näytteiden kuljettaminen jne. Näytteenottoon liittyen käydään toimijan edustajan kanssa läpi myös tarvittavat näytteenottotiedot ja läheteet huomioiden käytössä oleva sähköinen tulostensiirto viranomaiselle. Vaikka toimija tekeekin varsinaisen näytteenottotyön, se tulee aina suorittaa viranomaisnäytteiden vaatimustason ja käytäntöjen mukaan, koska viranomainen vastaa näytteenoton luotettavuudesta.

Valvontaan liittyvässä erikoisanalytiikassa, mm. sisäilma tai eläinlääkintähuollon analyysit, voidaan laboratoriopalvelujen tuottaja valita analyysitarpeen mukaan. Tällöin kuitenkin aina varmistetaan laboratorioanalytiikan riittävästä laadusta ja laboratorion hyväksynnästä viranomaisvalvonnan tutkimusten osalta.

Selvitys- ja mittaustöiden osalta varmistetaan, että toimijalla on akkreditointi viranomaisvalvontaa varten tehtäviin tutkimuksiin ja mittauksiin. Ulkopuoliset toimijat vastaavat käyttämiensä laboratorioiden tutkimustuloksista ja siitä, että laboratorio on Eviran hyväksyntä tehdä kyseisiä analyysejä.

3.8 Kohde- ja valvontatietojärjestelmät

Ympäristöterveyskeskuksessa otetaan vuoden 2019 alussa käyttöön valtakunnallinen toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän Vati-käyttöliittymä. Sen kautta hallitaan kohderekisteriä (asiakkaan ja kohteen perustiedot sekä valvontakirjapidon suoritteet, esimerkiksi tarkastus-, näytteenotto- ja neuvontasuoritteet). Ympäristöterveyskeskuksen valvomien kohteiden tietoja läpikäydään järjestelmällisesti kunnittain ja tietoja verrataan valtakunnalliseen kohderekisteriin. Jatkossa Vati-käyttöliittymän käyttöönoton jälkeen tämä kohdetietojen oikeellisuuden seurannan pitäisi helpottaa.

Ympäristöterveyskeskuksessa valvontakohteiden ajan tasaisten kohderekisterin ylläpito perustuu kohteiden rekisteröintiin hyväksymis- tai ilmoitusmenettelyn kautta sekä kohteiden kartoitukseen yritysrekistereiden ja tiedotusvälineiden avulla, viranomaisyhteistyön (rakennusvalvonta, poliisi, pelastustoimi, ympäristövalvonta) tai viranhaltijoiden paikallistuntemuksen kautta.

Eläinlääkintähuollossa on praktisoivilla eläinlääkäreillä käytössään ProVet -ohjelma, joka toimii samalla potilastietojärjestelmänä (omistaja- ja potilastiedot ja hoitotoimenpiteet). ProVet -ohjelman päivittämistä kaikkia eläinlääkäreitä palvelevaksi yhteiseksi verkkoversioksi kehitetään.

4 VALMIUSSUUNNITTELU, HÄIRIÖTILANNESUUNNITELMAT JA VIESTINTÄSUUNNITELMA

4.1 Valmiussuunnittelu ja häiriötilannesuunnitelmat

Ympäristöterveyskeskuksen häiriötilannesuunnitelma liittyy Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän ja ympäristöterveyskeskuksen toimialueen kuntien valmiussuunnittelun kokonaisuuteen. Ympäristöterveyskeskuksen valmiussuunnitelman yleinen osa on päivitetty 2017. Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden häiriötilannesuunnitelma on laadittu (sisällysluettelo liitteenä) ja päivitetty vuonna 2014. Häiriötilannesuunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi on valmistunut 2017. Suunnitelmien päivitystarve arvioidaan vuosittain. Aihealue, johon sisältyy myös maakunnan varautumisen valmistelua, on suunnitelmakaudella valtakunnallinen sekä ympäristöterveyskeskuksen oma painopistealue, jota kuvataan myös kohdassa 3.5.2.

4.2 Viestintäsuunnitelma

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskuksessa noudatetaan avointa tiedotustapaa. Omaa toimialaa koskevista asioista tiedotetaan kuntayhtymän nettisivuilla. Lisäksi pyydetessä annetaan omaa toimintaa koskevia haastatteluja ja asiantuntijalausuntoja tiedotusvälineille. Ympäristöterveyskeskuksen viestintäsuunnitelma (sisällysluettelo liitteenä) on päivitetty vuonna 2014 ja se tullaan päivittämään vuonna 2019. Se palvelee ympäristöterveyskeskuksen sisäistä ja ulkoista viestintää sekä tiedottamista normaali- ja häiriötilanteissa. Suunnitelmassa on huomioitu myös asiakaspalvelu, neuvonta, opastus sekä asiakaspalauttejärjestelmä. Pääasiallinen tiedotusvastuu on ympäristöterveyskeskuksen toimialajohtajalla, joka koordinoi ja jakaa tiedottamisvastuuta kyseessä olevan tilanteen ja tiedotussuunnitelmassa esitettyjen periaatteiden mukaan. Vuonna 2019 ympäristöterveydenhuollon strateginen painopiste on aktiivisen, ohjaavan viestinnän lisääminen uusia viestintäkanavia käyttäen.

5 VALVONTASUUNNITELMAN KÄSITTELY JA YLLÄPITO

5.1 Päivitys

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskuksen valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2015–2019. Suunnitelman ajantasaisuudesta huolehditaan tarkastamalla sen päivitystarve ja päivittämällä sitä tarvittaessa keskusvirastojen päivitysohjeiden mukaan vuosittain. Ympäristöterveyskeskus arvioi päivitystarpeen vuosittain voimassaolevan lainsäädännön huomioiden.

5.2 Hyväksyminen

Valvontasuunnitelma on hyväksyttävä kunnan monijäsenisessä toimielimessä. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunta käsittelee ympäristöterveyskeskuksen valvontasuunnitelman vuosille 2015–2019 ja käsittelee myös päivitykset. Mikäli valvontasuunnitelmaan tehdään olennaisia muutoksia, päivitetty suunnitelma esitetään lautakunnan hyväksyttäväksi. Mikäli suunnitelmaan ei ole tarvetta tehdä toiminnan kannalta olennaisia muutoksia, tuodaan suunnitelma tie-

doksi lautakunnalle. Hyväksymisen yhteydessä lautakunta myös kirjaa suunnitelman seurantatavan.

Toiminnanharjoittajille on varattu mahdollisuus hallintolain 41§:n mukaisesti vaikuttaa valvontasuunnitelman sisältöön. Suunnitelmien päivityksen vireilläolosta on tiedotettu kuntayhtymän internet-sivuilla hyvissä ajoin ennen hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunnan käsittelyä. Hyväksytty valvontasuunnitelma on nähtävillä myös ympäristöterveyskeskuksen internet-sivuilla. Hallituksen jaoston hyväksymä valvontasuunnitelma toimitetaan vuosittain aluehallintoviranomaiselle VYHA järjestelmän kautta.

5.3 Toimialakohtaisten valvontasuunnitelmien vuosiraportointi

Toimialakohtaiset vuosiraportit laaditaan alue- ja keskushallinnon viranomaisten vaatimusten mukaan. Sähköisestä raportoinnista riippumatta tullaan lautakunnan käsittelyä varten edelleen laatimaan valvontasuunnitelman toimialakohtaiset toteumaraportit ja arvioinnit. Sähköinen raportointi on Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymässä toteutettu keskusvirastojen edellyttämällä tavalla.

Talousvettä toimittavien laitosten (yli 1000 m³/d) valvontatulokset raportoidaan vuosittain maaliskuun loppuun mennessä ja asetuksen (177/2008) mukaisten yleisten uimarantojen valvontatietokooste syyskuun loppuun mennessä Etelä-Suomen aluehallintovirastoon vuosittain raportointilomakkeilla. Valvontakoosteiden tekemisvelvoite todennäköisesti loppuu, kun kaikki valvontayksiköt saavat siirrettyä analyysitulokset yhti-järjestelmään. Ympäristöterveyskeskuksella on valmius vastaanottaa laboratoriolta, käsitellä ja siirtää tutkimustuloksia keskitettyyn tietojärjestelmään siinä tahdissa kuin keskitetty järjestelmä pystyy tietoja vastaanottamaan. Järjestelmä ja siirto toimii kaikkien tulosten osalta ja tiedonsiirtotoiminnot siirretään vuoden 2019 alussa valtakunnalliseen VATI järjestelmään.

5.4 Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja raportointi

Ympäristöterveyskeskuksessa on ollut jo useita vuosia käytössä jokaisen tarkastajan henkilökohtainen valvontasuunnitelma säännöllisen valvonnan osalta. Jokainen valvoja vastaa suunnitelmansa toteutumisesta ja toteumaa seurataan kaksi kertaa vuodessa käytävissä kehityskeskusteluissa. Henkilökohtaiset kohdekohtaiseen riskienarviointiin perustuvat suunnitelmat on kytketty ympäristöterveyskeskuksen yhteiseen valvontatutkimusohjelmaan, jonka toteumaa seurataan neljän kuukauden välein. Raportti ja toteuman arviointi toimitetaan vuosittain hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen lautakunnan käsiteltäväksi. Arviointiraportissa arvioidaan valvontasuunnitelman toteutumista valvontakohdetyypeittäin koko suunnitelman osalta ja toimialoittain. Valvontasuunnitelman toteumaraportissa tuodaan selkeästi esille myös todellisen valvontatarpeen mukainen resurssitarve suhteessa tarkasteluvuonna käytettävissä olleisiin resursseihin sekä resurssien käytön jakautuminen suunnitelmallisen valvonnan ja muun valvontaa tukevaan ja ennakoimattomaan välillä. Jaoston käsittelemä arviointiraportti toimitetaan VYHA järjestelmän kautta aluehallintovirastolle maaliskuun loppuun mennessä. Muun valvontaa tukevan työn osuuden arviointitapaa on muutettu ohjelmakaudelle 2015–2019.

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi tehdään keskusviranomaisille VYHA – järjestelmän avulla ja siitä laaditaan arviointiraportti toimialakohtaisissa valvontaohjeissa annettujen ohjeiden mukaisesti. Siihen saakka kunnes luotettavat raportit keskitettyä tietokannasta saadaan otettua valtakunnallisista mittarein joko kuntajärjestelmän kautta tai keskusviranomaisen toimittama ne, valvontasuunnitelmien toteutumista seurataan tämän lisäksi neljän kuukauden välein tehtävän ympäristöterveyskeskuksen oman suoritusseurannan kautta.

Taulukko 3. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa käsitellään

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	<ul style="list-style-type: none"> • kaikkien toimialojen valvonnan kattavuudesta • valtakunnallisten ja omien paikallisten painopisteiden valvonnan toteutumisesta • erityyppisiin tarkastuksiin ja kohteisiin käytetystä ajasta verrattuna suunniteltuun ajankäyttöön • tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrästä ja laadusta sekä kunnan viranomaisen toimenpiteistä näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)	<ul style="list-style-type: none"> • toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä • näytteistä ja analyyseistä • valvontaprojekteihin osallistumisesta
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	<ul style="list-style-type: none"> • valvonnasta kertyneistä maksutuloista toimialoittain • valvonnasta saatujen tulojen kohdentumisesta, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen
Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus	<ul style="list-style-type: none"> • voimavarojen riittävydestä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen ja valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan • paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin • erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan (VYHA)
Toiminnan kehittämistarpeet	<ul style="list-style-type: none"> • toimenpiteistä, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella
Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (auditoinnit)	<ul style="list-style-type: none"> • poikkeamat, kehittämiskohteista ja korjaavista toimenpiteistä (VYHA)

Valvontasuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden toteutumista seurataan ympäristöterveyskeskuksessa kohderyhmätasolla myös toimintavuoden kuluessa neljän kuukauden välein. Terveystensuojelupäällikkö vastaa neljännesvuosiseurannan toteutumisesta. Toteutumisseurantataulukko tiedotetaan henkilökunnalle terveystensuojelun henkilökuntapalaverissa. Terveystensuojelun toimintaa ohjataan toteumaraportin perusteella. Tämän lisäksi ympäristöterveyskeskuksen johtoryhmässä seurataan talousarvioon kirjattujen suoritettavien tavoitteiden toteutumista kuukausittain.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä / Terveystieteiden osasto							
Valvontasuunnitelma 2017							
Suoritusseuranta x/2016, x.x.2017							
Elintarvikkeiden tarjoilu							
Toimintatyyppi (KUTI)	Kohderyhmä	Kohteet kpl	Tarkastukset VASU	Tarkastetut kohteet 2017	Tarkastuksia 2017	Toteuma % tavoitteesta	uuTark/ulkopTA
Ravintolatoiminta	E1008.10	0	0	0	0		0 / 0
Grilli- tai pikaruokalatoiminta	E1008.20	0	0	0	0		0 / 0
Kahvilatoiminta	E1008.30	0	0	0	0		0 / 0
Pubitoiminta (vain juomatarjoilua tai vähäistä elintarviketarjoilua)	E1008.40	0	0	0	0		0 / 0
Laitoskeittiö	E1008.50	0	0	0	0		0 / 0
Keskuskeittiö	E1008.60	0	0	0	0		0 / 0
Tarjoilukeittiö	E1008.70	0	0	0	0		0 / 0
Yhteensä		0	0	0	0		0 / 0
uutark=uusintatarkastus, sis. SV tarkkiin							
EL kaikki tarkit yht. x kpl							

Valvontasuunnitelma 2017							
Elintarvikkeiden vähittäismyynti							
Toimintatyyppi (KUTI)	Kohderyhmät	Kohteet kpl	Tarkastukset VASU	Tarkastetut kohteet 2017	Tarkastuksia 2017	Toteuma % tavoitteesta	uuTark/ulkopTA
Ulkomyyntialue	E1006.90	0	0	0	0		0 / 0
Tukkumyynti	E1006.120	0	0	0	0		0 / 0
Vähittäismyynti	E1006.130	0	0	0	0		0 / 0
Yhteensä		0	0	0	0		0 / 0
uutark=uusintatarkastus, sis. SV tarkkiin							

Valvontasuunnitelma 2017							
Laitokset, muu valmistus ja kuljetus							
Toimintatyyppi (EVO 2011-2014)	Kohderyhmä	Kohteet kpl	Tarkastukset VASU	Tarkastetut kohteet 2017	Tarkastuksia 2017	Toteuma % tavoitteesta	uuTark/ulkopTA
Liha-alan laitokset	E1001.10-100	0	0	0	0		0 / 0
Kala-alan laitokset	E1002.10-30	0	0	0	0		0 / 0
Maitoalan laitokset	E1000.10-60	0	0	0	0		0 / 0
Vilja- ja kasvisalan valmistus	E1004.10-60	0	0	0	0		0 / 0
Muiden elintarvikkeiden valmistus	E1005.10-40	0	0	0	0		0 / 0
Elintarvikkeiden kuljetukset	E1009.10-40	0	0	0	0		0 / 0
Kontaktimateriaalit	E1011.10-180	0	0	0	0		0 / 0
Yhteensä		0	0	0	0		0 / 0
uutark=uusintatarkastus, sis. SV tarkkiin							

TSL								
Kohdetyyppi	Kohderyhmä	Kohteet	Valvontatarve Valvira		Tarkastukset VASU	Tarkastukset 2017	Toteuma % tavoitteesta	uuTark/ulkopTA
			kpl	h				
EU-laitos/Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)	YHTI03.010	0	0	0	0	0		
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015) ja Tukkulaitos	YHTI03.010 YHTI03.030	0	0	0	0	0		
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)	YHTI03.020	0	0	0	0	0		
Lasten ja nuorten kohteet	YHTI03.090	0	0	0	0	0		
Esiopetus	YHTI03.160	0	0	0	0	0		
Peruskoulu	YHTI03.170	0	0	0	0	0		
Lukio	YHTI03.180	0	0	0	0	0		
Ammattioppilaitos	YHTI03.190	0	0	0	0	0		
Muut koulut	YHTI03.200	0	0	0	0	0		
Muu aikuiskoulutus	YHTI03.220	0	0	0	0	0		
Aamiaismajoitus	YHTI03.230	0	0	0	0	0		
Hotelli	YHTI03.240	0	0	0	0	0		
Hostelli	YHTI03.250	0	0	0	0	0		
Lomakeskus, mökit	YHTI03.260	0	0	0	0	0		
Muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen	YHTI03.270	0	0	0	0	0		
Muu majoitustoiminta	YHTI03.290	0	0	0	0	0		
Kosmetologiset huon.	YHTI03.380	0	0	0	0	0		
Muu ihon käsittely	YHTI03.410	0	0	0	0	0		
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	YHTI03.510	0	0	0	0	0		
Lastenkodit, koulukodit	YHTI03.540	0	0	0	0	0		
Ammatilliset perhekodit	YHTI03.550	0	0	0	0	0		
Vanhainkodit	YHTI03.570	0	0	0	0	0		
Vanhusten tehostetun palvelun yksiköt	YHTI03.580	0	0	0	0	0		
Kehitysvammalaitos	YHTI03.590	0	0	0	0	0		
Palveluasuminen	YHTI03.600	0	0	0	0	0		
Yleiset uimarannat	YHTI03.650	0	0	0	0	0		
Pienet yleiset uimarannat	YHTI03.660	0	0	0	0	0		
Yleiset altaat	YHTI03.680	0	0	0	0	0		
Yleinen liikuntatila	YHTI03.710	0	0	0	0	0		
Yhteensä		0	0		0	0		0 / 0
					Sv tarkit			
uuTark = uusintatarkastus, sisältyy SV tarkastuksiin					SV Kaikki kohder	0		
					Astark	0		
					Muu UlkopTa	0		
					TsL yht. tarkit	0		
UlkopTA = suunnitelman ulkopuolinen ennalta suunnitteleman tarkastus, Ei laskettu SV tarkastuksiin. Määrä erikseen taulukon alla								

LIITE 1 TARKASTUSTEN MÄÄRITTELY

ELINTARVIKEVALVONTA

SUUNNITELMALLISET	<p>Tarkastuksen yleinen sisältö Tarkastusten sisältö ja toteuttaminen: Eviran mallilomakkeet ja tuote- ja olosuhdevalvonnan ohjeet, www.evira.fi, extranet ja lainsäädäntö www.finlex.fi</p> <p>Säännöllisen valvonnan tarkastukset raportoidaan valtakunnallisen Oiva-järjestelmän kautta. Oiva-järjestelmän tarkastussisältö on haettavissa oheisista linkeistä https://www.oivahymy.fi/portal/fi/tunnethan+oivan/-yleista+oivasta/</p> <p>Digia kirjauksissa pääsääntöisesti kaikki suunnitelmallinen valvonta on omavalvontaa, myös asiakirjatarkastukset. Katso tarkempi määrittely ympäristöterveyskeskuksen elintarvikevalvonnan tarkastusten tilastointiohjeesta.</p>
<p>Valvontasuunnitelman mukainen tarkastus, valsu (maksullinen)</p> <p>"projektitarkastus" maksullinen tai maksuton)</p>	<p>Uudelle toimijalle tai toiminnan olennaiselle muutokselle säännöllisen valvonnan tarkastus voidaan pääsääntöisesti tehdä vasta toimijan tekemän kirjallisen ilmoituksen käsittelyn jälkeen. Ilmoitettavat elintarvikehuoneistot tarkastetaan toiminnan alettua (1, 3 tai 6 kk), ajankohdassa huomioidaan luonne ja laajuus. Tarkastus voidaan tehdä myös ennen toiminnan aloittamista, jos on ilmoituksen perusteella syytä epäillä elintarviketurvallisuuden vaarantuvan. Valvontakohte kuuluu säännöllisen valvonnan piiriin sen jälkeen kun toimintaa koskeva ilmoitus on vastaanotettu. Toimija esittää omavalvontasuunnitelman viimeistään ensimmäisen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastus ja raportointi toteutetaan Oiva-arviointiohjeiden sekä yleisohjeiden mukaisesti. Omavalvontasuunnitelman ja siihen liittyvien muiden asiakirjojen tarkastus voidaan tehdä myös asiakirjatarkastuksena ja siitä muodostuu Oiva raportti.</p> <p>Tarkastus tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta, myös ennalta ilmoittaminen tulee tilanteesta riippuen kyseeseen. Tarkastus voi kohdistua koko toimintaan tai johonkin osa-alueeseen. Pelkkä näytteenotto (selvitys tai mittaus) ei ole tarkastus.</p> <p>Kotiin perustetun elintarvikehuoneiston valvonta tehdään asiakirjatarkastuksena, poikkeuksena terveysvaaraepäily. Mikäli tarkastus tehdään asiakasvalituksen tai vastaavan (maksuton) perusteella, veloitetaan tarkastuksesta säännöllisen valvonnan osuus.</p> <p>Projektin puitteissa tapahtuva suunniteltu valvonta on osa säännöllistä valvontaa (maksullinen, sisältyy tarkastuksen hintaan). Projektitarkastukset kirjataan säännöllisen valvonnan tarkastuksina ja niistä muodostuu oiva raportti. <u>Huomioi suoriteperustetyypit!</u> Projektitarkastus on SV tarkastus, joka erotellaan projektiksi suoriteperustetyypeillä</p> <p>Tarkastus voi olla eri ympäristöterveydenhuollon lakien mukainen yhdistetty tarkastus tai eri viranomaisten edustajien suorittama yhteistarkastus. F-kaasuasetusten valvonta toteutetaan pääsääntöisesti muiden lakialojen yhteistarkastuksena. Tarkastus on maksullinen.</p> <p>Tarkastuksesta ilmoitetaan kohteelle etukäteen, ellei ennalta ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoitusta.</p>
<p>Näytteenotto (maksullinen tai maksuton)</p>	<p>Kohdistuu esimerkiksi viranomaisnäyte, joka otetaan omavalvonnan toimivuuden arviointinäytteisiin (maksullinen) tai suunniteltuihin projekteihin (maksullinen). Tarkastuksen yhteydessä tapahtuva näytteenottotyön osuus sisällytetään tarkastuksen hintaan.</p> <p>Projektien, jossa näytteenotto kohdistetaan ilman riskinarviointia ja ei ole valvontasuunnitelmassa suunniteltu (esimerkiksi kartoitustutkimukset), ovat maksuttomia.</p> <p>Pelkkä näytteenotto (selvitys tai mittaus) ei ole tarkastus.</p>

ENNAKOIMATON VALVONTA, ei valsu	
<p>Tarkastus, hyväksymistarkastus (sisällytetään päätöksen hintaan) Huom! vain laitoksilla</p>	<p>Koskee laitoksia ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyä. Voi olla yhteistarkastus ja ilmoitetaan ennalta. Hyväksyttävät elintarvikehuoneistot tarkastetaan ennen toiminnan aloittamista pääasiallisesti toimintaedellytyksien osalta.</p>
<p>Tarkastus, kuluttajavalitus tai toimijan ilmoitus, ei valsu (maksuton)</p>	<p>Asiakasvalitus Terveysvaaraepäily tai terveysvaaratilanne, myös kotiin perustettu elintarvikehuoneisto Takaisinvento Ruokamyrkytys, epidemia- tai niiden epäily</p>
<p>Tarkastus, muu ennakoimaton, (maksullisuus tapauskohtaisesti)</p>	<p>Kohdistuu muun muassa: - häiriötilanteisiin liittyvä tarkastus (maksuton) - tuonnin ja viennin valvonta (maksullinen) - Eviran valvontapyyntö (maksullisuus tapauskohtaisesti) - muu tarkastus, jota ei ole voinut ennalta suunnitella (maksullisuus tapauskohtaisesti)</p>
<p>Tarkastus, seuranta- tai jälkitarkastus (maksullinen)</p>	<p>Tarkastus, joka tehdään toimijalle EL säännöllisen valvonnan tarkastuksen yhteydessä annetun kirjallisen kehotuksen (ei määräyksen) valvomiseksi tilanteessa, jolloin jälkivalvonta on suoritettava ennen seuraava säännöllisen valvonnan tarkastusta, myös ruokamyrkytyksen tai epidemia selvitystyön osalta todettujen epäkohtien lisävalvonta. Tarkastus, joka tehdään EL säännösten noudattamatta jättämisen johdosta annettujen pakkokeinojen toteutumisen valvomiseksi.</p> <p>Uusintatarkastuksen jälkeisistä tarvittavista toimenpiteistä päättää terveydensuojelujohtaja.</p>
<p>Näytteenotto (maksullinen)</p>	<p>Kohdistuu elintarvikemääräysten noudattamatta jättämisen valvontaan (pakkokeinot) ja siihen liittyvään näytteenottoon. Myös valvonta-asetuksen 27 tai 28 artiklan lisävalvonnan näyte (tavanomainen suunniteltu valvontatoiminta ylittyy, ongelman selvitys tai korjaavien toimien toteutuksen valvomiseksi) sekä tuonnin ja viennin valvonta.</p> <p>Uusintänäytteenotto (maksullinen), kun tulos on huono. Uusintänäytteenottoa (maksullinen) harkitaan, kun tulos heikentynyt ja kyseessä on patogeenimikrobit.</p>
<p>Näytteenotto (maksuton)</p>	<p>Asiakasvalitus Terveysvaaratilanne Ruokamyrkytys, epidemia- tai niiden epäily</p>

TERVEYDENSUOJELUVALVONTA

SUUNNITELMALLISET	<p>Tarkastuksen yleinen sisältö</p> <p>Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2011 – 2014, LIITE 2 (s.132) tarkastuksen kohderyhmäkohtainen sisältö haettavissa http://www.valvira.fi/files/valvontaohjelmat/ymparistoterveydenhullon_yhteinen_valvontaohjelma_paivitys_14062012.pdf Terveydensuojelun valvontaohjeisto Versio 1.0 (23.9.2010) haettavissa http://www.valvira.fi/ohjaus_ ja_valvonta/ymparistoterveydenhuolto/ymparistoterveydenhuollon_laatuariestelma_-_terveydensuojelun_valvontaohjeisto Lainsäädäntö www.finlex.fi</p> <p>Tarkastukset kirjataan ja tallennetaan keskitettyyn tietokantaan valtakunnallisen YHTI järjestelmän kautta. Valtakunnalliset kohdetieto- ja kirjaamisohjeet on julkaistu YHTI ja VATI ohjeissa, jotka löytyvät ajantasaisina Valviran sivuilta.</p>
<p>Valvontasuunnitelman mukainen tarkastus, valsu (maksullinen)</p> <p>Projektitarkastus (maksullinen)</p>	<p>Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näyteenottoa jatko-tutkimuksia varten. Suunnitelmakauden painopisteen mukaisesti terveydensuojeluviranomainen osaltaan edistää laadukkaiden sisäilmaselvitysten tekemistä ohjaamalla selvitystyön tekemistä ulkopuolisille asiantuntijoille. Solarium valvontatyön osuus lisätään kohteen Tsl tarkastusaikaan ja huomioidaan tarkastuksesta perittävässä hinnassa. Veloitus taksan ja Tsl perusteella.</p> <p>Mikäli tarkastus tehdään toimenpidepyynnön (maksuton) perusteella, veloitetaan tarkastuksesta säännöllisen valvonnan osuus.</p> <p>Projektin puitteissa tapahtuva valvontasuunnitelmassa suunniteltu valvonta on osa säännöllistä valvontaa (maksullinen). Tarkastus voi olla eri ympäristöterveydenhuollon lakien mukainen yhdistetty tarkastus tai eri viranomaisten edustajien suorittama yhteistarkastus. F-kaasuasetusten valvonta toteutetaan pääsääntöisesti muiden lakialojen yhteistarkastuksena. Tarkastuksesta ilmoitetaan kohteelle etukäteen, ellei ennalta ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksena.</p>
Näytteenotto (maksullinen)	<p>Tarkastuksen yhteydessä tapahtuva näytteenottotyön osuus (ja mittaus) sisällytetään säännöllisen valvonnan tarkastuksen hintaan.</p> <p>Pelkkä näytteenottokäynti (selvitys tai mittaus) ei ole tarkastus ja käynnistä veloitetaan Ympäristöterveyskeskuksen tuntitaksan mukainen veloitus. Kohdistuu esimerkiksi toiminnanharjoittajien talous- ja uimaveden tarkkailuun.</p> <p>Uusintänäytteenotto (maksullinen), kun tulos on huono. Uusintänäytteenottoa (maksullinen) harkitaan, kun tulos heikentynyt ja kyseessä on patogeenimikrobit. Viranomaisen vastuulla olevaa näytteenottoa voidaan myös ulkoistaa esim. koulutetun näytteenottajan tehtäväksi, kun viranomainen varmistuu näytteenottajan luotettavuudesta.</p>
ENNAKOIMATON VALVONTA	
Tarkastus, käyttöönotto, valsu	<p>Käyttöönottotarkastukset liittyvät terveydensuojelulain mukaiseen ilmoitusmenettelyyn. Tarkastukset tehdään toimijan kanssa sovittavana ajankohtana ilmoituksen ja siihen liittyvien asiakirjojen vastaanottamisen jälkeen. Kohde kuuluu säännöllisen valvonnan piiriin ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen ja tarkastus on maksullinen SV tarkastus vaikka se tehtäisiin ennen toiminnan alkamista. Ilmoituksen käsittelystä toimijalle lähetetään todistus, joka korvaa aiemmin tehdyn viranhaltija-päätöksen.</p>
Tarkastus, toimenpidepyyntö asunto tai huoneisto, ei valsu (maksullisuus tapauskohtaisesti)	<p>Asumisterveysasetus 545/2015 ja Valviran ohjeet muun muassa 3/2011 Asuntojen siivottomuustapauksissa Tarkastus, joka suoritetaan toimenpidepyynnön johdosta asunnossa tai Tsl:n mukaisessa huoneistossa. Ensimmäinen tarkastuskäynti on maksuton. Seuraavat tarkastukset tai mittaukset, tutkimukset, selvitykset ovat maksullisia. Näytteiden analyysikustannukset ja näytteenottotyö ovat aina maksullisia. Suunnitelmakauden painopisteen mukaisesti terveydensuojeluviranomainen osaltaan edistää laadukkaiden sisäilmaselvitysten tekemistä ohjaamalla selvitystyön tekemistä ulkopuolisille asiantuntijoille.</p>
Tarkastus, muu ennakoimaton, ei valsu (maksullisuus tapauskohtaisesti)	<p>Kohdistuu muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toiminnanharjoittajan vaihdos (maksuton), - yleisötilaisuuden hygieeniset olosuhteet (maksuton) tai muu tilapäinen toiminta (maksuton), - vainajiin tai hautaamiseen liittyvä tarkastus (maksuton), - yksityisen terveydenhuollon yksikön tarkastus (maksullinen), - alusten saniteettitodistustarkastus (maksullinen) - yksityisen sosiaalialan yksikön tarkastus lausunnon yhteydessä kohteessa, joka ei siirry säännöllisen valvonnan piiriin (maksuton), - häiriötilanteeseen liittyvä tarkastus (maksuton), - toimijan pyynnöstä todistus tai vastaava, (maksullinen), - projektitarkastus, jota ei ole valvontasuunnitelmassa suunniteltu (maksullisuus tapauskohtaisesti) - tai muu tarkastus, jota ei ole voinut ennalta suunnitella (maksullisuus tapauskohtaisesti)
Uusintatarkastus (maksullinen)	<p>Tarkastus, joka tehdään tarkastusten perusteella säännösten noudattamatta jättämisen johdosta annettujen määräysten (tehtyjen päätösten) valvomiseksi.</p> <p>Tarkastus, joka tehdään asunto- ja huoneistotarkastuksen jälkivalvontana.</p> <p>Uusintatarkastuksen jälkeisistä tarvittavista toimenpiteistä päätetään päätösvaltamatriisin mukaisesti.</p>
Uusintatarkastus (maksuton)	<p>Tarkastus, joka tehdään toiminnanharjoittajalle säännöllisen valvonnan tarkastuksen yhteydessä annetun toimenpidekehoituksen (ei määräyksen) valvomiseksi tilanteessa, jolloin jälkivalvonta on suoritettava ennen seuraavaa säännöllisen valvonnan tarkastusta.</p> <p>Uusintatarkastuksen jälkeisistä tarvittavista toimenpiteistä päätetään päätösvaltamatriisin mukaisesti.</p>
Näytteenotto (maksullinen)	<p>Katso: Tarkastuksen yleinen sisältö, näytteenotto</p> <p>Tarkastuksen yhteydessä tapahtuva näytteenottotyön osuus (ja mittaus) sisällytetään säännöllisen valvonnan tarkastuksen hintaan lisäämällä maksutaulukon mukaista maksua.</p> <p>Pelkkä näytteenotto (selvitys tai mittaus) käynti ei ole tarkastus ja käynnistä veloitetaan Ympäristöterveyskeskuksen tuntitaksan mukainen veloitus. Kohdistuu esimerkiksi kaivon omistajan kaivovesitutkimuksiin, puhtausnäytteisiin tai Tsl:n huoneiston sisäilman laadun tai asumisterveyden selvitykseen näytein (tutkimuksiin tai mittauksiin).</p> <p>Palvelunäytteitä ei pääsääntöisesti oteta. Jos palvelunäyte otetaan, tulee näytteenotosta laskuttaa myös arvonlisävero.</p> <p>Uusintänäytteenotto (maksullinen), kun tulos huono, raja-arvo ylittyy ja kyseessä on patogeeni mikrobit. Uusintänäytteenottoa (maksullinen) harkitaan, kun tulos heikentynyt ja kyseessä on patogeeni mikrobit.</p> <p>Näytteenotossa ja mittaus- sekä selvitystyöissä voidaan harkinnan mukaan käyttää myös ulkopuolista konsulttia.</p>
Näytteenotto (maksuton)	<p>Näytteenotto (ja mittaus), joka suoritetaan asiakkaan ilmoituksen, valituksen, toimenpidepyynnön (ei sisäilma, asumisterveys) tai epidemiaepäilyn johdosta. Uusintänäytteenotto maksuton.</p>

TUPAKKA- JA LÄÄKELAIN VALVONTA

SUUNNITELMALLISET	Tarkastuksen yleinen sisältö Valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman vuosille 2015 – 2019, www.valvira.fi Valviran tupakka extranet->uudet valvontalomakkeet (lopulliset versiot julkaistaan 2018) Lainsäädäntö www.finlex.fi
Tupakkalain alaisten tuotteiden myynnin tarkastus, valsu	Sisältää tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntilupaan liittyvät asiat. Tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden, tupakkajäljitelmiä ja nikotiininesteiden myynnin järjestelyihin, myyntiin, omavalvontaan, mainontaan ja esilläpitoon liittyvät asiat sekä näiden tuotepakkauksiin liittyvät asiat. Tarkastuksessa siirrytään käyttämään Valviran laatimaa tupakkalain alaisten tuotteiden myyntipaikan tarkastuslomaketta. Lääkelain mukaisessa nikotiinikorvausohjototuotteiden myynnin tarkastuksessa tarkastetaan myynti, myyntilupaan liittyvät asiat ja omavalvonta.
Tupakointikiellot ja rajoitukset, valsu	Sisältää, ravintoloiden tupakkatilojen valvontaa. Valvonnassa kiinnitetään huomioita omavalvontaan, laitteiston huoltoon ja toimivuuteen, tupakkatilojen luvanvaraisuuteen. Tarkastuksissa siirrytään käyttämään Valviran laatimaa Tupakointikieltojen ja -rajoitusten tarkastuslomaketta. Tarkastus, joka tehdään toimenpidepyynnön (maksuton) perusteella, voi sisältää säännöllisen valvonnan tarkastukseen, jolloin siitä veloitetaan säännöllisen valvonnan osuus.
ENNAKOIMATON VALVONTA, ei valsu	
Uusintatarkastus	Tarkastus, joka tehdään tarkastusten perusteella annettujen määräysten noudattamatta jättämisen valvomiseksi tai pakko-keinoon (kielto, myyntiluvan peruuttaminen, teettämishuhka, uhkasakko) valvomiseksi tai kirjallisen huomautuksen, varoituksen tai kehotuksen valvomiseksi. Uusintatarkastuksen jälkeisistä tarvittavista toimenpiteistä päättää toimialajohtaja.
Tarkastus, myyntilupapäätöksen johdosta	Sisältää tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden myynti, myyntilupaan liittyvät asiat, omavalvonta, sekä tupakan, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainonta myyntipaikassa tai tukkumyymintapaikassa. Voidaan toteuttaa myös asiakirjatarkastuksena. Lääkelain mukaisessa tarkastuksessa nikotiinikorvausohjototuotteiden osalta edellä mainitut soveltuvat seikat.
Tarkastus, ilmoituksen tai valituksen johdosta	Tupakkatuotteiden vähittäismyynnin valvontaa. Tupakointikiellon tai -rajoitusten valvontaa. Sisältö vaihtelee asian mukaan. Näitä ovat mm. asiakasvalitukset, viranomaisilmoitukset tai muun valvonnan yhteydessä havaittu tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamiseen liittyvä epäkohta. Esimerkiksi yleisötilaisuuksissa, päiväkodeissa ja kouluissa.
Tarkastus, asuinyhteisön tupakointikielto hakemus	sisältää tupakansavun esiintymisen ja kulkeutumisen tarkkailua.
Näytteenotto (mittaus) (maksullinen)	Merkkisavututkimus, esimerkiksi valvontakeinojen käytön, tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnan, yhteydessä (Työterveyslaitoksen menetelmä ja ohjeet), Aistinvarainen tutkimus on kuitenkin ensisijainen tutkimus. Pelkkä näytteenottokäynti ei ole tarkastus.

LIITE 2 HÄIRIÖTILANNESUUNNITELMA, SISÄLLYSLUETTELO
LIITE 3 VIESTINTÄSUUNNITELMA, SISÄLLYSLUETTELO

2014

**HÄIRIÖTILANNESUUNNITELMA
YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUS
PERUSPALVELUKESKUS OIVA
PERUSPALVELUKESKUS AAVA
HEINOLAN KAUPUNKI TERVEYSTOIMI**

SISÄLTÖ

HÄIRIÖTILANNESUUNNITELMA, ELINTARVIKKEIDEN JA VEDEN VÄLITYKSELLÄ LEVIÄVIEN EPIDEMIOIDEN SELVITTÄMINEN	1
1 HÄIRIÖTILANTEISIIN VARAUTUMINEN JA VALMIUDEN YLLÄPITÄMINEN.....	1
1.1 Häiriötilanteet, joihin varaudutaan.....	1
1.2 Häiriötilannesuunnitelma, prosessikuvaus ja lomakkeet.....	2
1.3 Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän ympäristöterveyskeskuksen toimialueen selvitystyöryhmät	3
1.4 Säännölliset tapaamiset.....	4
1.5 Organisaatioiden sisäinen ja organisaatioiden välinen tiedottaminen sekä perehdytys	4
1.6 Häiriötilanne- ja kriisiviestinnän linjaukset	5
1.6.1 Viranomaisverkko VIRVE.....	7
1.6.2 Vaaratiedote	7
1.6.3 Mediapalvelupiste	7
1.6.4 Kansalaisten (altistuneiden, läheisten, omaisten) neuvontapuhelinpäivystys tai – piste	7
1.7 Laboratoriot, yhteistyö- ja asiantuntijatahot ja yhteystiedot.....	8
2 TAPAUSMÄÄRITELMÄT, VIRANOMAISILMOITUKSET	8
2.1 Ruokamyrkytys tai epidemia	8
2.2 Epidemiaepäily, epidemiaepäilyilmoitus ja epidemiaselvitys	9
2.3 Ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY) ja aluehallintovirastolle ja ELY-keskukselle ilmoittaminen	9
3 NÄYTTEENOTTO JA TUTKIMUKSET	11
3.1 Yhteystiedot ja toimenpideohjeita.....	12
3.1.1 Potilasnäytteet	13
3.1.2 Elintarvikenäytteet, puhtaus- ja olosuhtenäytteet ja talousvesinäytteet	13
3.1.3 Uimavesinäytteet	15
3.1.4 Eläinnäytteet.....	15
3.2 Lainsäädäntöä	15
4 OPERATIIVINEN SUUNNITELMA, HÄIRIÖTILANTEEN HALLINTA JA TOIMINTA	17
4.1 Ruokamyrkytys- tai epidemiaepäily herää tai tieto vastaanotetaan	18
4.2 Tilannekuvan muodostaminen	18
4.2.1 Ruokamyrkytys-epäilyn käsittely	19
4.2.2 Pienen epidemiaepäilyn käsittely	20
4.2.3 Suuren epidemiaepäilyn käsittely.....	21
5 JÄLKITOIMENPITEET	22
LIITE 1 VASTAANOTTOLOMAKE.....	23
LIITE 2 HAASTATTELULOMAKE, SUOMI.....	27
LIITE 3 HAASTATTELULOMAKE, ENGLANTI.....	29
LIITE 4 HAASTATTELULOMAKE, RUOTSI	31
LIITE 5 HAASTATTELULOMAKE, HISTAMIINIMYRKYTYS	33
LIITE 6 SELVITYSTYÖRYHMÄT OIVA, AAVA JA HEINOLA TERVEYSTOIMI YHTEYSTIEDOT ...	35
LIITE 7 FAKSILOMAKE, EPÄILYILMOITUS	40
LIITE 8 RYMY – KÄYTTÄJÄTUNNUS JA SALASANA (EI JULKINEN).....	41
LIITE 9 PROSESSIKUVAUS	42

Laadittu	28.9.2012	Jaana Seila
Päivitetty	12 /2014	Jaana Pyykölä
Päivitetty		

2014

YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUKSEN VIESTINTÄ- SUUNNITELMA

SISÄLTÖ

YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUKSEN VIESTINTÄSUUNNITELMA	1
1 VIESTINTÄ PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄSSÄ	1
1.1 Viestintästrategia-, suunnitelma ja viestinnän linjaus.....	1
1.2 Viestintävastuut	1
1.3 Viestintä häiriö- tai kriisitilanteessa	1
1.4 Viestintäjohtaja	1
1.5 Henkilökunta, salassapito, tietojärjestelmät ja tietoturvallisuus.....	2
2 PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄN SISÄINEN VIESTINTÄ	2
2.1 Infokanava	2
2.2 Henkilöstölehti Sanatori ja Viikkotiedote.....	2
2.3 Graafinen ohjeisto, ulkoasu ja yhtymän esittely.....	2
3 PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYSYHTYMÄN ULKOINEN VIESTINTÄ	3
3.1 Internet-sivut.....	3
3.2 Sähköpostin, internetin, sosiaalisen median käyttö ja videoneuvottelu.....	3
3.3 Sähköinen asiointi.....	4
3.4 Palvelupalautejärjestelmä	4
3.5 Julkaisusarja ja sisäinen sarja.....	4
3.6 Virallinen ilmoitustaulu	5
3.7 Toiminnan ja talouden tilastot ja raportointi	5
3.8 Kaksikielisyys.....	5
4 VIESTINTÄ YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUKSESSA	5
4.1 Viestinnän linjaus.....	5
4.2 Viestintävastuut	6
4.2.1 Viestintävastuu normaalioloissa.....	6
4.2.2 Viestintävastuu ja asiantuntijuus häiriötilanteessa.....	6
4.2.3 Viestintävastuu ja asiantuntijuus poikkeusoloissa	7
4.3 Henkilökunta, salassapito, tietojärjestelmät ja tietosuoja.....	8
5 YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUKSEN SISÄINEN VIESTINTÄ	8
5.1 Yhtymän sisäiset tiedotuskanavat.....	8
5.2 Viestintä ympäristöterveyskeskuksen sisällä ja tulosalueiden välillä	8
6 YMPÄRISTÖTERVEYSKESKUKSEN ULKOINEN VIESTINTÄ	9
6.1 Asiakaspalvelu, neuvonta, ohjaus, viranomaisen tiedotus- ja vastausvelvoite.....	9
6.2 Lausunnot, tarkastuskertomukset, ilmoitus-, hakemus- ja myyntilupa-asiakirjat, vastaanottodistukset ja päätösten tiedoksianto	10
6.3 Asianosaisen kuuleminen	10
6.4 Terveysvaarasta, epidemiaepäilystä tai selvityksestä, eläintautiepäilystä ilmoittaminen sekä tartuntatautiviranomaiselle ilmoittaminen	11
6.5 Toiminnanharjoittajan velvoittaminen tiedottamiseen tai tiedotus toiminnanharjoittajan kustannuksella.....	11
6.6 Lomakkeet ja toiminnassa jaettavat tiedotteet, ohjeet ja esitteet	12
6.7 Sähköinen asiointi, yleissähköposti ja lomakkeet	12
6.8 Palvelupalaute	12
6.9 Internet-sivujen ylläpito ja sähköpostin, internetin ja sosiaalisen median käyttö tiedotuksessa..	12
6.10 Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen	13
6.11 Mediatiedotteet	13
6.12 Haastattelu- tai artikkelipyynnöt ja vastineet julkiselle sanalle	13
6.13 Mediatilaisuus	14
6.14 Kriisiviestinnästä	14

6.14.1 Kriisiviestinnän keinoja häiriö- tai poikkeusolotilanteissa.....	15
6.14.2 Selvitystyöryhmien tiedotus.....	16
6.14.3 Viranomaisverkko VIRVE.....	16
6.14.4 Vaaratiedote	16
6.14.5 Mediapalvelupiste	17
6.14.6 Kansalaisten (altistuneiden, läheisten, omaisten) neuvontapuhelinpäivystys tai -piste	17
6.15 Toiminnan ja talouden raportointi	17
6.16 Tapaamiset ja vierailut, alueellinen yhteistyö	17
7 VIESTINTÄSUUNNITELMAN YLLÄPITO	17
LIITE 1 TIEDOTEMALLIPOHJAT.....	19
LIITE 2 MEDIAN YHTEYSTIEOJA	26

Laadittu	26.4.2012	Jaana Seila
Päivitetty	4.6.2012	Jaana Seila
Päivitetty	17.9.2012	Jaana Seila
Päivitetty	12/2014	Jaana Pyykölä

SISÄLTÖ

TOIMIALAKOHTAISET VALVONTASUUNNITELMAT JA KYSEISEN TOIMIALAN VALVONNAN ERITYISPIIRTEET	37
ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA 2015 – 2019	37
1 VALVONTAKOhteet JA VALVONTAKOHDEREKISTERI	37
2 VALVONTAKOhteiden HYVÄKSYMIS- JA ILMOITUSMENETTELY	37
2.1 Valvontakohteiden hyväksyminen	37
2.2 Valvontakohteesta ilmoittaminen	38
2.3 Omavalvonta	38
3 TARKASTUSTEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	39
3.1 Riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontatarpeen määrittely, tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika	39
3.2 Tarkastusten sisällön määrittely ja tarkastettavat oivakohdat	40
ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA JA MUUT VALVONTAA TUKEVAT TEHTÄVÄT	46
4.1 Valvonnan painopisteet	46
4.2 Valvontatarpeen, ympäristöterveyskeskuksen säännöllisen valvonnan muun valvontaa tukevan ja ennakoimattoman työn resurssitarve	48
4 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA, SEURANTAOHJELMAT JA VALVONTAPROJEKTIT	53
5.1 Näytteenotto, omavalvonnan toimivuuden valvonta	53
5.2 Näytteenotto, muu lainsäädännön edellyttämä ja seurantaohjelmat	53
5.3 Projektit ja hankkeet ja niihin sisältyvät tarkastukset ja näytteenotto	54
TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA 2015–2019	56
1 VALVONTAKOhteet JA VALVONTAKOHDEREKISTERI	56
2 VALVONTAKOhteiden HYVÄKSYMIS- JA ILMOITUSMENETTELY	56
3 TARKASTUSTEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	57
3.1 Riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontatarpeen määrittely, tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika	57
3.2 Tarkastusten sisällön määrittely	62
4 TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA JA MUUT VALVONTAA TUKEVAT TEHTÄVÄT	62
4.1 Valvonnan painopisteet	62
4.2 Valvontatarpeen ja ympäristöterveyskeskuksen säännöllisen valvonnan resurssitarve sekä muun valvontaa tukevan ja ennakoimattoman työn resurssitarve	64
5 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA, VALVONTAPROJEKTIT TAI HANKKEET	68
5.1 Näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma	68
5.2 Projektit, hankkeet ja niiden tavoitteet sekä edellisiin sisältyvät tarkastukset ja näytteenotto	69
TUPAKKA- JA LÄÄKELAIN VALVONTASUUNNITELMA 2015 – 2019	70
1 VALVONTAKOhteet, VALVONTAKOHDEREKISTERI JA MYYNTILUVAT	70
2 TARKASTUSTEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	70
2.1 Riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontatarpeen määrittely, tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika	70
2.2 Tarkastusten sisällön määrittely	71
3 TUPAKKA- JA LÄÄKELAINSÄÄDÄNNÖN VALVONTASUUNNITELMA JA MUUT VALVONTAA TUKEVAT TEHTÄVÄT	72
3.1 Valvonnan painopisteet	72
4 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA, VALVONTAPROJEKTIT JA PAINOPISTEET	75
4.1 Näytteenotto	75

4.2	Projektit ja niihin sisältyvät tarkastukset	75
ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONNAN JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN		
JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA 2015 – 2019		76
JOHDANTO.....		76
1 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO KUNNASSA		76
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ		76
3 ELÄINLÄÄKINTÄPALVELUT		77
3.1	Henkilöstö ja resurssit.....	77
3.2	Henkilöstön koulutus.....	78
3.3	Henkilöstön rekrytointi.....	78
3.4	Tietojärjestelmät	78
3.5	Yhteistyö ja viestintä	79
3.6	Toimipisteet ja varustelu	79
3.7	Peruseläinlääkintä virka-aikana	82
3.8	Peruseläinlääkintä päivystysaikana.....	82
3.9	Terveydenhuolto, Naseva ja Sikava	83
4 VALVONTATEHTÄVÄT		84
4.1	Yhteenveto valvontakohteista	84
4.2	Eläinten hyvinvoinnin valvonta	85
4.3	Eläinten terveyden valvonta	87
4.3.1	Valmiuseläinlääkärit.....	89
4.3.2	Siipikarjan salmonellavalvonta	89
4.3.3	Vapaaehtoinen Maedi-Visna ja CAE-terveysvalvonta	97
4.3.4	Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta	99
4.3.5	Muu tautivalvonta.....	104
4.4	Sivutuotevalvonta (BSE-näytteet)	105
4.5	Eläinten keinollinen lisääntyminen	107
4.6	Alkutuotannon valvonta.....	108
4.6.1	Maitohygieniatarkastukset	108
4.6.2	Munantuotannon valvonta.....	109
4.6.3	Riistanlihan tarkastus.....	109
4.6.4	Muu alkutuotannon valvonta	110
4.7	Eläinten sisämarkkinakauppa sekä maahantuonnit/viennit ja siirrot EU:n ulkopuolisista maista	110
4.8	Lääkkeiden käytön valvonta.....	112
5 VAHVISTETUT MAKSUT		113
5.1	Klinikkamaksut.....	113
5.2	Asiakasmaksut.....	113
5.3	Päivystyspuhelinmaksut.....	113
5.4	Subventiot 2018.....	114
6 ASIAKASVALITUKSET		114
7 VAKUUTUKSET		114
8 TILASTOINTI.....		115
9 SEURANTA JA RAPORTOINTI		115
LIITE 1 SUORITETILASTO YHTEENVETO 2017, HYÖTYELÄIMET JA PIENELÄIMET		116
LIITE 2 ERIYTETTY PIENELÄINPÄIVYSTYS		116
LIITE 3 KUNNANELÄINLÄÄKÄRIT		117
LIITE 4 YLEINEN KOULUTUSSUUNNITELMA		117
LIITE 5 RESURSSITÄULUKKO		117

TOIMIALAKOHTAISET VALVONTASUUNNITELMAT JA KYSEISEN TOIMIALAN VALVONNAN ERITYISPIIRTEET

ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA 2015 – 2019

Suunnitelmaan sisällytetään ilmoitettujen elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen (elintarvikelain muutos 352/2011 (22.1 §) sekä hyväksytyjen (13.2 §) ja ilmoitettujen (13.3 §) elintarvikehuoneistojen toiminnan säännöllinen valvonta. Myös hyväksymis- ja ilmoitusvelvoitteen ulkopuolelle jäävää alkutuotantoa ja muuta elintarviketoimintaa valvotaan tarvittaessa. Suunnitelmassa esitetään lisäksi muun valvontaa tukevan ja ennakoimattoman työn resurssienkäyttösuunnitelma. Ympäristöterveyskeskus tekee ja raportoi elintarvikevalvonnan tarkastukset annetun valtakunnallisen oivaohjeistuksen mukaan ja raportoi tehdyt tarkastukset Oiva järjestelmän kautta. Valvontatyötä ohjataan voimassa olevan lainsäädännön sekä Oivaohjeistuksen mukaisesti.

1 VALVONTAKOhteet JA VALVONTAKOHDEREKISTERI

Ympäristöterveyskeskuksen elintarvikevalvontakohderekisterin (EL 83 §) ylläpito ja ajantasallapito on kuvattu yhteisen osan kohdassa 3.6. Rekisteröitäviä kohteita ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot (EL muutos 352/2011 14 ja 15 §) mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot
- liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle (EL muutos 352/2011 15a.1 §); liikkuva elintarvikehuoneisto merkitään kuitenkin rekisteriin vain siinä valvontayksikössä, joka on hyväksynyt ko. huoneiston tai käsitellyt ko. elintarvikehuoneistoa koskevan ilmoituksen toiminnan alkaessa
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat) (EL muutos 643/2010 21a §); sekä
- ilmoittamista edellyttävät elintarvikkeiden alkutuotantopaikat (EL muutos 352/2011 22.1 §).

2 VALVONTAKOhteiden HYVÄKSYMIS- JA ILMOITUSMENETTELY

Alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettelystä on säädetty EL 13–15 ja 22 §:ssä ja valtioneuvoston elintarvikevalvonnasta antamassa asetuksessa (VNa 420/2011).

2.1 Valvontakohteiden hyväksyminen

Laitosten hyväksyminen on ympäristöterveyskeskuksessa delegoitu toimialajohtajalle. Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuk-

sen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellyttää asian pitempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä (yleinen elintarvikehygieniasetus (EY) N:o 853/2004, artikla 6.3). Laitoksen hyväksymisestä tai ehdollisesta hyväksymisestä tehdään päätös (EL 13 ja 15 § ja malliasiakirja).

2.2 Valvontakohteesta ilmoittaminen

Elintarvikelain mukaiset ilmoitukset ympäristöterveyskeskuksessa käsittelee kohdetta valvova viranhaltija. Elintarvikealan toimijan ja kontaktimateriaalitoimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta EL 14 §:ssä säädetyille valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista (ilmoitettu elintarvikehuoneisto). Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset (EL muutos 352/2011 13.5 §, EL muutos 643/2010 21a §). Ilmoitettuun elintarvikehuoneistoon voidaan tehdä aloitustarkastus perustellusta syyistä tai toimijan pyynnöstä heti kun toimintaa koskeva ilmoitus on vastaanotettu. Aloitustarkastus kuuluu säännölliseen valvontaan. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelemään varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Tällaisia voivat olla esimerkiksi maahantuontiyhtymät tai ensisaapumistoimijat. Ilmoituksen käsittelemisestä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle. Ilmoitusmenettelyyn avataan vuoden 2019 aikana valtakunnallinen sähköinen kanava liitettävien valtakunnalliseen toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä Vatiin.

Alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta (elintarvikevalvonta-asetus). Valvontaviranomaisen on ilmoitettava alkutuotannon toimijalle, että on vastaanottanut ilmoituksen tai saaneensa tiedon toiselta viranomaiselta. Elintarvikelain muutoksen (352/2011) 13.6 §:ssä sekä 22.3 ja 22.4 §:ssä on lueteltu elintarvikealan ja alkutuotannon toimintoja, joista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Itujen tuotanto katsotaan elintarvikevalvontaviranomaisen hyväksyntää edellyttäväksi alkutuotannoksi (EY 210/2013). Muutos ei koske pienimuotoista toimintaa, jota harjoitetaan osana muuta elintarvikehuoneistotoimintaa.

2.3 Omavalvonta

Kaikilla elintarvikehuoneistoilla on oltava omavalvontasuunnitelma ja alkutuotantopaikoilla omavalvonnan kuvaus. Hyväksyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymishakemukseen tulee liittää omavalvontasuunnitelma (elintarvikevalvonta-asetus 4.3 §). Elintarvikehuoneistoa koskevasta ilmoituksesta tulee käydä ilmi tieto omavalvontasuunnitelmasta (elintarvikevalvonta-asetus 3.1 §). Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvikealan toimijalle tarpeellisia omavalvontasuunnitelman täydentämistä, korjaamista tai muuttamista sekä siihen kuuluvia laboratoriotutkimuksia koskevia ohjeita ja kehoituksia (elintarvikelain muutos 352/2011, 53 §).

Omavalvontasuunnitelmassa tulee kuvata toiminnan kriittiset kohdat ja siihen tulee tarvittaessa liittää näytteenottosuunnitelma ja tieto laboratoriosta, jossa omavalvonnan

näytteet tutkitaan. Valvontakohteiden omavalvontasuunnitelmiin liittyviä tarkastuksia/valvontaa voidaan harkinnan mukaan toteuttaa myös asiakirjatarkastuksina.

3 TARKASTUSTEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

3.1 Riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontatarpeen määrittely, tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika

Ympäristöterveyskeskuksen toteuttama elintarvikelain mukainen valvonta on suunnitelmallista, tehokasta, yhdenvertaista ja avointa sekä riskeihin perustuvaa (valvontasetus 882/2004 ja EU:n valvontasetus). Elintarvikevalvonnan ilmoitettujen sekä hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen kohdekohtainen riskiluokitus, valvontatiheys ja valvontaan käytettävä aika perustuvat Eviran 1.1.2017 julkaisemaan elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen ohjeeseen (10503/2). Ohje löytyy Eviran sivuilta ja Pikantista. Valvontasuunnitelman voimassa ollessa tulevia muutoksia riskiluokituksiin ja valvontatarpeen määrittämiseen pyritään huomioimaan valvonnassa jo kuluvana vuonna mutta suuremmat muutokset voidaan huomioida vasta seuraavan valvontasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Valvontakohteet on kaikkiaan hyvin kattavasti riskinarvioitu ja kohdekohtaisessa riskinarvioinnissa on huomioitu myös muun muassa kohteesta tiedossa oleva toiminta- ja valvontahistoria. Tehtyjä riskitekijöiden arviointeja tarkastetaan uusilla ja vanhoilla kohteilla valvonnan yhteydessä tarvittaessa. Riskitekijöiden arviointi tarkastetaan uudelleen myös, jos kohteen toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia.

Ympäristöterveyskeskuksen toimialueiden kohteissa huomioidaan riskiluokitusohjeiston mukaisesti kohteen kokonaisriski. Kokonaisriskiä arvioidessa huomioidaan muun muassa, miten toimija on aiemmin noudattanut lainsäädäntöä ja muuta toimintaansa koskevaa lainsäädäntöä ja miten luotettavaa toimijan omavalvonta on ollut. Eviran riskiarviointiohjeen tarkastustiheydet perustuvat lähtökohtaan, että kohteessa toiminta on pääsääntöisesti kunnossa. Edellä kuvatun perusteella valvontatiheyttä voidaan nostaa tai laskea. Valvonnassa voidaan myös huomioida kohteen toiminnan kausiluonteisuus. Jos kohde on toiminnassa yli kuusi kuukautta kerrallaan, katsotaan toiminnan olevan jatkuvaa. Työaika esittävässä taulukossa 2a on huomioitu erikseen poikkeuksellisen suurta työmäärää tai kohteessa todettujen puutteiden (Oiva arvio C tai D) edellyttämää laajempaa ohjeistusta vaativa työajan lisäys. Työmäärän lisäyksessä huomioidaan myös säännöllisen valvonnan vähentymisen aiheuttama aikaisempaa useampien oivareivien tarkastaminen kohteessa käyntikerralla, joka lisää tarkastusaikaa. Lisätyötä edellyttävien kohteiden määräksi arvioidaan 60 % ja lisätyön määräksi 0,5 h/kohde. Ympäristöterveyskeskuksessa on arvioitu vuonna 2017 tarkemmin ympäristöterveyskeskuksen omia linjauksia suhteessa Eviran riskiluokitusohjeeseen.

Valvontaa suorittavilla viranhaltijoilla on käytössään kohdekohtaiset henkilökohtaiset valvontasuunnitelmat, joissa on huomioitu edellä kuvattu riskinarviointi. Riskinarvioinnissa keskeisimmät valvontaan vaikuttavat tekijät ovat kohteen kokoluokka sekä toiminnasta muodostuva riskiluokka ja kohteen toiminnasta ja valvonnasta käytössä olevat aikaisemmat valvontatiedot.

Riskinarviointiperusteista kohdekohtaista arviointia kehitetään ja päivitetään Ympäristöterveyskeskuksessa muun muassa elintarvikelainsäädäntöön erikoistuneiden viranhalti-

joiden muodostamassa työryhmässä. Jos riskinarviointi poikkeaa valtakunnallisesta linjasta, muutokset perustellaan.

3.2 Tarkastusten sisällön määrittely ja tarkastettavat oivakohdat

Kaikkien lakialojen tarkastusten sisältö on määritelty ja esitetty yhteisen osan kohdassa 3.2 sekä Eviran elintarvikehuoneistojen riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen ohjeessa 10503/1.

Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen säännöllisen elintarvikevalvonnan osalta ympäristöterveyskeskuksessa käytetään valtakunnallista ajantasaisista Oiva arviointiohjetta. Tarkastajan tarkastuskäynnin yhteydessä huomaamat epäkohdat, joita ei ole suunniteltu tarkastettavaksi tulee myös aina tarkastaa. Jos yritys on tehnyt elintarvikehuoneistoilmoituksen, tarkastetaan ensimmäisellä käyntikerralla myös kohdat 1 ja 2. Oheisessa taulukossa 1a on esitetty tehtävien tarkastusten Oiva arviointikohteiden jakautuminen ympäristöterveyskeskuksessa niin, että kaikki arvioitavat asiakokonaisuudet tulevat tarkastetuiksi 3 vuoden syklillä Oivaohjeen mukaisesti. Taulukossa 1b on vastaavasti esitetty asiakokonaisuudet niin, että ne tulevat tarkastetuiksi 2 vuoden välein. Tarkastajan oman arvioinnin mukaan oheisen taulukon jaotuksesta voidaan poiketa mutta 2 tai 3 vuoden syklillä kokonaistoteumasta on kuitenkin huolehdittava. Taulukkoa päivitetään tarvittaessa vuosittain Oiva ohjeistuksen muuttuessa. Taulukko 1a on päivitetty vuodelle 2018 ja tarkastettu muutosten osalta vuodelle 2019. Taulukko 1b on laadittu ensimmäisen kerran vuodelle 2019.

Taulukko 1a. Oivatarkastukset 3 vuoden syklillä Ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa

Oivatarkastukset 3 - vuoden syklillä

Ilmoitetut elintarvikehuoneistot, soveltuvin osin. Versio 14.11.2017

Jos tarkastaja huomaa käynnillään epäkohdan, joka ei ole suunniteltu TARKASTETTAVAN, tulee tuo kohta tarkastaa myös.

Jos yritys on tehnyt elintarvikehuoneistoilmoituksen, tarkastetaan ensimmäisellä tarkastuskerralla myös kohdat 1 ja 2

		2016	2017	2018	2019
1	Omavalvontasuunnitelma				
1.1	Omavalvontasuunnitelma ja sen tarkastettavuus	X			X
1.2	Omavalvontasuunnitelman riittävyys	X			X
2	Tilojen ja välineiden soveltuvuus, riittävyys ja kunnossapito				
2.1	Tilojen soveltuvuus harjoitettavaan toimintaan		X		X
2.2	Tilojen kunto		X		X
2.3	Työvälineet, kalusteet ja laitteet		X		X
3	Tilojen, pintojen ja välineiden puhtaus				
3.1	Tilojen yleinen siisteys ja puhtaus	X	X	X	X
3.2	Työvälineiden ja laitteiden puhtaus	X	X	X	X
3.3	Siivousvälineiden ja siivousvälineiden puhtaus	X	X	X	X

3.5	Haitta ja muut eläimet	X			X
3.6	Jätehuolto	X			X
3.7	Sivutuotteet (myymälät ja tukkumyynti)	X			X
4	Henkilökunnan toiminta ja koulutus				
4.1	Henkilökunnan työtapojen hygieenisuus	X	X	X	X
4.2	Käsihygieniä	X	X	X	X
4.3	Työvaatteet (sis. Korut)	X	X	X	X
4.4	Henkilökunnan terveydentilanseuranta		X		
4.5	Henkilökunnan perehdytys, opastus ja koulutus		X		
4.6	Hygieniaosaamisen todentaminen		X		
5	Elintarvikkeiden tuotantohygieeniä				
5.1	Tuotannon yleiset järjestelyt (asiaa ei arvioida, ei arviointiohjetta)				
5.3	Vesi ja jää (asiaa katsotaan ohjeessa 2.1)	X			X
5.5	Pakkaaminen (sekä pakkausmateriaalien puhtaus)			X	
6	Elintarvikkeiden lämpötilojen hallinta				
6.1	Elintarvikkeiden säilytys		X		X
6.2	Kylmänä säilytettävät elintarvikkeet	X	X	X	X
6.3	Kuumana säilytettävät elintarvikkeet	X	X	X	X
6.4	Jäähdytys	X		X	
6.6	Pakastaminen			X	
7	Myynti				
7.1 7.4	Tuoteryhmien erillään pito ja hygieniä myynnissä ja tarjoilussa	X		X	
7.2 7.5	Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinta myynnissä	X	X	X	X
7.3 7.6	Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinta tarjoilussa	X	X	X	X
10	Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet				
10.1	Erillään pito ja ristikontaminaatio	X		X	
11	Elintarvikkeiden koostumus				
11.1	Lisäaineet, aromit ja entsyymit	X			X
11.2	Ravitsemuksellinen täydentäminen	X			X
11.3	Muuntogeeniset ainesosat	X			X
11.4	Uuselintarvikkeet ja uudet prosessit	X			X
12	Elintarvikekohtaiset erityisvaatimukset				
12.1	Ravintolisät		X		
12.2	Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet		X		
12.3	Nimisuojatut tuotteet		X		

12.4	Muut tuotekohtaiset vaatimukset	X			X
12.5	Luomutuotteen aitous	X			X
13	Elintarvikkeista annettavat tiedot				
13.1	Yleiset pakkausmerkinnät		X		
13.2	Ravintoarvomerkinä		X		
13.3	Markkinointi (ravitseminen ja terveystiet)et	X			X
13.4	Erityislainsäädännön edellyttämät pakkausmerkinnät	X			X
14	Pakkaus ja elintarvikekontaktimateriaalit				
14.1	Pakkaus ja muut elintarvikekontaktimateriaalit			X	
15	Elintarvikkeiden toimitukset				
15.1	Elintarvikkeiden vastaanottaminen			X	
15.3	Kuljetuksen olosuhteet	X			X
15.4	Lämpötilan hallinta kuljetuksissa	X			X
16	Jäljitettävyyden ja takaisinvedot				
16.1	Elintarvikkeiden jäljitettävyys			X	
16.2	Naudanlihan merkitsemisjärjestelmä		X		
16.3	Merestä saadun kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyys		X		
16.4	Dioksiinipolijkeen alaisen kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyys		X		
16.6	Takaisinvedot			X	
16.7	Vähäriskisen toiminnan sääntöjen noudattaminen		X		
17	Elintarvikkeiden tutkimukset				
17.1	Omavalvontasuunnitelman mukainen näytteenotto	X			X
17.2	Tutkimustulosten perusteella tehdyt toimenpiteet	X			X
17.11	Lääkejäämät (Ei tarkisteta ilmoitettavissa elintarvikehuoneistoissa)				
17.12	Kasvinsuojeluainejäämät	X			X
17.13	Ympäristöstä peräisin olevat vierasaineet			X	
17.14	Hometoksiinit			X	
17.15	Prosessissa syntyvät vierasaineet		X		
17.16	Muut vierasaineet		X		
17.17	Muut kemialliset tutkimukset (Ei tarkisteta toistaiseksi)				
18	Oiva raportin esilläpito				
18.1	Oiva raportin esilläpito	X	X	X	X
19	Kaupankäytöstä koskevat vaatimukset				
19.4	Maito ja maitotuotteet				X
19.6	Levitettävät rasvat				X

Taulukko 1b. Oivatarkastukset 2 vuoden syklillä Ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa

Oivatarkastukset 2 - vuoden syklillä

Ilmoitetut elintarvikehuoneistot, soveltuvin osin. Versio 14.06.2018

Jos tarkastaja huomaa käynnillään epäkohdan, joka ei ole suunniteltu TARKASTETTAVAN, tulee tuo kohta tarkastaa myös. Jos yritys on tehnyt elintarvikehuoneistoilmoituksen, tarkastetaan ensimmäisellä tarkastuskerralla myös kohdat 1 ja 2. Tarkastusyksi jatkuu vuorovuosina taulukon esittämässä laajuudessa.

		2018	2019
1	Omavalvontasuunnitelma		
1.1	Omavalvontasuunnitelma ja sen tarkastettavuus		X
1.2	Omavalvontasuunnitelman riittävyys		X
2	Tilojen ja välineiden soveltuvuus, riittävyys ja kunnossapito		
2.1	Tilojen soveltuvuus harjoitettavaan toimintaan		X
2.2	Tilojen kunto		X
2.3	Työvälineet, kalusteet ja laitteet		X
3	Tilojen, pintojen ja välineiden puhtaus		
3.1	Tilojen yleinen siisteys ja puhtaus	X	X
3.2	Työvälineiden ja laitteiden puhtaus	X	X
3.3	Siivousvälinetilan ja siivousvälineiden puhtaus	X	X
3.5	Haitta ja muut eläimet	X	
3.6	Jätehuolto	X	
3.7	Sivutuotteet erilläänpito (myymälät ja tukkumyynti)		X
4	Henkilökunnan toiminta ja koulutus		
4.1	Henkilökunnan työtapojen hygieenisuus	X	X
4.2	Käsihygienia	X	X
4.3	Työvaatteet (sis. Korut)	X	X
4.4	Henkilökunnan terveydentilanseuranta	X	
4.5	Henkilökunnan perehdytys, opastus ja koulutus	X	
4.6	Hygieniosaamisen todentaminen	X	
5	Elintarvikkeiden tuotantohygienia		
5.1			
5.3	Vesi ja jää (asiaa katsotaan kohdassa 2.1)		x
5.5	Pakkaaminen (sekä pakkausmateriaalien puhtaus)	X	
6	Elintarvikkeiden lämpötilojen hallinta		
6.1	Elintarvikkeiden säilytys		X

6.2	Kylmänä säilytettävät elintarvikkeet	X	X
6.3	Kuumana säilytettävät elintarvikkeet	X	X
6.4	Jäähdytys	X	
6.6	Pakastaminen	X	
7	Myynti		
7.1	Tuoteryhmien erillään pito ja hygienia myynnissä ja tarjoilussa	X	
7.2	Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinta myynnissä	X	X
7.3	Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinta tarjoilussa	X	X
10	Allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet		
10.1	Erillään pito ja ristikontaminaatio	X	
11	Elintarvikkeiden koostumus		
11.1	Lisäaineet, aromit ja entsyymit		X
11.2	Ravitsemuksellinen täydentäminen		X
11.3	Muuntogeeniset ainesosat		X
11.4	Uuselintarvikkeet ja uudet prosessit		X
12	Elintarvikekohtaiset erityisvaatimukset		
12.1	Ravintolisät	X	
12.2	Erytisille ryhmille tarkoitetut elintarvikkeet	X	
12.3	Nimisuojatut tuotteet	X	
12.4	Muut tuotekohtaiset vaatimukset		X
12.5	Luomutuotteen aitous		X
13	Elintarvikkeista annettavat tiedot		
13.1	Yleiset pakkausmerkinnät	X	
13.2	Ravintoarvomerkinä	X	
13.3	Markkinointi (ravitseminen ja terveystuotteet)		X
13.4	Lihan erityislainsäädännön edellyttämät pakkausmerkinnät		X
13.5	Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden erityislainsäädännön edellyttämät pakkausmerkinnät	X	
14	Pakkaus ja elintarvikekontaktimateriaalit		
14.1	Pakkaus ja muut elintarvikekontaktimateriaalit	X	
15	Elintarvikkeiden toimitukset		
15.1	Elintarvikkeiden vastaanottaminen	X	
15.3	Kuljetuksen olosuhteet		X
15.4	Lämpötilan hallinta kuljetuksissa		X

15.6	Kansainvälisten kuljetusten vaatimustenmukaisuus		
16	Jäljitettävyys ja takaisinvedot		
16.1	Elintarvikkeiden jäljitettävyys	X	
16.2	Naudanlihan merkitseminen ja jäljitettävyys		X
16.3	Merestä saadun kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyys	X	
16.4	Dioksiinipoikkeuksen alaisen kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyys	X	
16.6	Takaisinvedot	X	
16.7	Vähäriskisen toiminnan sääntöjen noudattaminen		X
16.8	Sian-, siipikarjan-, lampaan- ja vuohenlihan jäljitettävyys		X
17	Elintarvikkeiden tutkimukset		
17.1	Omavalvontasuunnitelman mukainen näytteenotto		X
17.2	Tutkimustulosten perusteella tehdyt toimenpiteet		X
17.11	Lääkejäämät (Ei tarkisteta ilmoitettavissa elintarvikehuoneistoissa)		
17.12	Kasvinsuojeluainejäämät		X
17.13	Ympäristöstä peräisin olevat vierasaineet	X	
17.14	Hometoksiinit	X	
17.15	Prosessissa syntyvät vierasaineet		X
17.16	Muut vierasaineet		X
17.17	Muut kemialliset tutkimukset (Ei tarkisteta toistaiseksi)		
18	Oiva raportin esilläpito		
18.1	Oiva raportin esilläpito	X	X
19	Kaupanpitämistä koskevat vaatimukset		
19.4	Maitotuotteiden nimisuoja		X
19.5	Oliiviöljy (asiaa ei tarkasteta)		X
19.6	Ravintorasvat		X
19.7	Siipikarjan lihan vesipitoisuuden seuranta		

ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA JA MUUT VALVONTAA TUKEVAT TEHTÄVÄT

4.1 Valvonnan painopisteet

Valvonnan yleiset painopisteet ja toimenpiteet on kuvattu yhteisen osan kohdassa 3.4. Elintarvikeeturvallisuuden valtakunnalliset toimenpiteet ja painopisteet on esitetty myös Valtakunnallisen elintarvikevalvontasuunnitelman 2015–2019 osan 1 liitteessä 3, joka on päivitetty vuodelle 2017. Painopistetaulukossa on esitetty myös valtakunnalliset projektit, joihin osallistutaan. Projektit on esitelty tarkemmin projekteissa kappaleessa 5. Oiva-järjestelmää koskevien ohjeiden muutokset ja päivitykset otetaan valvontatyössä huomioon.

- Painopisteenä kaikessa toiminnassa on varautuminen maakuntauudistukseen ja sen tuomiin toiminnallisiin muutoksiin vuosina 2017–2019. Hankkeeseen varataan työaikaa koko henkilöstölle. Asiaa on kuvattu tarkemmin valvontasuunnitelman yleisessä osassa.
- Vuoden 2019 alusta otetaan käyttöön ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus ja tietojärjestelmä VATI. Valvontaa tukevan työn resurssivarauksessa otetaan huomioon ohjelman käyttöönoton, kehityspakettien ja kouluttautumisen vaatima työpanos valvontayksikössä. Asiaa on kuvattu tarkemmin valvontasuunnitelman yleisessä osassa.
- Valtakunnallisena painopistealueena on Elintarvikeparanteiden valvonta (Oivarivi 11.1). Hankkeeseen kuuluu muun muassa Eviran koulutusta asiassa. Valvonta tehdään osana Oivatarkastuksia. Painopistehankkeella parannetaan elintarvikeparanteisiin liittyvää osaamista ja nostetaan elintarvikeparanteisiin liittyvää valvontaa kohteissa.
- Vuodelle 2019 valvontayksikön omana painopistealueena on elintarvikehuoneistojen omavalvontanäytteenoton tarkastaminen ja selvittäminen Oiva tarkastusten yhteydessä. Omavalvontanäytteenottoon on tullut ja tulossa muutoksia ja kohteissa näytteenoton toteutuksessa on vaihtelua.
- Kolmantena valvontayksikön omana painopistealueena vuonna 2019 on alkutuotannon kohteiden valvonnan käynnistäminen niiden kohteiden osalta, jotka kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Samalla varataan resurssia alkutuotannon kohteiden tietojen jäljellä olevien selvitysten ja kirjausten tekemiseen.

Alkutuotannon tilanteen selvittämistä koskevan Eviran antaman ohjeistuksen perusteella ympäristöterveyskeskuksessa varattiin vuodelle 2018 henkilöstöresurssia 0,5 htv tiedossa olevan alkutuotannon kohteiden riskinarviointiin, kohdekannan tietojen tarkastamiseen ja päivittämiseen sekä mahdollisten uusien kohteiden kirjaamiseksi tietokantaan. Erityistä huomiota selvitystyön yhteydessä kiinnitettiin alkutuotannon yhteydessä toimiviin elintarvikehuoneistoihin sekä käytettävän veden valvontaan. Alkutuotannon selvityshanke saatiin toteutettua vuoden 2018 aikana, jonka ansiosta vuonna 2019 voidaan asettaa painopiste alkutuotannon valvonnan piiriin kuuluvien kohteiden säännölliseen valvontaan.

Liittyen hallituksen normienpurkutalkoisiin myös elintarvikevalvonnassa valvontaa ohjataan keskusviranomaisenkin toimesta voimakkaasti tarkastuksista asiakkaiden neuvon-

taan ja ohjaukseen. Muutos on nähtävissä muun muassa Eviran julkaisemassa riskiluokitusohjeessa, jossa säännöllisen valvonnan tarkastustiheyksiä on laskettu merkittävästi edellisiin vuosiin verrattuna. Tämä on huomioitu myös Ympäristöterveyskeskuksen lakialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa sekä käytännön työssä.

4.2 Valvontatarpeen, ympäristöterveyskeskuksen säännöllisen valvonnan muun valvontaa tukevan ja ennakoimattoman työn resurssitarve

Taulukko 2a. Taulukossa on esitetty elintarvikevalvonnan kohdemäärät, säännöllisen valvonnan tarkastukset ja valvontaan tarvittava työaika 2019. Osa tarkastuksista voidaan tehdä eri lakialojen yhdistettyinä tarkastuksina. Projekteihin liittyvät tarkastukset eivät sisälly taulukon tarkastusmääriin. Projektitarkastukset on esitetty kohdassa 5.3 sekä kokonaissuoritemääränä yleisen osan kohdassa 2.2.3

Elintarvike toimintatyyppi	Kohdemäärä 2018 Tarkastaja	Kohdetyypin tarkastukset yhteensä 2019
MAITOALA		
Muu maitoalan valmistus	0	0
Juuston valmistus	0	0
LIHA-ALA		
Raakalihavalmisteiden valmistus	1	2
Lihavalmisteiden valmistus kypsä	3	7
KALA-ALA		
Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	2	5
Kalajalosteiden valmistus	5	24
MUNA-ALA		
Munapakkaamo	2	3
VILJA- JA KASVISALA		
Myllytoiminta	4	1
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	16	11
Ruoka- ja kahvileipiä valmistus	11	2
Muiden viljatuotteiden valmistus	1	0
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	14	3
Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta	4	0
ELINTARVIKKEIDEN VALMISTUS		
Yhdistelmätuotteiden valmistus	0	0
Makeisten valmistus	1	1
Juomien valmistus	4	4
Muu elintarvikkeiden valmistus (esim. kahvin paahto)	17	1
ELINTARVIKKEIDEN MYYNTI		
Elintarvikkeiden tukkumyynti	4	1
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	198	86
Ulkomyyntialue	9	0

Elintarvike toimintatyyppi	Kohdemäärä 2018 Tarkastaja	Kohdetyypin tarkastukset yhteensä 2019
VIENTI JA TUONTI		
Elintarvikkeiden maahantuonti	2	0
ELINTARVIKKEIDEN TARJOILU		
Ravintolatoiminta	121	87
Grilli- ja pikaruokalatoiminta	22	2
Kahvilatoiminta	129	48
Pubitoiminta	17	0
Suurtalous, laitoskeittiö	86	46
Suurtalous (keskuskeittiö / pitopalvelu)	46	40
Suurtalous, tarjoilukeittiö	81	27
ELINTARVIKKEIDEN KULJETUKSET		
Elintarvikkeiden kuljetus	9	6
Elintarvikkeiden pakastekuljetus	3	0
Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	12	0
Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	6	1
ELINTARVIKKEIDEN VARASTOINTI JA PAKASTAMINEN		
Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	0	0
Muu elintarvikkeiden varastointi	5	0
Elintarvikkeiden pakastaminen	1	0
Elintarvikkeiden pakkaaminen	0	0
KONTAKTIMATERIAALITOIMIJA		
Kontaktimateriaalit, keramiikka	3	3
Kontaktimateriaalit, paperi ja kartonki	1	0
Kontaktimateriaalit, muovit	6	2
VÄHÄRISKINEN TOIMINTA ELINTARVIKEHUONEISTOSSA		
Vähäriskinen lihan käsittely	1	0
ALKUTUOTANTO (säännöllinen valvonta)**		
Alkutuotannon valvonta yhteensä terveydensuojelun osuus (kaikki puutarhaviljely)	77	15 (maitohyg. 46)***
YHTEENSÄ	924	413
SV Tarkastusten ajankäyttö	163 htp (0,74 htv)	
Matka-aika	(413+25) tark x 0,5 h = 30 htp = 0,14 htv	
Poikkeuksellisen suurta työmäärää vaativien SV kohteiden tarkastusajan lisäys*)	0,6 x 413 x 0,5 h = 17 htp = 0,08 htv	
Oiva uusintatarkastusten määrä arvio 47 kpl, 10% SV tarkastuksista	42 x 3 h = 17 htp = 0,08 htv	
Projekti/hanke tarkastukset	25 kpl (4h)=13 htp=0,06 htv	

Projektinäytteenotto, taulukko 4	70 x 1,0 h = 10 htp = 0,04 htv
Säännöllisen valvonnan ajankäyttö yhteensä	163 htp + 30 htp + 17 htp + 17 htp + 13 htp + 10 htp = 250 htp = 1,14 htv

*) Valtakunnallisen riskiluokituksen mukaan lasketun säännöllisen valvonnan ajankäytössä ajankäyttö on huomioitu niin, että valvottavan kohteen toiminnassa kaikki on pääosin kunnossa. Epäkohdat (arvosanat C ja D) ja niihin liittyvä lisätyö, normaalia laajempi tai tiheämpi neuvonta ja ohjaustarve sekä kohteen kokoluokassa poikkeuksellisen suuri muu työmäärä tarkastuksella on huomioitu säännöllisen valvonnan lisänä työajassa omalla rivillään. Lisätyötä vaativien kohteiden määräksi kohteen vaativuuden tai epäkohtiin liittyvän ohjauksen osalta arvioidaan olevan 60%. Tarkastusajan lisäksi on arvioitu 0,50 h/kohde. Tarkastuksiin käytettävä matka-aika on myös ilmoitettu taulukossa erikseen.

**) Maidontuotannon kaikki valvonta, lihan, munien tuotannon sekä vesiviljelyn tarkastukset huomioidaan eläinlääkintähuollon valvontaohjelmassa. Terveystuotannon tulosalue vastaa kalastuksen, hyönteistuotannon, hunajantuotannon, puutarhaviljelyn sekä peltoviljelyn valvonnasta. Tarkastustiheydet alkutuotannon kohderyhmiin on esitetty taulukossa 2 b. Terveystuotannon osalta joissakin alkutuotannon kohteissa harjoitettavaa ilmoituksen varaista toimintaa valvotaan säännöllisesti. Tämä työ on sisällytetty tämän taulukon tarkastuksiin.

***) Maidon-, lihan-, munientuotannon sekä vesiviljelyn valvonta esitetään tarkemmin eläinlääkinnän valvontasuunnitelmassa, eikä niitä ole laskettu terveystuotannon tekemään elintarvikevalvonnan kokonaisuuteen.

Taulukko 2b. Alkutuotannon kohteet, valvontatiheydet ja tarkastusmäärät

Eläinlääkintähuolto tekee taulukossa värillisellä pohjalla olevan pääasiassa eläinperäisen alkutuotannon valvontatyön ja terveysuojelu vastaa valkoisella pohjalla esitettyjen toimintojen valvonnasta. Taulukon tiedot on kerätty vuoden 2018 aikana eri kohdetietokannoista sekä tuottajille tehdyllä kyselyllä.

	Kohteiden määrä	Alkut. Sv. tark.tih.	Alkutuot. Sv. tark/vuosi	Alkutuotanto ensisij. Lukumäärä	Alkutuotanto 2. Sij. Lukumäärä
Maidontuotanto	172	0,2	34,4	167	5
=- joista raakamaitoa pakattavaksi	8	1	8	8	
=- joissa suoramyyn- tiä kuluttajille	14	0,5	7	14	
Lihantuotanto	212	tarvittaessa		93	119
Vesiviljely	7	0,2	1,4	3	4
Munientuotanto, myynti	28	0,3	8,4	5	23
Kalastus <12 m	23	tarvittaessa		13	10
Hyönteiset	1	tarvittaessa			1
Hunaja	35	tarvittaessa		30	5
Puutarhaviljely, avo- maa	66	tarvittaessa		40	26
=-joista marjatilaja	35	0,2	7		
=-joissa sellaisenaan syötäviä kasviksia	14	0,2	2,8		
Puutarhaviljely, Kas- vihuone	28	0,2	5,6	23	5
Peltoviljely	998	tarvittaessa		773	225
yht.	1592		74,6		

Tarkastukset, eläinlää-
kärit

59,2

1169

423

Tarkastukset , tervey-
densuojelu

15,4

Taulukko 2c. Esimerkkejä muista valvontayksikön vastuulla olevista ja valvontaa tukevista elintarvikevalvonnan tehtävistä, resurssien käyttösuunnitelma vuodelle 2019. Muun työn osuus arvioidaan laskennallisesti kertoimella 2,85 säännölliseen valvontaan käytettävästä ajasta. Toiminnassa varaudutaan painopisteenä aikaisempaa enemmän mm. alkutuotannon selvitystyöhön, varautumisen suunnitteluun, paikallisen näkyvyyden lisäämiseen sekä valtakunnallisen toiminnanohjaus ja tiedonhallinta ohjelman käyttöön-ottoon. Resurssien koostetaulukko on esitetty yleisen osan taulukossa 2.

Resurssitarve (htp), joka kohdistuu mm. seuraavasti:	
Neuvonta/yhteydenotto (arvio 900 kpl) tai konsultaatio (arvio 200 kpl) mm. toiminnanharjoittajan vaihdos, ennakkosuunnittelu, Toiminnanharjoittajien tuki ja ohjaus, neuvonta muiden lakialojen tarkastuksen yhteydessä, asiantuntijana työryhmissä tai kokouksissa ja tarvittaessa viranomaisnäytteet omavalvonnan toimivuuden arvioimiseksi, joka ei liity tarkastukseen.	
Hyväksymispäätösten käsittely (neuvonta, hakemusasiakirjat, ennakkovalvonta, tarkastus, toimenpiteet ja päätös)	
Ilmoituksenvarainen toiminta (ilmoitusten käsittely, todistus, toimenpiteet ja alustava riskinarviointi) määräraarvio 120 kpl	
Tilapäisen toiminnan tarkastukset ja toimenpiteet, esimerkiksi suuret yleisötilaisuudet	
Lausunnot (arvio 10 kpl)	
Perehtyminen ja koulutukseen osallistuminen (koulutussuunnitelma 2019).	
Toimenpidepyynnöt, häiriötilanteet, valitus tai ruokamyrkytys- tai epidemiaepäily, takaisinvedot, arvio 5 tarkastusta	
Tarkastuksiin voi liittyä vähäisissä määrin suunnittelematonta työtä esimerkiksi tarkastuksilla ilmenevien valvonta-asioiden takia. Projektien toteutuksen valmistelu, ohjaus sekä raportointi ei sisälly suunnitelmalliseen työaikaan.	
Tarkastaja-ohjelma - projektit ja muut	
Muu työajan kohdistaminen: <ul style="list-style-type: none"> - Laatujärjestelmän laadinta, laatu- ja prosessityö vuosina 2015–2019. - Ympäristöterveydenhuollon paikallisen näkyvyyden lisääminen, viestintä ja tiedotus ja internetsivujen päivitys. - Maakuntauudistukseen liittyvä valmistelutyö. - Varautuminen ja häiriötilanteisiin liittyvä ylläpito ja kehitystyö. - VATI toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotto ja koulutus 	
Kiinteä hallinnollisiin töihin varattava työaika (mm. suunnittelu, raportointi ja toteuma-seuranta)	
Ei Kuti-kohteisiin liittyvät toimenpiteet	
Sisäisen auditoinnin/arvioinnin jatkaminen terveydensuojelussa. Ajankäytöllisesti auditointiin ja arviointiin liittyä mm. paritarkastuksia kohteissa.	
Yhteensä	713 htp 3,24 htv

4 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA, SEURANTAOHJELMAT JA VALVONTA-PROJEKTIT

5.1 Näytteenotto, omavalvonnan toimivuuden valvonta

Omavalvontanäyttemäärä ja tutkimukset käyvät ilmi kyseisen valvontakohteen tiedoista ja riskinarvioinnista. Viranomaisnäytteenottoa koskeva yhteenveto on esitetty taulukossa 3. Lähtökohtaisesti elintarvikevalvonnassa omavalvontanäytteenottoa ei tehdä viranomaisen toimesta kuin yksittäisissä poikkeustapauksissa. Laitosvalvontaan liittyvä näytteenotto on esitetty projektinäytetaulukossa 4.

Ympäristöterveyskeskus varautuu ruokamyrkytysten ja erityistilanteiden osalta näytteenottoon. Muu viranomaisnäytteenotto kohdistetaan projektiluonteisesti ennalta suunniteltuihin kohteisiin.

5.2 Näytteenotto, muu lainsäädännön edellyttämä ja seurantaohjelmat

Taulukko 3. Arvioitu muu lainsäädännön edellyttämä näytteenotto ja seurantaohjelmat vuonna 2019, toteuma sisällytetään muuhun työhön

Näytteet	Arvio (kpl)
Kuluttajavalitusten perusteella, elintarvikkeista aiheutuvien terveysvaarallanteiden tai ruokamyrkytysten, epidemioiden tai niiden epäilyn selvityttämiseksi	15
Elintarvikemääräysten noudattamatta jättämisestä johtuvien toimenpiteiden valvontaan liittyvä näytteenotto ja lisäainevalvonta (Valvonta-asetus 27 ja 28 artikla) Muu valvonta-asetuksen 27 - 28 artiklan mukainen valvonta (tarkastukset, tutkimukset) mm. teurastus, lihanleikkaus, maidontuotanto, kalastus ja vesiviljely	5
EU:n ulkopuolisen tuonnin ja viennin valvonta	5
Zoonosiseuranta- ja kartoitusohjelmat (Valtio maksaa näytteenotto- ja tutkimuskulut ja Ympäristöterveyskeskus lähetyskulut): Kansallinen salmonellavalvontaohjelma Kampylobakteerit broilereissa tietyillä teurastamoilla EHEC teurastamoissa ja eläintenpitopaikoilla Elintarvikkeiden kasvinsuojeluainejäämävalvontaohjelma Eläimiä ja eläimistä saatavia elintarvikkeita koskeva vierasainevalvontaohjelma Ympäristökontaminanttien ja muiden vierasaineiden seurantaohjelmat Eläinlääkinnällistä rajatarkastusta koskeva vierasainevalvontaohjelma	10
Yhteensä	35

Ympäristöterveyskeskuksessa tehdään ensisaapumisvalvonnan tarkastuksia Eviran laatiman vuosisuunnitelman mukaisesti. Vuosittain päivitettävä suunnitelma on ympäristöterveyskeskuksen H:asemalla.

5.3 Projektit ja hankkeet ja niihin sisältyvät tarkastukset ja näytteenotto

Suunnitellut projektit ja hankkeet sekä näytteenotto ovat osa säännöllistä valvontaa. Projektitarkastukset ja ajankäyttö on esitetty taulukossa 4. Tarkastukset eivät sisälly taulukossa 2 a esitettyihin tarkastuksiin ja ajankäyttöön. Tarkastus- ja näytemäärät tarkentuvat tarkempien projektikuvausten ja – ohjeiden valmistuttua. Projekteille nimetään vastuuhenkilö ympäristöterveyskeskuksessa, joka vastaa projektiohjeen laatimisesta tai valtakunnallisessa/alueellisessa projektissa projektin ohjauksesta. Projektista vastaava henkilö koostaa projektin tuloksista ympäristöterveyskeskuksen oman yhteenvedon ja alueellisissa/valtakunnallisissa projekteissa vastaa tietojen kokoamisesta ja edelleen toimittamisesta projektin vastuuhenkilölle.

Valtakunnalliset projektit ja hankkeet sekä niiden tavoitteet:

Valvontasuunnitelman laatimishetkellä kaikki valtakunnallisesti toteutettavat projektit eivät ole vielä selvillä tai ne ovat vain otsikkotasolla. Ympäristöterveyskeskuksessa osallistutaan valtakunnallisiin projekteihin käytettävissä olevien resurssien ja kohdekannan soveltuvuuden puitteissa keskusvirastojen projektiohjeistuksen mukaisesti. Vuoden 2019 alustavasti tiedossa olevat projektit:

Valtakunnalliset projektit:

- Suolapitoisuuden ja ravintoarvon valvontaprojekti 2019
Projekti kohdistuu voimakassuolaiseksi merkittyihin pakattuihin ja pakkaamattomiin elintarvikkeisiin kuten lihavalmistuksiin, leipiin ja valmisruokiin. Projektiin kuuluu Oivatarkastuksia sekä näytteenottoa.

Alustava aikataulu: Projektin suunnittelu vuoden 2019 alussa, koulutustilaisuus huhtikuussa 2019 ja projektin toteutus 1.5. - 31.10.2019
- Valmissalaattien patogeeniprojekti
Alustavien tietojen mukaan projekti sisältää valvontaa sekä näytteenottoa. Projektisisältö tarkentuu myöhemmin, jonka jälkeen myös projektiin osallistuminen arvioidaan.
- Kasvinsuojeluainejäämien valvontaprojekti
Projektin tiedot tarkentuvat myöhemmin. Projekti sisältää valvontaa ja näytteenottoa. Projektiin osallistuminen arvioidaan valvontayksikössä tarkemmin, kun projektin tiedot ja kohderyhmä vahvistetaan.
- EU komission etämyynnin valvontahanke
Projektista vastaa Ruokavirasto ja kunnat valvonnan osuudesta. Projektin tiedot tarkentuvat myöhemmin. Projektiin osallistuminen arvioidaan tarkempien projektitietojen vahvistamisen jälkeen.
- Muuntogeenisten elintarvikkeiden monitorointiprojekti
Alustavien tietojen mukaan projekti sisältää pienen määrän näytteenottoja. Projektiin osallistuminen harkitaan, kun kohderyhmä ja tarkempisisältö vahvistetaan.
- Oliiviöljyn vaatimustenmukaisuuden monitorointi
Alustavien tietojen mukaan projekti sisältää pienen määrän näytteenottoja. Projektiin osallistuminen harkitaan, kun kohderyhmä ja tarkempisisältö vahvistetaan.

Aluehallintoviraston projektit:

Ei ole vuonna 2019

Ympäristöterveyskeskuksen ja alueelliset projektit:

- Elintarvikelaitosten pintahygienia projekti toteutetaan vuonna 2019 ympäristöterveyskeskuksen omana projektina. Projektiin sisällytetään näytteenottoa. Arvioitu näytemäärä on 40. Projektiin liittyvät tarkastukset tehdään erikseen säännöllisen valvonnan tarkastuksina.

Taulukko 4. Valvontaprojektit tai – hankkeet ja muu suunniteltu näytteenotto 2018.

Valvontaprojekti tai -hanke	Tarkastukset (kpl)	Näytteitä (kpl)
Valtakunnallinen		
Suolapitoisuuden ja ravintoarvon valvontaprojekti 2019 + koulutusaikavaraus	10 tarkentuu myöhemmin	20 tarkentuu myöhemmin
Valmissalaattien patogeeniprojekti	10 tarkentuu myöhemmin	10 tarkentuu myöhemmin
Muut valtakunnallisen vasun projektit	tarkentuu myöhemmin	
Aluehallintovirasto		
Ei ole vuonna 2019	Ei	Ei
Ympäristöterveyskeskus tai alueellinen		
Elintarvikelaitosten pintahygienian näytteenottoprojekti	5	40
Muu suunniteltu näytteenotto		
Ei ole vuonna 2019		
Yhteensä kpl	25 + varaus	70 + varaus

TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA 2015–2019

Suunnitelmaan sisällytetään terveydensuojeluvalvonnan valvontatarve ja säännöllinen valvonta. Suunnitelmassa esitetään lisäksi muun valvontaa tukevan ja ennakoimattoman työn resurssienkäyttösuunnitelma.

1 VALVONTAKOhteet JA VALVONTAKOHDEREKISTERI

Ympäristöterveyskeskuksen valvontakohderekisterin ylläpito ja ajan tasalla pito on kuvattu yhteisen osan kohdassa 3.6. Rekisteröitäviä kohteita ovat muun muassa:

- julkiset huvi-(* ja **), kokoontumis-(* ja **) ja majoitushuoneistot
- työtilat tai muut TsL 13 § 1 mom. 1 kohdan kohteet
- uimahallit, -altaat, kylpylät ja uimarannat
- eläinsuojat, -aitaukset tai vastaavat asemakaava-alueella(*)
- koulut tai oppilaitokset
- päivähoitopaikat, lastenkodit, ryhmäperhepäiväkodit, esiopetustilat
- vanhainkodit, palvelutalot ja muut asumispalvelut
- kauneushoitolat, muu ihon käsittely tai – hoitopaikka sekä solariumit
- julkinen kuntosali tai liikuntatila
- muut laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjille terveyshaittaa
- talousvettä toimittavat laitokset
- kirkot (*) ja uskonnollisten yhdistysten tilat(*) sekä hautausmaat(*) ja eläinten hautausmaat(*)
- työtilat asuinrakennuksessa tai asuinalueella(*)

(*) merkityt kohteet ovat ilmoitusvelvollisia mutta eivät kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin, kts. kohta 2.

(**) Julkisista huvi- ja kokoontumistiloista ei suunnitelmallisen valvonnan osalta kuitenkaan poisteta lasten- ja nuorten käyttöön tarkoitettuja kohteita.

Partureissa ja kampaamoissa mahdollisesti harjoitettava kosmetologinen toiminta on selvitetty erillisessä projektissa vuonna 2018 ja kohteet, jossa on tätä toimintaa, on siirretty kosmetologisen toiminnan kohderyhmään.

2 VALVONTAKOhteiden HYVÄKSYMIS- JA ILMOITUSMENETTELY

Terveysuojelulain useimmat valvontakohteet vaativat joko terveydensuojeluviranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia, jolloin terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen ennen kuin kohde tulee valvonnan piiriin suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi. Terveysuojelulain muutos tuli voimaan 2017. Lakimuutoksen myötä viranhaltijapäätösten teko ilmoitusten johdosta loppui. Sen sijaan kohteisiin lähetetään todistus ilmoituksen vastaanottamisesta ja käsittelystä vastaanottotodistukseksi. Lakimuutoksen myötä on tehty myös linjaus, jonka mukaan kohde tulee valvonnan piiriin heti kun ilmoitus otetaan vastaan. Tämä myös mahdollistaa ennen toiminnan aloitusta tehtävät nk. käyttöönottotarkastukset säännöllisenä valvontana kohdetta valvovan viranomaisen harkinnan mukaan. Val-

vira on laatinut soveltamisohjeet terveydensuojelulain 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta koskien huvi-, kokoontumis- ja majoitushuoneistoja sekä sosiaalialan laitoksia. Myös ne valvontakohteet, jotka ovat nykyisen terveydensuojelulain tulkinnan mukaan ilmoitusvelvollisia, mutta eivät ole sitä aina olleet (esim. uskonnollisten yhdistysten tilat, teatterit ja talousvettä toimittavat laitokset), kuuluvat suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Näiltä kohteilta on perusteltua vaatia ilmoitus, mikäli esim. toiminnanharjoittaja vaihtuu tai tiloissa ja/tai toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia. Valvontakohteiden säännöllisen valvonnan tarkastusten yhteydessä tarkastetaan aina myös kohteen päätilanne ja toiminnan vastaavuus tehtyyn päätökseen, mikäli sellainen on terveydensuojelulain mukaisesti annettu.

3 TARKASTUSTEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

3.1 Riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontatarpeen määrittely, tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika

Ympäristöterveyskeskuksessa ei ole arvioitu terveydensuojelun valvonnan valvontakohteiden valvontatarvetta (riskinarvio) kohdekohtaisesti. Ympäristöterveyskeskuksen terveydensuojelun valvontasuunnitelman riskinarviointina käytetään valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman 2015 - 2019 kohdetyyppiä riskinarviointia, jonka perusteella tarkastuskohteille on määritelty keskimääräiset tarkastustiheydet ja tarkastusajat (taulukko 1). Keskimääräisistä tarkastustiheyksistä ei tehdä vähennyksiä, koska kohdekohtaista riskinarviointia ei ole tehty. Kuitenkin pitkäaikaisen valvontatiedon ja paikallisen asiantuntemuksen perusteella tarkastustiheyttä on mahdollista nostaa ta-pauskohtaisesti.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat

- altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (vakituinen tai tilapäinen oleskelu)
- erityiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä
- aikaisemman valvonnan tulokset, onko korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytty
- onko toiminta ilmoitus- tai hyväksymispäätöksen mukaista
- toiminnanharjoittajan asenne ja asiantuntemus, käytettävissä olevat resurssit
- tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin
- muut mahdollisesti terveystaitea aiheuttavat tekijät.

Valvontakohdetyypit luokitellaan kolmeen eri riskiluokkaan seuraavasti:

Riskiluokka 3

Kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveystaitea, esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistus aika on pitkä (korkea riski).

Riskiluokka 2

Kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveystaitea tai viihtyisyystaitea.

Riskiluokka 1

Kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveys- tai viihtyisyyshaittaa, kun toimintoja on vähän, ne ovat rajoitettuja, altistuvien määrä on pieni, terveysriskit eivät ole merkittäviä, toiminta ei ole herkkä häiriöille, altistusaika on lyhyt (matala riski).

Taulukko 1. Terveysturvallisuuslain mukaisten ilmoituksen- tai luvanvaraisten kohteiden riskiluokka sekä tarkastustiheys ja -aika valtakunnallisen terveysturvallisuuden toimialan valvontaohjelman mukaan.

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetypit		Riskiluokka	Tarkastustiheys/vuosi	Tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika (tuntia)
Toimintaluokka:	Toimintatyyppi			
Talousveden jakelu ja käyttö	<i>Talousvettä toimittava laitos (asetus 1352/2015):</i>	3	2 - 1	8 - 15
	EU-raportoitava vedenjakelualue (vedentoimitus yli 1000 m ³ /d tai väh. 5000 käyttäjää)			
	Muu vedenjakelualue (vedentoimitus 10 – 1000 m ³ /d tai 50 – 5000 käyttäjää)	3	2 – 1 (0,5*)	4 - 8
	<i>Talousvettä toimittava laitos (asetus 401/2001):</i>	2	1 – 0,5 (0,3*)	2 - 6
	Pieni vedenjakelualue (vedentoimitus < 10 m ³ /d tai alle 50 käyttäjää)			
Talousveden käyttö ja pakkaaminen	Talousveden pakkaaminen	3	1	4 - 8
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	<i>Lasten ja nuorten kohteet:</i> kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	2 – 1	0,3	2 – 4
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	2 – 1	0,3	5 – 15
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatalomatkailu, asuntolat jne.	2 – 1	0,2	2 – 4

Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	2 - 1	0,3	2 - 3
	Solarium	2	0,2	2

*) jos vain jakelua

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Riskiluokka	Tarkastustiheys/vuosi	Tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika (tuntia)
Toimintaluokka:	Toimintatyyppi			
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit ja vastaavat	2	0,5 – 0,3	2 - 6
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat			
	Vanhainkodit ja vastaavat			
	Muut sosiaalialan yksiköt			
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä	2	1	2 – 4
	Pienet yleiset uimarannat	2	1	2 - 3
	Yleiset altaat: <i>uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas</i>	3	2 – 1	4 – 5
	Yleiset saunat	2	1	2 – 3
	Yleinen liikuntatila: <i>urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila</i>	1	0,25	2 - 4

Riskiluokat:

Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)

Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Tarkastustiheys:

- 2 kaksi kertaa vuodessa
- 1 kerran vuodessa
- 0,5 joka toinen vuosi
- 0,3 kerran kolmessa vuodessa
- 0,25 kerran neljässä vuodessa
- 0,2 kerran viidessä vuodessa

3.2 Tarkastusten sisällön määrittely

Kaikkien lakialojen tarkastusten ja sisällön määrittely on esitetty yhteisen osan kohdassa 3.2 ja LIITTEESSÄ 1.

4 TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA JA MUUT VALVONTAA TUKEVAT TEHTÄVÄT

4.1 Valvonnan painopisteet

Valvonnan yleisiä valtakunnallisia painopisteitä on kuvattu yhteisen osan kohdassa 3.4 ja tarkemmin taulukossa 2a. Taulukossa 2b on kuvattu ympäristöterveyskeskuksen suorittaman valvonnan omia painopisteitä.

Taulukko 2a. Terveysturvallisuuden valvonnan painopisteet vuosina 2015 – 2019 valtakunnallisen terveysturvallisuuden toimialan valvontaohjelman mukaan.

Kohde	2015 – 2019 Terveysturvallisuuden painopisteet
Talousvesi	<ul style="list-style-type: none"> · Valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi. · Valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen.
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely	Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus).
Terveysturvallisuuden olojen valvonta	Laadukkaat sisäilmaselvitykset: <ul style="list-style-type: none"> · Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityisasunnot). · Koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa.
Sidosryhmät	Terveysturvallisuuden huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa lausunnotomennettelyn tai sidosryhmätyöskentelyn kautta (kaava, ympäristölupa, rakennuslupa jne.).

Taulukko 2b. Ympäristöterveyskeskuksen omat terveydensuojelun painopisteet 2018–2019

Kohde	2018 – 2019 Terveysturvallisuuden painopisteet (ympäristöterveyskeskus)
Koulu, päiväkotiki, julkiset tilat	<p>Terveysturvalliset olot, yhteistarkastukset säännöllisessä valvonnassa ja sisäilmaryhmitoiminta (Valviran ohje 2018).</p> <p>Julkisten tilojen radonmittausten ja tulosten tarkastaminen ja kirjaus kohteen tietoihin valvonnan yhteydessä. Huomioidaan STUKin radonvapaa lapsuus kampanja ja käytetään tietoja hyväksi neuvonnassa ja ohjauksessa.</p>
Maakuntamuutos	Työaikavaraus maakuntamuutoksen edellyttämään valmisteluun. Aikavaraus on huomioitu valvontaa tukevassa työssä ja on kuvattu tarkemmin yleisessä osassa.
Lastenhoitopaikat	Päiväkotien ja vastaavien kohteiden hygienia ja varautuminen esim. täiöngelmaan. Toteutetaan säännöllisen valvonnan yhteydessä vuosina 2018–2019.
Vati-käyttöjärjestelmän hallittu käyttöön-otto ja koulutukset	Vuoden 2019 alusta otetaan käyttöön ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus ja tietojärjestelmä VATI. Valvontaa tukevan työn resurssivarauksessa otetaan huomioon ohjelman käyttöön-oton, kehityspakettien ja kouluttautumisen vaatima työpanos valvontayksikössä. Asiaa on kuvattu tarkemmin valvontasuunnitelman yleisessä osassa.

4.2 Valvontatarpeen ja ympäristöterveyskeskuksen säännöllisen valvonnan resurssitarve sekä muun valvontaa tukevan ja ennakoimattoman työn resurssitarve

Terveydensuojelulain muutoksessa terveydensuojelusta on poistunut lain 13 §:n mukaisista ilmoituksista tehtävä päätösmenettely. Tässä yhteydessä tulee muutos myös nk. ennakkotarkastuksiin ja päätöksentekoon. Ilmoituksesta tehdään vain todistus vastaanottamisesta. Kohde tulee kuitenkin säännöllisen valvonnan piiriin heti kun ilmoitus otetaan vastaan, joten käyttöönottotarkastus on mahdollista tehdä harkinnan mukaan.

Taulukko 3a. Taulukossa on esitetty kohdemäärät, suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja valvontaan tarvittava työaika 2018. Osa tarkastuksista voidaan tehdä eri lakialojen yhdistettyinä tarkastuksina. Tarkastusten aikamäärät eivät sisällä tarkastusmatkoihin käytettyä aikaa. Ympäristöterveyskeskuksen oman ajankäyttöseurannan mukaan keskimääräinen matka-aika kohteeseen on 0,5 tuntia. Tämä huomioidaan maksutaksaan lisätyllä käyntimaksulla. Käyntimaksu koskee kaikkien lakialojen mukaista suunnitelmallista valvontaa. Käyntimaksua ei peritä toimistolla tehdystä tarkastuksesta.

Terveydensuojelun kohderyhmä Valvonnan painopisteet: taulukko 2	Tarkastustiheys Vasu 2019	Kohdemäärä 10/2018 Tarkastaja	Kohdetyypin tarkastukset yhteensä 2019	Tarkastusaika h/tarkastus	Tarkastusaika h/v
EU-raportoitavat vedenjakelualueet	2	5	8	12	96
1352/2015 mukainen vedenjakelualue (isot laitokset)	1 (0,5)	26	20	8	160
401/2001 mukainen pieni vedenjakelualue	1 (0,3)	11	8	6	48
Tukkulaitos	1	3	3	8	24
Talousveden pakkaus	1	1	0		0
Lasten ja nuorten kohteet, kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset	0,3	63	12	4	48
Messu- ja kongressikeskukset	0	0	0		0
Esiopetus	0,3	0	0	5	0
Peruskoulu	0,3	47	15	12	180
Lukio	0,3	5	2	7	14
Ammattioppilaitos	0,3	2	1	8	8
Muut koulut ja opetuslaitokset	0,3	6	3	7	21
Korkeakoulu	0,3	1	0	7	0
Muu aikuiskoulutus	0,3	1	0	6	0
Aamiaismajoitus sekä majoitus maatilamatkailun yhteydessä	0,2	11	4	3	12
Hotelli	0,2	12	4	4	16
Hostellit, retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit, huoneistohotellit	0,2	5	1	3	3
Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	0,2	22	2	3	6
Muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen	0,2	54	13	3	39

Terveydensuojelun kohderyhmä Valvonnan painopisteet: taulukko 2	Tarkastus- tiheys Vasu 2019	Kohdemäärä 10/2018 Tarkastaja	Kohdetyypin tarkastukset yhteensä 2019	Tarkastusai- ka h/tarkastus	Tarkastus- aika h/v
Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	0,2	3	2		0
Muu majoitustoiminta	0,2	14	3	3	9
Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	0,3	97	32	3	96
Tatuointi ja lävistys	0,3	1	0	3	0
Solarium	0,2	8	1	2	2
Muu ihon käsittely ja -hoito	0,3	1	0	3	0
Yleiset alueet, rakennukset ja laitokset	1	0	0		0
Jätteet ja jätevedet	0	1	0		0
Suuret yleisötilaisuudet	0,3	0	0	3	0
Muu ympäristöterveysvalvonnan kohde	0	0	0		0
Päiväkoti	0,5	46	29	6	174
Ryhmäperhepäiväkoti	0,3	7	3	6	18
Perhepäivähoito	0	0	0		0
Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	0,3	1	0	5	0
Lastenkodit, koulukodit, nuorisokodit	0,5	18	9	6	54
Ammatilliset perhekodit	0,5	1	0	5	0
Muut lastensuojeluyksiköt mm. perhekuntoutusyksiköt	0,3	0	0	5	0
Vanhainkoti, laitoshuolto	0,5	1	0	6	0
Vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköt laitostyyppinen	0,5	39	13	6	78
Kehitysvammalaitos, muu kehitysvammaisten yksikkö, tehostettu palv.	0,5	4	4	6	24
Palveluasuminen, tukiasuminen ja muut asumispalvelut	0,3	2	0	5	0
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintakeskus	0,3	4	1	5	5
Aikuisten päivähoito	0,3	0	0	5	0
Muut yksiköt	0,3	2	0	5	0
Yleiset uimarannat, EU-uimarannat (merkit. määrä uimareita) + avannot	1	6	6	6	36
Pienet yleiset uimarannat + avannot	1	57	57	4	228
Yleiset altaat	1	14	14	5	70
Saunat	1	0	0	3	0
Yleinen liikuntatila	0,25	47	14	3	42
Määrittelemätön valvontakohde TESU2A	0		0		0
Muu käyttäjälleen mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttava huoneisto	0		0		0
Muut yksiköt, mielenterveys- ja päihdekuntoutajat, tehostettu palvelu			0		0
Yhteensä		667	284		1511

Säännöllisen valvonnan ajankäyttö, tarkastus		202 htp	0,92 htv
Matka-aika	284 x 0,5 h	19 htp	0,09 htv
YHTEENSÄ		221 htp	1,01 htv

Vesilaitosten tarkastukset tehdään ja kirjataan jakelualueittain. Jakelualueiden tarkastuksiin voi sisältyä useiden vedenottamoiden tarkastuskäyntejä sekä esimerkiksi asia-
kirjojen tarkastuksia kuten näytetulosten tai valvontasuunnitelman läpikäyntiä.

Muut uimapaikat kohderyhmä on poistettu säännöllisen valvonnan taulukosta. Uimapaikkojen terveydellisten olojen valvonta kuuluu osana esimerkiksi leirikeskuksen terveydellisten olojen kokonaistarkasteluun. Uimapaikka kuuluu osana muuhun toimintaan eikä näitä kohteita tarkasteta erillisinä. Uimapaikan tarkastamiseen käytettävä työaika sisältyy uimapaikan sisältävän kohteen tarkastusaikaan. Leiri- ja kurssikeskusten valvonta voi koostua monesta terveydensuojelulain osa-alueesta. Tämä on huomioitu/on huomioitava tarkastusajassa. Jos muu uimapaikka kohde sijaitsee yleisellä uimarannalla (esim. avantouimapaikka) se huomioidaan kyseisen uimarannan tarkastus- ja näytemäärässä. Uimarantana toimivia uimapaikkoja on läpikäyty ja kunnissa tehtyjen päätösten mukaisesti uimapaikkoja on joko lopetettu tai siirretty pieniksi yleisiksi uimarannoiksi, joihin tehdään säännöllistä valvontaa ja näytteenottoa.

Solariumeissa huomioidaan valvonnassa myös säteilylain mukainen valvontatarve ja F-kaasuvalvonnassa lakiperuste valvontaan tulee ympäristönsuojelulaista.

Aikaisemmin hotellien, leirikeskusten ja vastaavien kohteiden uima-allasosastoja on valvottu osana muuta toimintaa. Asiasta aluehallintovirastolta saadun linjauksen mukaan kohteet valvotaan 2018 alkaen julkisina uima-altaina omalla säännöllisen valvonnan tarkastuksellaan vuosittain ja niiden määrät ovat kyseisessä kohderyhmässä.

Valvontaa tukevan muun työn osuuden arvioinnissa on lakialalla käytetty lukua 2,85, jolla on kerrottu säännölliseen valvontaan käytettävä työaika (säännöllinen valvonta, projektit ja näytteenottotyö). Merkittävin ajankäytön panos asetetaan lakialaan kuuluvan neuvonnan- ja ohjauksen antamiseen, asumisterveyden sekä julkisten tilojen sisäilma-ongelmien viranomais- ja asiantuntijatehtävien hoitamiseen kohteissa ja kuntien sisäilmaryhmissä toimimiseen. Merkittävä työpanos käytetään myös koko suunnitelmakauden painopisteenä olevaan ennaltaehkäisevään terveydensuojelutyöhön. Suurin osa tästä työstä muodostuu lausunntoimenettelyistä (kaavoitus, ympäristöluvat, rakennusluvat jne.), sidosryhmätyöskentelystä sekä julkisten tilojen ja toimintojen tilojen ilmoitusmenettelyistä (TsL). Ympäristönsuojelulain muutos edellyttää lausunnon pyytämistä terveydensuojeluviranomaiselta mm. ympäristölupamenettelyssä. Muun muassa ympäristönsuojelulain muutos on lisännyt lausuntojen määrää.

Taulukko 3b. Muuhun terveydensuojeluvalvontaan tarvittava työmäärä lasketaan käyttäen kerrointa. Ympäristöterveyskeskuksessa kertoimen arvoksi on arvioitu 2,85. Toiminnassa varataan resurssia mm. sisäilmaryhmyöskentelyyn, varautumisen suunnitteluun, paikallisen näkyvyyden lisäämiseen sekä valtakunnallisen toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönoton aiheuttamien muutosten käyttöönottoon. Kerroimen arvo tarkastetaan vuosittain huomioiden muun muassa terveydensuojeluvalvonnan valvontatarpeen muutokset.

Resurssitarve (htp), joka kohdistuu muun muassa seuraavasti:	
Yhteydenotto (arvio 1200 kpl) tai -käynti, konsultaatio (arvio 230 kpl) mm. toiminnanharjoittajan vaihdos, ennakkosuunnittelu, neuvonta muiden lakialojen tarkastuksen yhteydessä, asiantuntijana työryhmissä tai kokouksissa.	
Asunnon- ja huoneistotarkastukset (arvio 100 kpl, näytteet ja mittaukset 10 kpl), yhteydenotto/neuvonta (arvio 450 kpl) ja konsultaatio 50 kpl, sisäilmatyöryhmätoiminta ja katselmukset kohteissa (arvio 80 kpl)	
Hyväksymishakemusten käsittely, tarkastukset, toimenpiteet ja päätökset	
Ilmoituksen edellyttämät toiminta, ilmoitusten käsittely, todistukset 40 kpl.	
Tilapäinen toiminta, ilmoituksen johdosta tehtävät tarkastukset ja toimenpiteet, esimerkiksi suuret yleisötilaisuudet.	
F-kaasutarkastusten (15 kpl) ajankäytön tilastointi vasussa TsL alla.	
Uusintatarkastukset, jälkivalvonta	
Yksityistalouksien talousvesi, uima- ja talousvesitarkkailu, näytteenotto, muu kuin ensimmäisessä kohdassa mainittu tapahtuma.	
Lausunnot (arvio 90 kpl)	
Koulutukseen osallistuminen (koulutussuunnitelma 2019) ja omatoiminen perehtyminen.	
Toimenpidepyynnöt (muut kuin asunnot ja huoneistot), valitus tai häiriötilanteet, toimenpiteet.	
Tarkastuksiin voi liittyä vähäisissä määrin suunnittelematonta työtä esimerkiksi tarkastuksilla ilmenevien valvonta-asioiden takia. Projektien suunnittelu, ohjaus ja raportointi.	
Tarkastaja-ohjelman sekä valtakunnallisen vati tietojärjestelmän tietojen ylläpito sekä oman vati työryhmän toiminta.	
Keskusvirastojen pyynnöstä tapahtuva mahdollinen näytteenotto, mahdolliset saniteettitodistukset tai vainajiin liittyvät tarkastukset.	
Muu työajan kohdistaminen: Laatujärjestelmän laadinta, laatu- ja prosessityö vuosina 2015–2019 Ympäristöterveydenhuollon paikallisen näkyvyyden lisääminen, viestintä ja tiedotus ja internetsivujen päivitys. Varautuminen ja häiriötilanteisiin liittyvä ylläpito ja kehitystyö Maakuntamuutoksen valmistelutyö Valtakunnallisen toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän VATI käyttöönotto ja koulutus	
Yhteensä	955 htp 4,34 htv

5 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA, VALVONTAPROJEKTIT TAI HANKKEET

5.1 Näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma

Ympäristöterveyskeskus on hankkinut vuoden 2016 loppuun saakka ostopalveluna viranomaisnäytteenoton sekä uimarantojen että pienten talousvesitoimijoiden osalta. Viranomaisnäytteenotto tältä osin toteutetaan omana viranomaistyönä 1.1.2017 alkaen. Laboratoriokilpailutus on tehty loppuvuonna 2016 ja sama laboratorio jatkaa sopimus-kumppanina 2 + 1 + 1 vuotisella sopimuksella 1.1.2017 alkaen. Vuodelle 2019 on tehty optiovuosisopimus. Käytettävä laboratorio, Eurofins Environment Testing Finland Oy on Eviran hyväksymä käytettävien analyysien osalta. Mikäli sopimuslaboratorio teettää analyysijä alihankintana, sen velvollisuus on huolehtia, että käytetty laboratorio on myös Eviran hyväksymä kyseisiin näytteisiin. Uusintänäytteet, saastumisepäilynäytteet ja vastaavat otetaan pääsääntöisesti omana työnä. Laboratorio vastaa näytteiden kuljetuksesta osaamiskeskuksista laboratorioon kerran viikossa ja kesän näytteenoton ruuhkakuukausina 2 kertaa viikossa. Laboratorion kanssa tehdyssä sopimuksessa on varauduttu myös erityistilanteiden vaatimaan näytteiden analysointiin.

Toimijoiden itse ottamien viranomaisnäytteiden edellyttämät näytteenottajan pätevyys ja kokemusvaatimukset on kuvattu yleisen osan näytteenotto osiossa.

Näytteenotto kuuluu säännöllisen valvonnan piiriin ja käytettävä aika lasketaan keskiarvona yhden henkilötyötunnin mukaan/näyte. Työaika sisältää matka-ajan.

Taulukko 4. Näytteiden määrä ja analyysit vuonna 2019 (arvio)

Näytteenotto kohdistuu 2019	Valvontakohteita (kpl)	Näytteitä* (kpl/v)	Analyysit*)		
			Mikrobiologinen	Fysi-kemiallinen	Aistinva-rainen tai pH ja t°C
Viranomaisnäytteet (suunnitelmallinen valvonta)					
Talousvesi					
Stm asetus (1352/2015)	34	210	x	x	x
Stm asetus (401/2001)**)	125	100	x	x	x
Uimavesi					
Allas STM asetus (315/2002)	14	230	x	x	
Uimaranta STM asetus(177/2008)	6	30	x		x
Uimaranta STM asetus (354/2008)***)	60	230	x		x
Häiriötilanteet, kuluttajavalitus, terveysvaara tai terveyshaitan selvitys, näytteenotto, mittaukset tai selvitykset (ennakoimaton)					
Varaus		10	Analyysit tilanteen mukaan		
Yhteensä	239	810			
Työaika		810 h	108 htp/0,5 htv		

*) Kohteiden valvontatutkimusohjelmien näytemäärän ja analyysien mukaisesti tai asetuksen edellyttämä näytteenottomäärä ja analyysit.

***) Näytemäärä sisältää kohdetyypin "talousveden jakelu osana kaupallista ja julkista toimintaa" näytteitä noin 85 kpl.

****) Näytemäärä sisältää aikaisemmin seurattun "muu uimakohde" kohdetyypin (esim. avantouima-apaikat ja leirikeskusten uimaapaikat) mukaisia näytteitä noin 75 kpl.

5.2 Projektit, hankkeet ja niiden tavoitteet sekä edellisiin sisältyvät tarkastukset ja näytteenotto

Projektit, hankkeet ja näytteenotto kuuluvat osana säännölliseen valvontaan. Tarkastus- ja näytemäärät tarkentuvat tarkempien projektikuvausten ja – ohjeiden valmistuttua. Tarkastukset ovat osa suunnitelmallista valvontaa. Projekteille nimetään vastuhenkilö ympäristöterveyskeskuksessa, joka vastaa projektiohjeen laatimisesta tai valtakunnallisessa/alueellisessa projektissa projektin ohjauksesta. Projektista vastaava henkilö koostaa projektin tuloksista ympäristöterveyskeskuksen oman yhteenvedon ja alueellisissa/valtakunnallisissa projekteissa vastaa tietojen kokoamisesta ja edelleen toimittamisesta projektin vastuhenkilölle.

Projekteihin ja hankkeisiin kohdistuvat suunnitelmalliset tarkastukset ja näytearviot on esitetty taulukossa 5. Projektinäytteet otetaan suunnitelmallisen valvonnan näytteinä toimijan kustannuksella.

Taulukko 5. Valvontaprojektit ja hankkeet 2018-

Valvontaprojekti tai - hanke	Tarkastukset (kpl)	Näytteitä (kpl)
Valtakunnallinen		
Painopistevalvonta, sisältyy säännölliseen valvontaan	Taulukot 2 ja 3a	Ei
Aluehallintovirasto		
Ei ole vuonna 2018-2019	0	Ei
Ympäristöterveyskeskus tai alueellinen		
F-kaasutarkastukset 2019	15	
Yhteensä kpl / arvioitu työaika htv sisältää matka-ajan	15 kpl / 6 htp / 0,03 htv	0

TUPAKKA- JA LÄÄKELAIN VALVONTASUUNNITELMA 2015 – 2019

Valvontasuunnitelmassa on esitetty Ympäristöterveyskeskuksen tupakkalainsäädännön valvontatarve sekä suunnitelmallinen, säännöllinen valvonta ja lääkelain valvontatarve, vaikka lääkelain valvontasuunnitelmaa ei lainsäädännössä edellytetä. Valvontasuunnitelmaan sisältyvät säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi muut kunnallisen valvontayksikön vastuulla olevat ja valvontaa tukevat tupakka- ja lääkelain valvonnan tehtävät. Vuoden 2017 alussa voimaan tullut tupakkalain muutos tulee edellyttämään terveydensuojelulta jonkin verran enemmän ennalta suunnittelemattomia tarkastuksia muun muassa asuntojen tupakansavuhaista tapauksissa. Lain johdosta myös ympäristöterveyskeskuksen maksutaksaan tehtiin muutoksia 1.1.2017 alkaen. Ympäristöterveyskeskuksessa varaudutaan tältä osin lakimuutoksen edellyttämiin muutoksiin.

Tupakkatuotteiden myynnin valvonnan osalta ympäristöterveyskeskuksen alueella on vuonna 2017 tarkastettu lähes kaikki myyntikohteet kertaluontoisesti. Tehostetulla tarkastustiheydellä haluttiin tehdä kohteeseen neuvovia ja ohjaavia tarkastuskäyntejä, koska muuttuneessa tupakkalaissa oli useita uusia velvoitteita toimijoille. Vuosina 2018-2019 valvontaa jatketaan normaalitiheydellä ja valvontatiheydet määritellään riskiperusteisesti, jota on kuvattu tarkemmin kohdassa 2.1. Tupakanmyyntikohteisiin on vuoden 2017 aikana toimitettu myös tupakkalain edellyttämät uudenmalliset myyntilupatodistukset ja samalla toimijoita vielä erikseen neuvottiin ja ohjattiin uuden tupakkalain mukaisessa toiminnassa.

1 VALVONTAKOhteet, VALVONTAKOHDEREKISTERI JA MYYNTILUVAT

Ympäristöterveyskeskuksen valvontakohderekisterin ylläpito ja ajan tasalla pito on kuvattu yhteisen osan kohdassa 3.6. Rekisteröitävät valvontakohdetyypit on kuvattu taulukossa 1.

Tupakkavalvonta kohdistuu:

- Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden myyntilupahakemusten käsittelyyn, tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakkajäljitelmiä, nikotiininesteiden, sähkösavukkeiden ja tupakointivälineiden myynnin valvontaan sekä mainonnan ja muun myynnin edistämistoiminnan valvontaan.
- Markkinointikiellon valvontaan.
- Asuinyhteisöjä koskevien tupakointikieltihakemusten käsittelyyn.
- Tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvontaan.

Nikotiinikorvaushoitotuotteiden valvonta kohdistuu:

- Myyntilupahakemusten käsittelyyn, myyntipaikkojen ja myynnin valvontaan.

2 TARKASTUSTEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

2.1 Riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontatarpeen määrittely, tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika

Valvontakohteiden valvontatarpeen lähtökohtana on käytetty valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa 2015 – 2019 esitettyjä tiheyksiä (taulukko 1). Tarkastustiheyttä voidaan lisätä riskinarvioinnin perusteella. Valtakunnallisen valvontaohjelman

mukaan esitetyjä valvontatiheyksiä ei ole perustetta alentaa edes riskinarviointiin perustuen. Lääkelain myynnin valvontatiheys on sama kuin tupakkatuotteiden myynnin valvontatiheys.

Valvontakohteiden tarkastustarpeen määrittäminen riskiperusteisesti aloitetaan vuoden 2018 tehtyjen tarkastusten yhteydessä.

Tarkastustiheyttä lisätään vähintään 0,5 tarkastuksella / vuosi

- 1) jos edellisessä ja tehdyssä tarkastuksessa on tullut ilmi rikkomuksia tai toimijan asenne on muulla tavoin kielteinen ja piittaamaton tupakkalain säännöksiin.
- 2) jos omavalvonta on puutteellista (tupakkalain alaisten tuotteiden myynti, ravintoloiden tupakointitilat).
- 3) jos tupakansavulle altistuvien ihmisten määrä on suuri ja/tai erityisryhmä (lapset, nuoret, vanhukset, sairaat).

Taulukko 1. Tupakkalain mukaisten kohdetyyppien tarkastustiheys ja tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika.

Tupakkalain mukainen kohdetyyppi Lääkelain mukainen myyntipaikka		Tarkastustiheys / vuosi	Tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika (tuntia)
Tupakointikiellot ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	0,3	2
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti (myös tukkumyymälät, joissa on vähittäismyyntiä)	0,5	2
	Tupakkatuotteiden tukkumyynti	0,5	2
Nikotiinikorvaushoitotuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito			
Nikotiinikorvaushoitotuotteiden myyntilupa-asiat, myynti ja esilläpito		0,5	2

2.2 Tarkastusten sisällön määrittely

Kaikkien lakialojen tarkastusten ja sisällön määrittely on esitetty yleisen osan kohdassa 3.2 ja LIITTEESSÄ 1.

2.3 Tarkastuksessa käytettävät menetelmät

Tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevilla tarkastuskäynneillä ilmassa voidaan todeta olevan tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden savua tai höyryä, jos se on nähtävissä, haistettavissa tai tunnettavissa. Savun ja höyryn kulkeutuminen voidaan lisäksi selvittää

myös merkkiainetutkimuksella. Aistinvarainen arviointi tupakointikieltojen ja rajoitusten valvonnassa on suositeltavin menetelmä savun tai höyryn havainnointiin, sillä mittausmenetelmät niiden havaitsemiseksi ovat rajalliset.

Tupakka- ja lääkelain mukaiseen säännölliseen valvontaan ei suunnitella näytteenottoa. Näytteenotto voi tulla kyseeseen valitustapausten käsittelyn yhteydessä, esimerkiksi mainonta ja myyninedistäminen, tupakointikiellot ja -rajoitukset (savumerkkiainetutkimus) tai tupakka- ja nikotiinituotteet, tupakointivälineet tai – jäljitelmät (tuotenäyte, kulutustavara). Uusintänäytteenoton tarpeellisuus harkitaan tapauskohtaisesti

Viranomaisvalvonnassa otetut näytteet tutkitaan ensisijaisesti Eurofins Enviroment testing Oy:n laboratoriossa, Niemenkatu 73, 15140 Lahti.

3 TUPAKKA- JA LÄÄKELAINSÄÄDÄNNÖN VALVONTASUUNNITELMA JA MUUT VALVONTAA TUKEVAT TEHTÄVÄT

3.1 Valvonnan painopisteet

Tupakkalain valvonnan painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan mahdollisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat uuden tarpeet.

Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistettuihin kohdetyyppeihin voidaan kohdistaa suunnitelmallista valvontaa silloin, kun valvontakohdetyyppi on valvontaohjelman painopistealueena. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistuneiden kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutumista valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Jos muun tarkastustoiminnan yhteydessä syntyy epäily puutteista, niin tehdään kohteeseen tarkastus. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus. Mikäli tupakka- tai lääkelain mukaisessa säännöllisen valvonnan tarkastuksessa havaitaan puutteita, kohde tarkastetaan myös seuraavana vuonna.

Valtakunnalliset painopistealueet

Toimintavuosi	2015	2016	2017	2018	2019
Tupakointikiellot ja rajoitukset		Ulkoalueilla järjestettävät yleiset tilaisuudet		Ravintoloiden tupakointitilat	
Myynti ja markkinointi		Tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljitelmien mainonnallinen esilläpito		Erikoisliikkeet sekä vähittäismyyntipakkaukset	

Ympäristöterveyskeskuksen omat valvonnan painopisteet noudattavat vuosina 2018–2019 valtakunnallisia painopisteitä seuraavasti.

Ravintoloiden tupakointitilat. Tarkastetaan kaikki toimialueella sijaitsevien ravintoloiden tupakointitilat. Ravintoloiden tupakointitilojen valvonnassa kiinnitetään erityisesti huomiota tupakointitilan omavalvontavelvoitteiden toteutumiseen, laitteiston huoltoon sekä toimivuuteen. Tupakkatiloista ei saa levitä savua niihin tiloihin, joissa tupakointi on kielletty.

Tupakkalain alaisten tuotteiden myynti ja markkinointi. Toimialueella ei toistaiseksi sijaitse erikoisliikkeitä, jotka myyvät lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita. Tämän vuoksi toimialueella valvonnan painopisteenä myynnin ja markkinoinnin kannalta ovat tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset. Asiaan kiinnitetään huomiota vähittäismyynnin tarkastusten yhteydessä, jolloin tarkastetaan, että tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat säännösten mukaisia.

Suunnitelmallisen valvonnan varattavat henkilöresurssit on esitetty taulukossa 2a sekä muu kunnan tupakkalain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit taulukossa 2b

Taulukko 2a Taulukossa on esitetty Ympäristöterveyskeskuksen tupakka- ja lääkelain mukaisten valvontakohteiden määrät, suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja valvontaan tarvittava työaika 2019 sekä tupakkalainsäädännön valvonnan painopisteet. Osa tarkastuksista tehdään eri lakialojen yhdistettyinä tarkastuksina. Projektit eivät sisälly taulukon tarkastusmääriin. Projektit on esitetty taulukossa 3.

Tupakka- ja lääkelain mukainen kohdetyyppi	Tarkastustiheys Vasu PHHYKY 2019	Kohdemäärä 2018 Tarkastaja	Kohdetyypin tarkastukset yhteensä 2019	Tarkastusaika h/tarkastus	Tarkastusaika h/v
Tupakointikiellot ja – rajoitukset					
Ravintola tai muu ravitsemusliike, jossa on erillinen tupakointitila	0,3	5	2	2	4
Ulkoalueilla järjestettävät tilaisuudet joissa osallistujia	0	2	1	2	2
Myyntipaikat:					
Vähittäismyynti	0,5	115	52	2	104
Muut kuin myyntipaikat	0,5	0	11	2	22
Nikotiinikorvaushoitotuotteiden myyntilupa-asiat, myynti ja esilläpito	0,5	60	28	2	56
Yhteensä, tupakka		122	66	2	132
Yhteensä, nikotiini		57	28	2	56
Yhteensä, tupakka ja nikotiini		179	94		188
Tarkastusten ajankäyttö				25 htp	0,11 htv
Matka-aika				7 htp	0,04 htv
Säännöllisen valvonnan ajankäyttö yhteensä				32 htp	0,15 htv

Taulukko 2b. Muu tupakka- ja lääkelainvalvontaan tarvittava työmäärä

Muuhun tupakka- ja lääkelainvalvontaan tarvittava työmäärä lasketaan käyttäen kerointa. Ympäristöterveyskeskuksessa kertoimen arvoksi on vuosille 2017–2019 arvioitu 2,85. Kertoimen arvo tarkastetaan vuosittain huomioiden muun muassa tupakka- ja lääkelainvalvonnan valvontatarpeen muutokset muun muassa riskiarvioinnin ja valvontakokemuksen perusteella. Muun työn osuuden laskukerroin on nostettu samaan tasoon muiden lakialojen kanssa. Vuonna 2019 muun työn osuutta lisää muun muassa VATI tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotto.

Resurssitarve (htp), joka kohdistuu muun muassa seuraavasti:	
Neuvonta / yhteydenotto TupL ja LääkL (arvio 150 kpl), Konsultaatio/muu viranomaistyö (arvio 30 kpl) mm. toiminnanharjoittajan vaihdos, ennakkosuunnittelu, neuvonta muiden lakialojen tarkastuksen yhteydessä, asiantuntijana työryhmissä tai kokouksissa	
Valitukset, jotka koskevat tupakan tai nikotiinivalmisteiden myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, mainontaa ja myynninedistämistä tai tupakointikieltojen rikkomukset	
Myyntilupahakemusten käsittelyt, tarkastukset, toimenpiteet ja päätökset	
Tilapäinen toiminnan johdosta tehtävät tarkastukset ja toimenpiteet, esimerkiksi suuret yleisötilaisuudet	
Asuinhuoneistojen tupakansavuhaittoihin liittyvät tarkastukset, lausunnot ja hallinnolliset toimenpiteet, ennakoarvio 20 tarkastusta ja 5 hallinnollista toimenpidettä	
Maakuntauudistukseen liittyvä valmistelutyö	
Koulutukseen osallistuminen (koulutussuunnitelma 2019) ja omatoiminen perehtyminen	
Tarkastuksiin voi liittyä vähäisissä määrin suunnittelematonta työtä esimerkiksi tarkastuksilla ilmenevien valvonta-asioiden takia. Projektien suunnittelu, ohjaus ja raportointi eivät sisälly suunnitelmalliseen työaikaan	
Painopistevalvonnan kohteiden kartoitus, riskinarviointi ja tietokannan ylläpito mm. koulujen, oppilaitosten ja harrastetilojen läheisyydessä sijaitsevat myyntipaikat sekä lasten savuttomuuden valvonta lasten ja nuorten käyttämissä tiloissa.	
Tupakkalainsäädännön mahdollisten muutosten aiheuttamat toimenpiteet, omaksumaan ja toteutetaan lain aiheuttamat muutokset ja delegoinnit	
Muu työajan kohdistaminen: Laatujärjestelmän laadinta, laatu- ja prosessityö vuosina 2015–2019 Ympäristöterveydenhuollon paikallisen näkyvyyden lisääminen, viestintä ja tiedotus ja internetsivujen päivitys Maakuntamuutoksen valmistelutyö Vati toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotto ja koulutukset	
Kiinteä hallinnollisiin töihin varattava työaika (mm. suunnittelu, raportointi ja toimeuseuranta)	
Yhteensä	92 htp 0,42 htv

4 NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA, VALVONTAPROJEKTIT JA PAINOPISTEET

4.1 Näytteenotto

Tupakka- ja lääkelain mukaiseen säännölliseen valvontaan ei suunnitella näytteenottoa. Näytteenotto voi tulla kyseeseen valitustapausten käsittelyn yhteydessä, esimerkiksi mainonta ja myynninedistäminen, tupakointikiellot ja -rajoitukset (savumerkkiainetutkimus) tai tupakka- ja nikotiiniuotteet, tupakointivälineet tai – jäljitelmät (tuotenäyte, kulu-
tustavara). Uusintänäytteenoton tarpeellisuus harkitaan tapauskohtaisesti.

4.2 Projektit ja niihin sisältyvät tarkastukset

Uuden tupakkalain vuoksi tupakkalain valvontaa koskevat mahdolliset valtakunnalliset valvontaprojektit järjestetään ohjelmakauden 2015 – 2019 loppupuolella. Valvontasuunnitelman laatimisvaiheessa vuodelle 2019 ei valtakunnallisista projekteista ole vielä käytettävissä tietoja. Ympäristöterveyskeskus osallistuu projekteihin käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Projekteissa noudatetaan niitä koskevaa ohjeistusta ja aikataulua. Projektit ovat osa suunnitelmallista valvontaa. Vuonna 2018-2019 ympäristöterveyskeskuksessa keskitytään säännölliseen valvontaan sekä sen yhteydessä suunniteltuihin painopisteisiin.

Taulukko 3. Valvontaprojektit ja painopistevalvonta 2019

Valvontaprojekti tai - hanke	Tarkastukset (kpl)
Valtakunnallinen	
Painopistevalvonta	Taulukko 2a sekä kpl 3.1.
Aluehallintovirasto	
Ei ole vuonna 2019	
Ympäristöterveyskeskus tai alueellinen	
Ei ole vuonna 2019	
Yhteensä	

ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONNAN JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA 2015 – 2019

JOHDANTO

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelmassa on otettava huomioon sekä valtakunnallinen että alueellinen suunnitelma ja se on päivitettävä tarvittaessa sekä vähintään kerran kolmessa vuodessa.

1 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO KUNNASSA

Eläinlääkintähuoltoon kuuluvina velvollisuuksina kunnan on huolehdittava peruseläinlääkintäpalvelujen ja päivystyksen järjestämisestä, eläinsuojeluvalvonnasta, alkutuotannon valvonnasta kuten maitotilojen hygieenisistä tarkastuksista, ante mortem lihantarkastuksesta, eläintautien valvonnasta ja vastustuksesta, sivutuotevalvonnasta sekä eläinten tuonnin ja viennin valvonnasta.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä vastaa eläinlääkintähuollon järjestämisestä Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen, Pukkilan ja Sysmän kuntien alueella. Valvontaeläinlääkärit ovat valtuutettu toimimaan myös Lahden alueella. Yhtymässä on ympäristöterveyskeskus, jonka tulosalueita ovat eläinlääkintähuolto sekä terveydensuojelu. Toiminnasta vastaa toimialajohtaja ja eläinlääkinnässä eläinlääkintäjohtaja.

Suurin osa yhtymän jäsenkunnista on maatalousvaltaisia kuntia. Tuotantotilojen määrä on kuitenkin vuosittain vähentynyt, mikä on johtanut sairaskäyntien vähenemiseen. Samaan aikaan kuitenkin pieneläinten hoitomäärät ovat lisääntyneet. Asikkalan, Hartolan, Padasjoen ja Sysmän alueella vapaa-ajan asukkaiden runsas määrä lisää loma-kausina huomattavasti pieneläinhoitotapauksia.

Yhtymän alueella ja välittömässä läheisyydessä on myös yksityisiä eläinlääkäripalvelujen tarjoajia. Lahdessa toimii kaksi pieneläimiin erikoistunutta eläinlääkäriasemaa, Hollolassa kaksi. Yhden eläinlääkärin vastaanottoja on Nastolassa ja Padasjoella. Yhtymän Heinolan toimipisteissä kunnaneläinlääkäri on mukana yksityisen eläinlääkäriaseman toiminnassa. Orimattilassa toimii yksityinen hevosklinikka. Tämän lisäksi yhtymän alueella on sekä pieneläin- että hyötyeläinpraktiikkaa sekä terveydenhuoltoa tekeviä yksityisiä eläinlääkäreitä. Lahden eläinlääkäriasemat ovat auki lauantaisin ja joillakin on myös iltavastaanottoja.

3 ELÄINLÄÄKINTÄPALVELUT

3.1 Henkilöstö ja resurssit

Yhtymän palveluksessa on 8 kunnaneläinlääkärinä sekä kaksi valvontaeläinlääkärinä. Valvontaeläinlääkäri vastaa niistä valvontatehtävistä, joista on mahdollista saada korvaus valtion varoista. Kunnaneläinlääkärit avustavat tarvittaessa valvontaeläinlääkärinä sekä vastaavat lisäksi kunnalle kuuluvista valvontatehtävistä. Kunnaneläinlääkäreille on osoitettu vastuualueet. Erikoisosaamista pyritään hyödyntämään koko yhtymän alueella.

Eläinlääkintähuollon kokonaishenkilöresurssi vuonna 2019 on 10,9 htv. Elintarvikelain mukaisiin valvontatehtäviin on osoitettu 0,2 htv.

Taulukko 1. Eläinlääkintähuollon henkilökunta ja vastuualueet 2019

Henkilö	Virkanimike	Toimipiste	Vastuualue
Jarmo Olkkonen	eläinlääkintäjohtaja	Sysmä	hallinto, vesiviljelylaitokset
Tarja Havukainen	eläinlääkäri	Orimattila	eläinsuojelu, terveydenhuolto
Jaana Häyhä	eläinlääkäri valmiuseläinlääkäri	Asikkala	eläintaudit
Anni Pekkala-Mikkonen	eläinlääkäri valmiuseläinlääkäri	Hollola	Kananmunapakkaamot, siipikarjan salmonellavalvonta eläintaudit
Marita Johansson	eläinlääkäri	Kärkölä	maitohygieeniset tarkastukset, tuonti ja vienti
Elina Oros	eläinlääkäri valmiuseläinlääkäri	Hartola	eläinsuojelu, eläintaudit
Riikka Lasonen	eläinlääkäri	Asikkala	terveydenhuolto, hevoset
Tuomo Tuuli	eläinlääkäri	Heinola	pieneläimet, hevoset
Marika Rättö	valvontaeläinlääkäri valmiuseläinlääkäri	Orimattila	eläinsuojelu, eläintaudit, sivutuotevalvonta
Kaisa Kotamäki	valvontaeläinlääkäri valmiuseläinlääkäri	Orimattila	eläinsuojelu, eläintaudit, sivutuotevalvonta
Kirsi Hakkala Tiina Kirsi	toimistosihteeri toimistosihteeri	Hollola Hollola	toimistotyöt toimistotyöt

Myrskylän, Pukkilan ja Orimattilan länsiosan peruseläinlääkinnän palvelut on järjestetty erillisellä ostopalvelusopimuksella Helsingin yliopistolliselta tuotantoeläinsairaualta.

3.2 Henkilöstön koulutus

Jokaisella kunnaneläinlääkärillä tulee olla mahdollisuus osallistua peruseläinlääkinnän, oman erikoisosaamisalueensa sekä valvontatehtäviin liittyviin koulutuksiin. Näitä ovat Eviran ja ESAVIN järjestämät maksuttomat koulutus- tai neuvottelupäivät sekä tämän lisäksi esim. Suomen Eläinlääkäriliiton, Fennovet Oy:n, eläinlääkäreiden erikoisyhdistysten ja HY:n järjestämät koulutukset. Lähivuosina yksi koulutuksen painopistealue on terveydenhuolto. Valmiuseläinlääkärit osallistuvat valmiuseläinlääkäreille järjestettyihin koulutuksiin ja harjoituksiin. Koulutuspäivien lukumäärä tulisi olla vähintään 8 - 10 pv/v/eläinlääkäri. Kehityskeskusteluiden yhteydessä tehdään henkilökohtaiset koulutus-suunnitelmat. Yleinen koulutussuunnitelma on liitteenä (liite 4).

3.3 Henkilöstön rekrytointi

Yhtymässä on oma rekrytointiosasto. Uuden työntekijän ja haun valmistelu käynnistyy rekrytointiluvan anomisella kuntayhtymän johtajalta. Lupa on voimassa 6 kuukautta ja se vaaditaan kaikkiin toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin ja virkoihin. Määräaikaisiin ei lupaa pääsääntöisesti vaadita.

Rekrytointi laatii yhdessä ympäristöterveyskeskuksen johdon kanssa hakuilmoituksen ja toimittaa rekrytoivalle esimiehelle tarkastettavaksi. Hakuilmoitukset julkaistaan Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän virallisella ilmoitustaululla, infokanavalla ja yhtymän www-sivuilla. Lisäksi ilmoitus voidaan julkaista esim. työ- ja elinkeinotoimiston www-sivuilla, sanomalehdissä, ammattilehdissä tai internet-sivuilla. Hakemusten perusteella kutsutaan haastateltaviksi tarvittava määrä hakijoita. Henkilöiden kelpoisuusvaatimukset varmistetaan todistusten perusteella ja tarvittaessa vielä Eviran rekistereistä.

Vuosilomien, aktiivivapaiden ja koulutuspäivien ajaksi on mahdollista palkata ulkopuolinen sijainen sovittujen periaatteiden mukaan. Käytössä on sijaislista, jonka perusteella lähetetään tieto tarjolla olevista sijaisuuksista. Alle yhden viikon vapaissa keskinäinen sijaistaminen on peruslähtökohta. Tästä on tehty paikallinen sopimus.

3.4 Tietojärjestelmät

Yhtymän strategian yksi painopistealue on teknologian hyödyntäminen ja tietojärjestelmien tehokas käyttö. Eläinlääkinnässä mahdollisia kehitettäviä kohteita ovat mm mobiilipalvelujen käyttöönotto sekä tietotekniikan hyödyntäminen tilastoinnissa ja raportoinnissa.

Eläinlääkintähallinnon tietojärjestelmiä ja rekistereitä pyritään käyttämään aktiivisesti valvonnan työkaluina. Kartturin, Eläintenpitäjärekisterin ja Eviranetin sekä sen korvaavan Pikantin käyttöoikeudet on tarkoitus saada kaikille eläinlääkäreille, Traces valvontaeläinlääkäreille ja tietyille eläinlääkäreille, samoin kuin Eliten ja Elviksen korvaava Elvi sitten kun se tulee kunnaneläinlääkäreiden käytettäväksi. Kaikilla kunnaneläinlääkäreillä on käytössä Provet-eläinlääkintäohjelmisto ja valvontaeläinlääkärillä Tarkastaja-ohjelma. Jotta tietojärjestelmien käyttö olisi mahdollisimman tehokasta, pyritään osallistumaan niitä koskeviin koulutuksiin.

3.5 Yhteistyö ja viestintä

Valvontaa pyritään suorittamaan yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten kanssa. Vuosittaisilla ESAVI:n järjestämällä neuvottelupäivillä käydään läpi ajankohtaisia asioita. Lisäksi ollaan yhteydessä puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Muita yhteistyötahoja valvonnassa ovat poliisi, Ely-keskus, ympäristöviranomaiset, rakennusvalvonta, terveysuojelu sekä sosiaali- ja terveystoimi. Moniongelmaisissa kohteissa yhteistarkastukset ovat osoittautuneet tehokkaiksi. Alueellisen yhteistyön kehittämiseksi on järjestetty säännöllisiä tapaamisia poliisin ja eläinlääkäreiden kesken.

Erityistilanteita varten ympäristöterveyskeskuksessa on valmistunut häiriötilannesuunnitelma sisältäen hälytyskaavion ja nimetyn erityistyöryhmän poikkeustilanteita varten (ruokamyrkytykset, eläinperäisten elintarvikkeiden välityksellä leviävät tartuntataudit, zoonoosit). Häiriötilannesuunnitelmaa on esitetty yleisen osan kohdassa 4.1 sekä liitteessä 2.

Viestintään kuuluvat tiedottaminen, neuvonta ja opastus sekä asiakaspalvelu. Työntekijöiden ajantasaiset yhteystiedot löytyvät kuntayhtymän kotisivuilta. Yhtymän kotisivujen löytymistä jäsenkuntien kotisivujen kautta on testattu ja annettu palautetta, mikäli tämä on osoittautunut hankalaksi. Yhtymässä on tiedotuksesta ja viestinnästä vastaava henkilö. Ympäristöterveydenhuollon osalta pääasiallinen tiedotusvastuu on ympäristöterveyskeskuksen johtajalla, joka koordinoi ja jakaa tiedottamisvastuuta eri tilanteissa. Tiedottamisessa käytetään internet-sivuja, lehti-ilmoituksia, infolehtisiä postin välityksellä, paikallisten järjestöjen (esim. MTK) yhteissähköpostitusta, meijerin tiedonvälityskanavia (maitoauto). Ympäristöterveyskeskuksessa on valmistunut tiedotussuunnitelma, joka on esitetty yleisen osan kohdassa 4.2 ja liitteessä 3.

Asiakastyytyväisyyttä seurataan jatkuvan asiakaspalautejärjestelmän avulla sekä erikseen projektina toteutetuilla kyselyillä.

3.6 Toimipisteet ja varustelu

Kaikissa yhtymän toimipisteissä on vastaanottotilat lemmikkieläinten hoitoa varten sisältäen vähintään odotushuoneen, toimenpidehuoneen, toimistotilan, sosiaaliset tilat ja varastotilaa lääkkeitä ym. tarvikkeita varten.

Tavoite on, että toimipisteissä on vähintään peruseläinlääkinnän edellyttämä varustelutaso sisältäen potilasturvallisuuteen vaikuttavat asiat, kuten kunnollinen pieneläinvaaka sekä työturvallisuuteen liittyvät varusteet, kuten astutusliinat, kuonokopat, kissahanskat ja turvasaappaat. Vuosien 2017 ja 2018 aikana vastaanottojen kalustuksia on uusittu hankkimalla mm säädettäviä hoitopöytiä, leikkauspöytiä ja valaisimia.

Kaikilla eläinlääkäreillä on kannettava tietokone, jossa on Provet- eläinlääkäriohjelma. Kannettava ultraäänilaitte on tällä hetkellä Asikkalassa, Hartolassa, Hollolassa, Kärkölässä, Orimattilassa ja Sysmässä, vastaanottoultrat ovat Asikkalassa, Hollolassa, Kärkölässä ja Orimattilassa. Tämän lisäksi eläinlääkäreillä on käytössä omia ultraäänilaitteita. Sysmässä on yhtymän omistuksessa rtg-laitteisto. Kuvan kehittämisessä käytetään terveystoimen digitaalista kehityskonetta ja ohjelmistoa.

Päivystysluonteinen sijaisen majoittaminen on mahdollista Asikkalan, Hartolan, Hollolan ja Kärkölän toimipisteissä.

Asikkalan ja Padasjoen toimipiste

Kanavatie 11

17200 Vääksy

Jaana Häyhä, Riikka Lasonen

(03) 766 1179, 044 729 7827 (Häyhä), 044 729 7765 (Lasonen)

Toimipiste toimii yhteisvastaanottona kahdelle eläinlääkärille. Riikka Lasonen hoitaa hevospraktiikka ja nautojen terveydenhuoltokäyntejä tarvittaessa koko pohjoisella alueella. Jaana Häyhä toimii valmiuseläinlääkärinä.

Asikkalan kunnan kanssa on tehty vuokrasopimus kahden auton autotallin, varastotilan ja päiväystyhuoneen vuokraamisesta samasta rakennuksesta.

Toimipisteessä on puhelinaika arki-aamuisin klo 8 – 9 ajanvarauksia varten. Akuutteja tapauksia lukuun ottamatta praktiikka perustuu ajanvarauksella sovittuihin käynteihin vastaanotolla tai tiloilla.

Hartolan toimipiste

Terveystie 1 A

19600 Hartola

Elina Oros

044 729 7764

Tilat käsittävät odotusaulan, tilavan toimenpidehuoneen, toimistohuoneen, sosiaaliset tilat ja lämpimän autotallin.

Heinolan toimipiste

Reumantie 2

18100 Heinola

Tuomo Tuuli

044 729 7942

Toimipisteessä toimii myös yksityinen eläinlääkintäasema ja kaksi eläinhoitajaa. Toiminta on pieneläinpainotteista.

Hollolan toimipiste

Parinpellontie 2 B

16710 Hollola kk

Anni Pekkala-Mikkonen

044 729 7906

Toimipisteessä on vastaanottotilat pieneläimiä varten sisältäen odotustilan, toimenpidehuoneen, leikkaushuoneen, pienet sosiaalityilat ja lepohuoneen päivystäjää/sijaista varten. Ajanvarauksia otetaan aamuisin ja eläinlääkäri on tavoitettavissa kiireellisissä tapauksissa matkapuhelimesta koko päivän.

Kärkölän toimipiste

Rinnetie 2 as 1
16600 Järvelä
Marita Johansson
044 729 7800

Toimipisteessä on tilat pieneläinten perushoitotoimenpiteitä varten ja lisäksi on toimisto, lepohuone ja lämmin autotalli. Ajanvarauksia otetaan aamuisin puhelinaikaan klo 8-9 ja eläinlääkäri on tavoitettavissa kiireellisissä tapauksissa matkapuhelimesta koko päivän. Tuotantoeläimet hoidetaan tilakäynneillä.

Orimattilan toimipiste

Kotiseututie 4 b
16300 Orimattila
Tarja Havukainen
050 035 1446

Toimipisteessä on vastaanotto pieneläimiä varten käsittäen toimenpidehuoneen, odotustilan ja toimistotilat. Arkiaamuisin on puhelinaika klo 8 – 10. Vastaanottotoiminta tapahtuu ajanvarauksella.

Sysmän toimipiste

Pusukuja 12
19700 Sysmä
Jarmo Olkkonen
044 729 7762

Toimipisteessä on arkipäivisin polityyppinen vastaanotto pienimuotoisia toimenpiteitä varten klo 8–9 ilman ajanvarausta, muulloin sopimuksen mukaan. Alueella on runsaasti maidontuotantotiloja.

Valvontaeläinlääkärit

PL 1100
15871 Hollola
Marika Rättö, Kaisa Kotamäki
044 729 7904 (Rättö), 044 729 7779 (Kotamäki)

3.7 Peruseläinlääkintä virka-aikana

Peruseläinlääkintäpalveluihin sisältyy perustason terveyden- ja sairaanhoito, yksinkertaiset kirurgiset toimenpiteet, neuvonta, akuuttien sairastapausten hoito ja ensiapu, eläinten lopettaminen, todistusten kirjoittaminen sekä terveydenhuoltotyö sekä puhelinneuvonta.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä tuottaa peruseläinlääkintäpalvelut seuraavien kuntien alueella: Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Orimattila, Padasjoki, Sysmä. Helsingin yliopistollinen tuotantoeläinsairaala hoitaa peruseläinlääkintäpalvelut erillisellä sopimuksella Myrskylän ja Pukkilan kunnissa sekä Orimattilan länsiosissa.

Eläinlääkäreiden työtehtävien päällekkäisyyttä helpottamaan on yhtymässä laadittu yhteistyöohje. Se perustuu parityötyöskentelyyn. Kokonainen tai osa työpäivästä voidaan rauhoittaa valvontatehtäviä, toimistotöitä, leikkausiltoja, ajanvarauspotilaita ym. tehtäviä varten. Tällöin puheluliikenne ja akuuttipraktiikka ohjataan lähialueella toimivalle työparille.

Virka-aikana tavoitteena on, että kiireellinen eläinlääkärin apu on saatavissa kolmen tunnin sisällä ja kiireetön ajanvarauksella kahden viikon sisällä.

3.8 Peruseläinlääkintä päivystysaikana

Eläinlääkäripäivystys on järjestetty arki-iltoisin klo 16–8 ja viikonloppuisin perjantaista klo 16 maanantaiaamuun klo 8. Arkipyhinä ja yleisinä vapaapäivinä ovat vastaavat ajat.

Yhtymän alueella on kolme erillistä päivystysaluetta:

- alue 1 käsittää yhtymän kunnista kunnat Hollola ja Kärkölä sekä päivystyssopimuksella Lahden kaupunki. Päivystysringissä on 4 eläinlääkärinä.
- alue 2 käsittää yhtymän kunnista kunnat Asikkala, Hartola, Heinola, Padasjoki ja Sysmä. Päivystysringissä on 5 eläinlääkärinä.
- alue 3 käsittää yhtymän kunnat Myrskylä, Orimattila ja Pukkila. Päivystyksestä vastaa sopimuksella Helsingin yliopistollinen tuotantoeläinsairaala.

Edellä mainittujen päivystysten lisäksi yhtymässä on osittainen eriytetty pieneläinpäivystys. Se käsittää kaikki kolme päivystysaluetta. Viikonloppuisin päivystys on perjantaina klo 16–20, lauantaina ja sunnuntaina klo 8–20. Arkipyhinä ja yleisinä vapaapäivinä sovelletaan lauantain ja sunnuntain kellonaikoja ja näitä edeltävänä työpäivänä perjantain aikoja.

Arki-iltoisin sekä viikonloppuisin ja pyhäpäivinä yöaikaan pieneläinpäivystystä ei ole eriytetty.

Potilasmäärät tänä aikana ovat vähäiset ja suurin osa työstä on puhelinneuvontaa. Eriytetyn pieneläinpäivystyksen järjestäminen ei näillä käytymäärillä ole taloudellisesti järkevää. Lisäksi yksityiset eläinlääkäriasemat pitävät myös iltavastaanottoja. Evidensian kanssa on tehty sopimus remissipotilaiden varalta. Potilaita voidaan lähettää joko Hattulan tai Tammiston päivystävään eläinsairaalaan. Sopimus on voimassa päivystysaikana silloin, kun eriytetty pieneläinpäivystys ei ole voimassa.

Yhtymässä on päivystyksessä keskitetty yhteydenotonnumero. Numero on erikseen pieneläimille ja suurelaimille ja ne ovat samat koko yhtymän alueella. Molemmat numerot ovat maksullisia. Päivystäjät kirjautuvat palvelunumeron välityksellä oman alueensa päivystäjiksi, samoin pieneläinpäivystäjäksi. Silloin kun eriytettyä pieneläinpäivystystä ei ole, pieneläinpäivystysnumeroon soitetut puhelut ohjautuvat suurelaimpäivystäjälle. Päivystysnumerot ovat viikoittain paikallisten lehtien ilmoitussivuilla.

Eriytetyn pieneläinpäivystyksen laatua valvotaan seuraamalla päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden henkilöllisyyttä ja ammatillista pätevyyttä. Lisäksi asemilta on pyydetty käytössä olevat hinnastot. Asiakastytyvyyttä seurataan jatkuvan asiakaspalautemahdollisuuden sekä projektiluonteisten asiakaskyselyiden avulla. Kerran vuodessa järjestetään kaikkien päivystysosapuolien välinen tapaaminen, jonka tarkoituksena on kehittää toimintaa ja yhteistyötä sekä käsitellä saatua palautetta.

3.9 Terveysthuolto, Naseva ja Sikava

Terveysthuoltokäynnillä käydään läpi eläinten terveyteen, tuotokseen, hyvinvointiin sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn liittyviä asioita. Terveysthuoltokäyntejä voidaan tehdä myös tautiongelmien selvittämiseksi. Tuotantoeläinten ennaltaehkäisevän terveysthuollon merkitys kasvaa tuotantoyksiköiden koon kasvaessa. Järjestelmiä hyödynnetään myös nauta- ja sikatilojen lakisääteisen ketjuinformaatiotiedon tuottamisessa sekä kirjanpito vaatimusten täyttämässä.

Tilakäyntien perusteella tilalle laaditaan vähintään kerran vuodessa kirjallinen terveysthuoltosuunnitelma. Lisäksi tarvittaessa laaditaan lääkityssuunnitelma tilalla esiintyvien tautien hoitamiseksi. Yhteen terveysthuoltokäyntiin käytetään keskimäärin aikaa noin puolen työpäivän verran.

Terveysthuoltokäyntejä tehdään terveysthuoltosopimuksen tehneille tiloille kansallisten terveysthuolto-ohjelmien edellyttämällä tiheydellä: nautatiloille kerran vuodessa ja sikatiloille 4-6 kertaa vuodessa. Niille tiloille, joille v. 2014 uudistuneen lääkelainsäädännön nojalla luovutetaan lääkkeitä varalle tulevia sairastapauksia varten, tehdään terveysthuoltokäyntejä tiheämmin (4-24 kertaa vuodessa) tilan eläinmäärästä riippuen. Lääkkeiden varalle luovutukseen ja sen edellyttämään tiheämpään terveysthuoltokäyntiväliin on sitoutunut yhteensä noin 30 nauta- ja sikatilaa.

Reilut puolet alueen nautatiloista on liittynyt terveysthuoltorekisteriin (Naseva-järjestelmä). Sikatiloista lähes kaikki kuuluvat kansalliseen terveysthuoltorekisteriin (Sikava-järjestelmä). Tuotantorakenteen muuttumisen myötä pieniä tiloja on lopettanut, mikä vähentää erityisesti Sikava-sopimusten määrää. Toisaalta yhä suurempi osa jatkavista tuotantoeläintiloista kuuluu terveysthuoltojärjestelmiin. Maataloustukiehtojen sekä elintarviketeollisuuden laatu-järjestelmien muutokset vaikuttavat jonkin verran terveysthuoltosopimusten ja -käyntien määrään. Keväällä 2015 käynnistynyt Maaseutuviraston rahoittama viisivuotinen Neuvo 2020-tilaneuvontajärjestelmä, joka korvaa terveysthuoltokäynnin kustannukset tiloille, on ylläpitänyt kiinnostusta terveysthuoltokäynteihin. Neuvo-terveysthuoltokäyntien valtuutus on neljällä yhtymän eläinlääkärillä.

Tuotantoeläinten ennaltaehkäisevään terveysthuoltoon liittyviä tehtäviä yhtymän alueella koordinoi kunnaneläinlääkäri Riikka Lasonen. Myös muut yhtymän tuotantoeläinten terveysthuoltoon perehtyneet kunnaneläinlääkärit sekä Helsingin Yliopiston tuo-

tantoeläinsairaalan eläinlääkärit tekevät terveydenhuoltokäyntejä praktiikka-alueellaan. Lisäksi yhtymän alueella terveydenhuoltopalveluja tarjoavat yksityiset eläinlääkärit, joilla on terveydenhuoltosopimus yhteensä noin 30 tilan kanssa.

Taulukko 2. Naseva- ja Sikava-tilat

Kunta	Naseva-tilat	Sikava-tilat
Asikkala	18	0
Hartola	23	1
Heinola	8	0
Hollola	15	5
Kärkölä	18	0
Myrskylä	8	0
Orimattila	46	3
Padasjoki	2	0
Pukkila	5	0
Sysmä	43	2
yhteensä	186	11
Tilat, joilla on terveydenhuoltosopimus yhtymän eläinlääkäriin (ml. Tuotantoeläinsairaala) kanssa.		

4 VALVONTATEHTÄVÄT

Kunnan on järjestettävä alueellaan kaikki eläinlääkintähuollolle määrätty valvontatehtävät. Vastuu valvontatehtävien toteutumisesta kuntayhtymässä on eläinlääkintäjohtajalla ja valvontaeläinlääkäreillä.

4.1 Yhteenveto valvontakohteista

Taulukko 3. Yhteenveto valvontakohteista

Valvontakohteet	2019	kohteita yht.
Maitohygieeniset tarkastukset	46	196
Munapakkaamot	1	2
Ilmoituksenvaraiset toimijat (tallit, kennelit)	20	138
Lampoloiden terveystarkastus	2	5
Siipikarjan salmonellatarkastus	6	16
Vesiviljelylaitokset/terveystarkastus	6	7
Vesiviljelylaitokset/luonnonravintolammikot	0	3
Sivutuotevalvonta/haaskapaikat	7	7
Sivutuotealan laitokset	1	1
Spermavarasto	2	1
Karanteeni	1	1
Alkiotoiminta	1	1
Oriaset	1	1

4.2 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinsuojeluvalvonta. Eläinsuojeluvalvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinsuojeluasetuksen ja niiden nojalla annettujen säädösten ja päätösten perusteella tehtävää valvontaa.

Eläinsuojeluvalvontaa ovat epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset sekä luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuvat tarkastukset.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän alueella eläinsuojeluviranomaisia ovat yhtymän kahdeksan kunnaneläinlääkärinä ja kaksi valvontaeläinlääkärinä, terveydensuojeluisinööri ja alueen poliisit. Yhtymän valvontaeläinlääkärit ja kunnaneläinlääkärit voivat toimia eläinsuojeluviranomaisina koko yhtymän alueella. Pääosin kunnaneläinlääkärit toimivat eläinsuojelutehtävissä omalla lähitoimialueella. Vuonna 2018 hyvinvointiyhtymässä on kaksi kokoaikaista valvontaeläinlääkärinä. Valvontaeläinlääkäreillä on valtuudet suorittaa eläinsuojelutarkastuksia poikkeustapauksissa Lahden kaupungin alueella.

Epäilyyn perustuvat tarkastukset. Eläinten huonosta kohtelusta tai hoidosta huolestuneet kuntalaiset tekevät ilmoituksen virkaeläinlääkärille, joka kirjaa ilmoituksen eläinsuojelukansioonsa kohtaan *ilmoituksen vastaanotto* ja ilmoittaa tulleesta ilmoituksesta välittömästi valvontaeläinlääkärille. Jos eläinlääkärillä on aihetta epäillä eläinsuojelulain vastaista menettelyä, hän suorittaa eläinsuojelutarkastuksen. Eläinlääkärin on itse harkittava, onko hän jäävi tekemään tarkastuksen. Esim. vakiintunut asiakassuhde tai solmittu terveydenhuoltosopimus tekevät eläinlääkäristä jäävin. Ensisijaisesti eläinsuojelutarkastuksia suorittavat valvontaeläinlääkärit. Kunnaneläinlääkäri ja valvontaeläinlääkäri ovat hyvä työpari tarkastuksella. Vaikeat tapaukset käsitellään yhdessä läänineläinlääkärin kanssa. Tarvittaessa poliisilta pyydetään virka-apua turvaamaan tarkastuksen sujuvuutta.

Tarkastuksesta laaditaan aina eläinsuojelutarkastuskertomus. Päätös laaditaan, jos lainsäädäntöä on rikottu. Yhtymässä on suositus käyttää tarkastuskertomuksen ja päätöksen tekoon sähköistä päätöspöytäkirjaa. Tarkastuksen kohteella on hallintolain mukainen oikeus joko tulla kuulluksi tarkastuksen aikana tai laatia kirjallinen selvitys ennen eläinsuojelutarkastuspäätöstä.

Virkaeläinlääkärin havaitessa eläinsuojelulain vastaista menettelyä, hän antaa eläinsuojelulain 42 §:n mukaisen määräyksen korjata epäkohta määräajassa. Hallintopäätöksestä eläinlääkäri toimittaa kopion poliisille tiedoksi ja tarvittaessa liittää päätökseen tutkintapyynnön. Aluehallintovirastoon lähetetään myös oma kopio. Kunnaneläinlääkäri / valvontaeläinlääkäri tekevät uusintatarkastuksen kohteeseen määräajan umpeuduttua. Uusintatarkastuksella varmistetaan, onko määräystä noudatettu. Eläinsuojelutarkastuspäätös uusintatarkastuksesta toimitetaan poliisille ja Aluehallintovirastoon viipymättä.

Poliisi aloittaa tarvittaessa esitutinnan eläinsuojelurikkomuksista tai rikoksista. Aluehallintoviraston eläinlääkäreillä on mahdollisuus tehdä havaituista eläinsuojelulain laiminlyönneistä maataloustukiin liittyviä täydentävien ehtojen tukileikkauksia. Virkaeläinlääkäri säilyttää kopiot eläinsuojelutarkastuskertomuksista ja päätöksistä eläinsuojelukan-siossaan toimipaikassaan sekä sähköiset päätöspöytäkirjat yhtymän suojatuissa tietokoneissa.

Eläinsuojelulain 44 §:n mukaisissa tapauksissa eläimiin kohdistuu tarpeetonta kipua ja tuskaa siinä määrin, että virkaeläinlääkärin on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin heti. Virkaeläinlääkäri voi hankkia eläimille hoitoa, ruokaa, siirtää eläimet toiseen pitopaikkaan saamaan asiallista hoitoa tai jos em. toimet eivät ole tarkoituksenmukaisia, myydä, lopettaa tai teurastuttaa eläimet. Suurelainten toimittaminen teurastamolle elintarvikehygieniää vaarantamatta kiireellisessä tilanteessa täydellisen ketjuinformaatiotiedoston mukaisesti on lähes mahdotonta. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän alueella kunnat vastaavat alueensa talteen otetuista eläimistä. Pieneläimet voidaan täten toimittaa kunnan kanssa sopimuksen tehneeseen eläinhoitolaan. Virkaeläinlääkärit voivat hankkia kiiretoimenpiteen kohteena oleville eläimille hoitoa tarvittaessa myös muusta kuin kyseisen kunnan sopimushoitolasta.

Jatkuvasti kiristynyt taloustilanne asettaa uusia haasteita kotieläintiloille. Tuottajien taloudellinen ahdinko lisää väistämättä kiiretoimia vaativia eläinsuojelutapauksia. Valmiutta kiireellisiin eläinsuojelutoimenpiteisiin on kehitettävä yhdessä poliisin ja läänineläinlääkäreiden kanssa. Virkaeläinlääkärit pyrkivät järjestämään yhteistyökokouksia poliisin ja läänineläinlääkäreiden kanssa vähintään kerran vuodessa.

Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus.

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään myös ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitettua luvan hakemista tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat, eläinkaupat, pieneläinlaitokset, suuret kennelit, sekä ravi- ja ratsutallit ja riistaeläintarhat. Ilman epäilyä tarkastuksia voidaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Valvontaeläinlääkärien tavoitteena on tarkastaa luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta riskinarvioinnin perusteella 1 - 3 vuoden välein.

Taulukko 4. Luvan ja ilmoituksen varaisen eläintenpidon kohteet

Kunta	Kennel	Talli	Eläin- hoitola	Riistan- hoidollinen tarha	Eläin- kauppa	Muut
Asikkala	1	8	1			
Hartola	1	5				
Heinola	2	7	5			
Hollola	8	21	3	2		
Kärkölä		3	2			
Myrskylä	2	2	1	2		
Orimattila	9	36	1	1		
Padasjoki		1				
Pukkila	2	2				
Sysmä	2	7		1		
Yht.	27	92	13	6		

On varmistettava, että valvontaeläinlääkärit pystyvät käyttämään työaikaansa suunnitelmallisesti ilmoituksen varaisen toiminnan tarkastuksiin vuonna 2019. Hyvä yhteistyö yhtymän kunnaneläinlääkäreiden kanssa mahdollistaa ammattimaisen eläintenpidon

tarkastukset. Valvontaeläinlääkärit kohdistavat tarkastukset vuonna 2019 erityisesti hevosalleihin, kenneleihin sekä riistanhoidollisiin tarhoihin.

4.3 Eläinten terveyden valvonta

Eläintautivalmius. Epäily tarttuvan eläintaudin esiintymisestä syntyy yleensä joko tilalla eläimen tai eläinryhmän kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai näytteen tutkimuksen yhteydessä laboratoriossa. Kunnan- tai läänineläinlääkäriin on viipymättä tutkittava eläin, jossa epäillään vastustettavaa tai uutta vakavaa eläintautia ja arvioitava, onko kyseessä epäily, joka on syytä varmistaa lisätutkimuksilla. Joskus päätöksen lisänäytteiden ottamisesta tekee Ruokavirasto. Epäilyn kynnyks on syytä pitää riittävän alhaisena, koska Suomen hyvä elintautitilanne saattaa erityisesti lisääntyvän kansainvälisen eläinkaupan ja muun liikenteen vuoksi muuttua nopeasti.

Varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan on keskeinen osa eläinten terveyden valvontaa. Tautitapausten varhainen havaitseminen, nopeasti käynnistettävät hallintotoimet sekä tarvittavien resurssien nopea saatavuus vaativat runsaasti etukäteissuunnittelua, hankintoja, tiedon aktiivista jakamista, toimijoiden kouluttamista ja käytännön harjoittelua. Myös muun välttämättömän eläinlääkintähuollon toiminnan varmistaminen ja henkilöresursointi eläintautiepidemian aikana on syytä suunnitella etukäteen. Eläintautiepidemioihin varaudutaan kaikilla eläinlääkintähuollon tasoilla.

Aluehallintovirastolla on oikeus tarvittaessa määrätä kunnaneläinlääkäri toimimaan myös muun kunnan alueella saman aluehallintoviraston toimialueella. Ruokavirastolla on vastaava oikeus koko maassa eläinlääkärien työvelvoitteen puitteissa.

Osa kunnaneläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäreiksi, jotka ovat saaneet lisäkoulutusta helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön. Valmiuseläinlääkäreiden perehtyneisyyttä hyödynnetään eläintautitapauksissa ja he osallistuvat eläintautien torjuntatyöhön tarvittaessa. Tautia epäiltäessä ja taudinpurkauksen varhaisessa vaiheessa käytetään ensisijaisesti oman aluehallintoviraston toimialueen virka- ja valmiuseläinlääkäreitä. Tapauksen vakavuudesta ja laajuudesta riippuen aluehallintovirasto voi pyytää muiden aluehallintovirastojen toimialueiden kunnaneläinlääkäreitä tai läänineläinlääkäreitä taudin vastustamistyöhön.

Jokaisella valmiuseläinlääkärillä pitää olla mahdollisuus osallistua sekä aluehallintoviraston että Ruokaviraston järjestämään valmiuskoulutukseen vuosittain. Aluehallintovirasto huolehtii, että muillakin kunnaneläinlääkäreillä on riittävä tietämys tautivastustuksesta ja olemassa olevista valmiussuunnitelmista.

Eläintautien ilmoittaminen. Eläinlääkäriin on ilmoitettava vastustettavan eläintaudin epäilystä tai todetusta taudista viipymättä. Yksityinen eläinlääkäri ilmoittaa kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle ja kunnaneläinlääkäri ilmoittaa aluehallintovirastolle. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläintaudista on ilmoitettava välittömästi, myös päivystysaikana. Valvottavaista ja MMM:n asetuksessa 1010/2013 lueteluista eläintaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Muista ilmoitettavista eläintaudeista ilmoitetaan vain kuukausiyhteenvedossa.

Ajankohtaista eläintautivalvonnasta

Afrikkalainen sikarutto

Helposti leviävä, lakisääteisesti vastustettava eläintauti, joka aiheuttaa sikaeläimille (villisia, kesysiat ja minisiat) voimakasoireista verenvuotokuumetta, mikä usein johtaa kuolemaan. Tartunnan aiheuttaja on virus, johon ei ole hoitoa tai rokotetta. Tauti ei tartu ihmisiin.

Afrikkalaista sikaruttoa ei ole koskaan todettu Suomessa. Tautia on todettu mm. Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tšekissä, Unkarissa, Romaniassa, Bulgariassa, Belgiassa, Venäjällä, Valko-Venäjällä ja Ukrainassa ja uhka taudin leviämisestä Suomeen on kasvanut.

Afrikkalainen sikarutto tarttuu sikojen hengitysteiden ja suun kautta, tartunnan saaneista sioista terveisiin sikoihin. Epäsuorasti tauti leviää mm. tartunnan saaneen eläimen lihan, lihatuotteiden, sivutuotteiden ja käsittelemättömien metsästysmuistojen välityksellä sekä ruokajätteestä, jossa on tartunnan saaneen sian tai villisian lihaa. Lisäksi tauti voi levitä viruksen saastuttamien välineiden, vaatteiden, rehun, kuivikkeiden, kuljetusvälineiden ja elintarvikkeiden välityksellä. ASF -virus erittyy kaikkiin sairastuneen sian tai villisian eritteisiin ja säilyy veressä ja kuolleen sian ruhossa jopa useita kuukausia. Pakastetussa lihassa virus säilyy useita vuosia.

Taudin vastustukseen liittyen sikojen ulkonapito on kielletty 1.6.2018 alkaen.

- Taudin varhainen havaitseminen tärkeää!
- Ilmoituksiin kuolleista villisioista suhtauduttava vakavasti - näytteitä on otettava tarvittaessa myös päivystysaikana.
- Lyhyellä tähtäimellä tärkeintä ASF kuolleitten villisikojen raatojen keräys ja ympäristön ASF viruksella saastumisen ehkäisy.
- Pidemmällä tähtäimellä villisikapopulaation pienentäminen.

MMMa afrikkalaisen sikaruton vastustamisesta 10/14, muutos 26.9.2016
Toimintaohje löydettyessä kuollut luonnonvarainen villisika, Eviran ohje15352/2 (25.1.2016).

Tarttuvat eläintaudit jakautuvat lakisääteisesti vastustettaviin, ilmoitettaviin ja muihin tarttuviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavat eläintaudit jaetaan edelleen helposti leviäviin, vaarallisiin ja valvottaviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavien eläintautien vastustustoimenpiteistä vastaa yleensä kunnaneläinlääkäri, aluehallintovirasto tai Evira, siten kuin eläintautilaissa on tarkemmin säädetty. Joidenkin lakisääteisesti vastustettavien eläintautien vastustustoimenpiteistä on säädetty eläintutilain nojalla erillissäädöksiin.

Kunnan- tai läänineläinlääkäriin on viipymättä tutkittava eläin, jossa epäillään vastustettavaa tai uutta vakavaa eläintautia ja arvioitava, onko kyseessä epäily, joka on syytä varmistaa lisätutkimuksilla. Joskus päätöksen lisänäytteiden ottamisesta tekee Evira. Epäilyn kynnyks on syytä pitää riittävän alhaisena.

Jos kyseessä on virallinen eläintautiepäily, aluehallintovirasto voi antaa pitopaikalle välttämättömiä toimenpiteitä koskevan päätöksen taudin leviämisen estämiseksi. Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee aluehallintovirasto.

Eläinlääkärin on ilmoitettava vastustettavan eläintaudin epäilystä tai todetusta taudista viipymättä. Kunnaneläinlääkäri tekee ilmoituksen aluehallintovirastolle. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläintaudista on ilmoitettava välittömästi, myös päivystysaikana. Valvottavista ja MMM:n asetuksessa 1010/203 luetelluista eläintaudeista on ilmoitettava seuraavana arkipäivänä. Muista eläintaudeista ilmoitetaan vain kuukausiyhteenvedossa.

Kunnaneläinlääkäriä koskeva velvoite ilmoittaa erikseen lueteltujen zoonosien esiintymisestä terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille on kirjattu eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta annetun MMM:n asetuksen (1010/2013) 15 §:ään.

Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa eläintautien vastustamista toimialueellaan. Aluehallintovirasto ylläpitää toimialueensa eläintautivalmiutta ja laatii toimialueellaan koskevia valmiussuunnitelmia eläintautien varalta. Osa kunnaneläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäreiksi, jotka ovat saaneet lisäkoulutusta helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön. Esimies suunnittelee, miten varmistetaan välttämättömien eläinlääkintähuollon tehtävien hoito poikkeustilanteissa.

4.3.1 Valmiuseläinlääkärit

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän valmiuseläinlääkärit ovat valvontaeläinlääkärit sekä kunnaneläinlääkärit Jaana Häyhä, Elina Oros ja Anni Pekkala-Mikkonen.

Valmiuseläinlääkärit osallistuvat vähintään kerran vuodessa yhden työpäivän ajan aluehallintoviraston ja/tai Eviran (jatkossa Ruokaviraston) järjestämään koulutukseen. Aluehallintoviraston koulutuksessa käydään läpi valmiussuunnitelmat ja valmiusvarasto.

Poikkeustilanteessa pyritään hoitamaan ensisijaisesti eläintautitilanteen vaatimat tehtävät ja vain kiireelliset praktiikkatehtävät. Muut alueen kunnaneläinlääkärit kuin valmiuseläinlääkärit voivat lyhytaikaisesti huolehtia valmiuseläinlääkäreiden praktiikka-alueesta poikkeustilanteessa. Tarvittaessa ja tilanteen pitkittyessä otetaan kunnaneläinlääkäreille sijaiset. Esimies laatii varosuunnitelman eläintautivalvonnan poikkeustilanteissa toimimisesta. Varosuunnitelma sisältää toimintaohjeen tautitapauksia epäiltäessä tai todettaessa. Varosuunnitelman testaamiseksi osallistutaan mahdolliseen aluehallintoviraston valmiusharjoitukseen, jos tilaisuus tarjoutuu.

4.3.2 Siipikarjan salmonellavalvonta

Yleistä. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän alueella on 53 siipikarjatilaa, joista 10 tilaa kuuluu viralliseen salmonellavalvontaohjelmaan. Kaikki tilat yhtä kalkkunatilaa lukuun ottamatta ovat munantuotantotiloja. Suurimmassa osassa tiloista munia menee vain suoramyyntiin. Valvonta on siirretty yhtymän alueella keskitetysti yhdelle alueen eläinlääkärille, joka valvoo valvontaohjelman noudattamista alueella ja delegoi näytteenottoja alueen muille eläinlääkäreille.

Valvontakäynnit. Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma koskee broilereita, kalkkunoita ja munintakanoja. Salmonellavalvontaa koskeva lainsäädäntö muuttui 1.1.2014. Kanojen, eli broilereiden ja munintakanojen, sekä kalkkunoiden salmonellavalvonta on eläin- tautilain mukaista pakollista terveystarkastusta.

Yhtymässä on tehty linjaus, jossa uuden salmonellavalvontaan liittyvän tilan omavalvontanäytteenotto aloitetaan heti ilmoituspäivän jälkeen lain määräämän ohjeistuksen mukaan. Ensimmäinen viranomaisnäytteenotto tulee vain suoramyyntiä harjoittavilla pienillä tuottajilla (alle 50 munivaa) 3 vuoden kuluttua, suuremmilla tuottajilla (yli 50 munivaa) kahden vuoden kuluttua ja pakkaamoon tuottavilla tiloilla seuraavana vuonna.

Kunnaneläinlääkäri valvoo salmonellavalvontaohjelman noudattamista toimialueensa pitopaikoissa. Kunnaneläinlääkärin on tehtävä pakolliseen terveystarkastukseen kuuluvissa kanojen ja kalkkunoiden pitopaikoissa tarkastuksia sen selvittämiseksi, onko pakolliseen terveystarkastukseen sisältyviä velvoitteita (ilmoitukset, näytteenotto, kirjanpito) noudatettu ja esiintyykö pitopaikassa salmonellaa (eläintautilaki 8 §). Kunnaneläinlääkärin vastuulla on huolehtia siitä että tarkastuskäynnit ja viranomaisnäytteenotot tehdään salmonella-asetuksen edellyttämällä tavalla ja vaadituin väliajoin. Kunnaneläinlääkärin vastuuta tarkastuksista ei poista se, että toimija ei erikseen kutsu kunnaneläinlääkärää käynnille. Kunnaneläinlääkärin on hyvä sopia ajoissa toimijan kanssa tarkastuskäynnistä siten, että näytteenoton ajankohtaa koskevat vaatimukset tulevat huomioiduksi.

Salmonellanäytteenoton toteutuminen tarkastetaan pitopaikan salmonellavalvontaa koskevan kirjanpidon perusteella. Parvien salmonellanäytteenottoa koskevien tietojen on oltava yhdistettävissä pitopaikassa pidettävän siipikarjan tunnistamisasetuksen mukaisen luettelon parvitietoihin. Tämän perusteella voidaan varmistua siitä, että näytteet on otettu kaikista pitopaikassa olleista tai pitopaikassa olevista parvista. Tarkastuskäynnin yhteydessä kunnaneläinlääkärin on otettava pitopaikasta näytteitä taulukon 14 mukaisesti. Kunnaneläinlääkärin on otettava näytteet kaikista niistä pitopaikan parvista, jotka ovat näytteenottoon sopivassa iässä tai tuotantovaiheessa. Kunnaneläinlääkärin näytteenotolla voidaan korvata toimijan vastuulla oleva näytteenottokerta.

Jos tilalla on useita pitopaikkoja, tarkastuskäynti on tehtävä jokaiseen pitopaikkaan säädettyin väliajoin. Kunnaneläinlääkärin on tehtävä tarkastuskäynti pitopaikkaan kerran vuodessa, jos kysymyksessä on emokasvattamo, hautomo, kasvatuskanala, kanala tai broileri- tai kalkkunakasvattamo. Tarkastusajankohtana pitopaikassa on oltava ainakin yksi näytteenoton kannalta sopivan ikäisiä lintuja sisältävä parvi. Kanalassa, jossa on aiemmin todettu salmonella, on tehtävä tarkastus, kun salmonellatartunnan saaneen parven kanssa samoissa tiloissa pidettävän seuraavan tuotantokierron parven linnut ovat 22–26 viikon ikäisiä. Munintakana- ja broileriemokanaloissa kunnaneläinlääkärin tarkastuskäynti on tehtävä kaksi kertaa kunkin emoparven munintakauden aikana. Näytteenottojen välillä on oltava vähintään neljä kuukautta, ellei ole perusteltua syytä lyhentää näytteenottojen väliaikaa. Kalkkunoiden emokanaloissa kunnaneläinlääkärin tarkastuskäynti on tehtävä kerran kunkin emoparven munintakauden aikana. Ainakin yhden kalkkunaemoparven lintujen on oltava tarkastuskäynnin ja kunnaneläinlääkärin siipikarjan salmonellavalvontanäytteenoton aikana 30–45 viikon ikäisiä.

Pienimuotoisen toiminnan pitopaikoissa tarkastus on tehtävä joka toinen vuosi, jos lintuja on vähintään 50 ja joka kolmas vuosi, jos lintuja on alle 50. Jos kunnaneläinlääkäri epäilee, että parvesta aiemmin otettujen salmonellanäytteiden kielteinen tutkimustulos on virheellinen, on parvesta otettava näytteet tämän ohjeen kohdan 5.9. mukaisesti. Jos kunnaneläinlääkäri toteaa, että pakolliseen terveystarkastukseen sisältyvien velvoitteiden noudattamisessa on vakavia puutteita, on tarkastuskäyntien määrää lisättävä. Asia on syytä kirjata tarkastuskertomukseen. Pakollisen terveystarkastuksen vaatimusten tarkastamisen lisäksi kunnaneläinlääkäriin tulee samalla käynnillä tarkastaa pitopaikan tautisuojaus, sekä tuotantohygienia ja tarvittaessa antaa toimijalle neuvoja ja ohjeita asiasta. Tämä osa tarkastuksesta tehdään eläintautilain 90 §:n nojalla. Tautisuojauksesta säädetään eläintautilain 7 §:ssä. Alkutuotantopaikan on laadittava kirjallinen kuvaus menettelytavoista, joilla vastustettavien eläintautien leviämistä pitopaikkaan ennaltaehkäistään. Kirjallinen kuvaus tarkastetaan käynnin yhteydessä. Lisäksi tarkastukseen sisällytetään vähintään ne asiat, jotka on mainittu Eviran tarkastuskertomuslomakkeessa. Pienimuotoisen toiminnan pitopaikoissa lomaketta käytetään soveltuvin osin. Tautisuojauksen ja tuotantohygienian tarkastus tehdään valtion kustannuksella. Kunnaneläinlääkäriin on laadittava tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, jonka jäljennös annetaan pitopaikasta vastuussa olevalle toimijalle ja toimitetaan aluehallintovirastoon läänineläinlääkärille. Tähän tarkoitukseen on saatavissa lomake Eviran internetsivuilta: www.evira.fi > Tietoa Evirasta -> Lomakkeet ja ohjeet -> Salmonellavalvonta. Lomakkeen osa I koskee pakolliseen terveystarkastukseen sisältyvää tarkastusta ja osa II tautisuojauksen ja tuotantohygienian tarkastamista.

Taulukko 5. Salmonella- ja pakkaamovalvonta

Kunta	Tilat (lkm)	Salmonellavalvonta			Keskim. tarkastusaika 3 h	Tarkastukset 2019
		Tarkastustiheys				
		2 v välein	3 v välein	joka vuosi		
Asikkala	3	2	1	0	3	1
Hartola	1	0	1	0	3	1
Heinola	1	0	1	0	3	0
Hollola	1	0	0	1	3	1
Kärkölä	2	1	0	1	3	1
Myrskylä	1	0	1	0	3	0
Orimattila	3	1	2	0	3	1
Padasjoki	2	1	1	0	3	0
Sysmä	2	1	1	0	3	1
Yhteensä	16					6
		Munapakkaamovalvonta			Keskim. tarkastusaika 3 - 5 h	Tarkastukset 2019
Kärkölä	1	1			3	0
Hollola	1			1	5	1
Yhteensä	2					1

Toiminta todettaessa salmonellaa. Kanojen tai kalkkunoiden pitopaikalle osoitetaan päätös taudin leviämisen estämiseksi (eli rajoittavat määräykset), jos pitopaikan kana- tai kalkkunaparvesta todetaan salmonella tai jos kysymyksessä on virallinen eläintautiepäily. Eläintautilain mukaan päätöksen tekee aluehallintovirasto, mutta kiireellisissä

tapauksissa kunnaneläinlääkäri voi tehdä väliaikaisen päätöksen. Päätöksen sisältö on kuvattu salmonella-asetuksen 22 §:ssä, kun kysymyksessä on muu pitopaikka kuin hautomo.

Jos salmonella on todettu pitopaikasta otetussa näytteessä, päätös annetaan jo ensimmäisten laboratoriotulosten perusteella ennen Eviran laboratorion varmistusta. Pitopaikan (myös hautomon) rehutuoantoympäristössä tai muussa tuotantoympäristössä todettu salmonella johtaa virallisen eläintautiepäilyn perusteella tehtyyn päätökseen. Joidenkin parviryhmien näytteenottoon sisältyvää pöly tai sivelypölynäytettä ei luokitella tuotantoympäristönäytteeksi vaan parveen kohdistuvaksi näytteeksi. Parvi on salmonelaposiitiivinen, vaikka pelkästään pöly- tai sivelypölynäyte on positiivinen. Virallinen eläintautiepäily voi olla mahdollinen ilman, että salmonella on todettu mistään pitopaikasta otetusta näytteessä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi, jos pitopaikkaan on toimitettu rehua, jonka saastumisesta salmonellalla on vahva epäily.

Taudin leviämisen estämiseksi tehtävä päätös koskee koko pitopaikkaa ja on voimassa koko pitopaikassa saman ajan. Jos pitopaikassa on parvia, joissa ei ole todettu salmonellaa ja jotka kuuluvat eri epidemiologiseen yksikköön salmonelaposiitiivisen parven kanssa, aluehallintovirasto voi antaa niitä parvia koskevan poikkeusluvan. Samaan epidemiologiseen yksikköön kuuluvat linnut, joilla on keskenään samansuuruinen riski altistua salmonellatartunnalle tai joiden välillä salmonellatartunnan leviäminen on mahdollista henkilöstön, rehunjakelun, laitteiden tai välineiden välityksellä taikka muiden pitopaikassa noudatettavien menettelytapojen vuoksi. Taudin leviämisen estämiseksi koskevaa päätöstä ei peruuteta yksittäisten parvien osalta. Kaikki pitopaikan parvet on tutkittava ennen poikkeusluvan myöntämistä. Pitopaikasta vastuussa olevan toimijan tulee hakea poikkeuslupaa aluehallintovirastolta. Poikkeuslupa mahdollistaa parven tuottamien siitos- tai kananmunien luovuttamisen rajoituksetta haudontaan tai elintarvikkeeksi ja parven lintujen luovuttamisen muihin pitopaikkoihin tai teurastamisen normaalijärjestelyin ilman lihan kuumennusta.

Jos näytteitä tutkivan laboratorion salmonellatulos osoittautuu Elintarviketurvallisuusviraston varmistuksessa muuksi kuin salmonellaksi, päätöstaudin leviämisen estämiseksi kumotaan välittömästi. Samoin toimitaan, jos päätös taudin leviämisen estämisiksi on annettu virallisen eläintautiepäilyn perusteella ennen näytteiden tutkimista ja pitopaikasta otetuissa näytteissä ei todeta salmonellaa.

Päätöksen tekevän aluehallintoviraston tai kunnaneläinlääkäriin on tiedotettava päätöksestä taudin leviämisen estämiseksi sekä päätöksen kumoamisesta seuraaville toimijoille: teurastamolle, johon pitopaikasta toimitetaan kanoja tai kalkkunoita, laitokselle, johon pitopaikasta toimitetaan elintarvikekäyttöön tarkoitettuja munia, rehualan toimijalle, joka toimittaa pitopaikkaan rehua, ja maatalouslomituksen paikallisyksikköön, jos pitopaikassa käytetään lomituspalvelua. Lisäksi kunnaneläinlääkäriin tai aluehallintovirastoon on ilmoitettava siipikarjassa todetusta salmonellatartunnasta viimeistään seuraavana arkipäivänä kunnan tartuntataudeista vastaavalle lääkärille.

Tarkemmat toimintaohjeet löytyvät eläintautilain salmonella-asetuksesta.

Kustannukset. Pitopaikasta vastuussa oleva toimija vastaa pakolliseen terveystarkastukseen sisältyvän salmonellanäytteenoton sekä kunnaneläinlääkäriin tarkastuskäynnin ja siihen sisältyvän näytteenoton kustannuksista. Kunnaneläinlääkäriin tarkastuskäynnistä toimija ei maksa käyntimaksua suoraan kunnaneläinlääkärille, vaan aluehallintovirasto

lähettää käynnistä jälkikäteen laskun kunnaneläinlääkärin toimittaman selvityksen perusteella maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 1012/2013 mukaisesti. Kunnaneläinlääkäri saa korvauksen omalta työnantajaltaan.

Kunnaneläinlääkärin on eriteltävä pakollisen terveystarkastuksen tarkastamiseen käytetty aika tautisuojausten ja tuotantohygienian tarkastukseen käytetystä ajasta laskutukseensa. Salmonellaepäilyihin ja todettuihin salmonellatartuntoihin liittyvät kunnaneläinlääkärin näytteenotot ja näytteiden tutkiminen tehdään valtion varoin. Salmonellan johdosta tehtävistä eläinten lopettamisesta ja hävittämisestä, puhdistus- ja desinfektioimenpiteistä sekä muista taudin hävittämistoimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista vastaa pitopaikasta vastuussa oleva toimija.

Taulukko 6. Siipikirjan pakolliseen terveystarkkailuun sisältyvä salmonellanäytteenotto (Lähde Eviran ohje 15312/5 Siipikirjan salmonellavalvonta)

Kohde	Ajankohta	Kasvatustyyppi	Näytelaji	Näyttemäärä	Lähetettävät yhteisnäytteet (kpl)	Kunnaneläinlääkärin käynti ja näytteenotto (krt)
BROILERIT JA KALKKUNAT						
VANHEMPAIS- JA ISOVANHEMPAISPOLVI						
Emokasvattamo*						1/vuosi
Untuvikot	välittömästi saavuttua		pohjapaperi/ alusmateriaali/ sivelynäyte	10 kpl	2	
Kasvatusparvi	4 viikon ikäiset		tossunäyte	2 paria	2	
	2 viikkoa ennen siirtoa emokanalaan tai muninnan alkua		tossunäyte	2 paria	2	
Emokanala*						Broileri: 2/emoparvi ¹⁾ Kalkkuna: 1/emoparvi
Emoparvi	2 viikon välein		tossunäyte ja	1 pari ja	1	
			sivelypölynäyte	liina 900 cm ²	1	
Hautomo						1/vuosi
Tuotantoympäristö	kirjallinen suunnitelma		pölynäytteet	10 - 15 g/näyte		
			sivelynäytteet			
TUOTANTOPOLVI						
Broileri- ja kalkkunakasvattamo						1/vuosi
Kasvatusparvi	3 viikon sisällä ennen teurastusta		tossunäyte	2 paria	2	
	viranomaisen näytteenotto		tossunäyte ja	1 pari ja	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
Broileri- ja kalkkunakasvattamo, jos parvi teurastetaan useammassa erässä pienteurastamossa ja kasvatusaika on broilereilla yli 81 vrk tai kalkkunoilla yli 100 vrk						1/vuosi
Kasvatusparvi	3 viikon sisällä ennen ensimmäisen erän teurastusta ja sen jälkeen 6 viikon välein		tossunäyte	2 paria	2	
	viranomaisen näytteenotto		tossunäyte ja	1 pari ja	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	

*) Emoilla tarkoitetaan siitosmunien tuotantoa varten kasvatettavia tai pidettäviä lintuja (Gallus gallus-lajin linnut ja kalkkunat)

¹⁾ Näytteenottojen välillä on oltava vähintään neljä kuukautta.

²⁾ Ainakin yhden emoparven lintujen on oltava näytteenottohetkellä 30 – 45 viikon ikäisiä.

Kohde	Ajankohta	Kasvatustuoto	Näytelaji	Näytemäärä	Lähetettävät yhteisnäytteet (kpl)	Kunnaneläinlääkärin käynti ja näytteenotto (krt)
MUNINTAKANAT						
VANHEMPAIS- JA ISOVANHEMPAISPOLVI						
Emokasvattamo*						1/vuosi
Untuvikot	välittömästi saavuttua		pohjapaperi/ alusmateriaali/ sivelynäyte	10 kpl	2	
Kasvatusparvi	4 viikon ikäiset	lattia ¹⁾	tossunäyte	2 paria	2	
		häkki	ulostenäyte	2 x 150 g	2	
	2 viikkoa ennen siirtoa emokanalaan tai muninnan alkua	lattia ¹⁾	tossunäyte	2 paria	2	
		häkki	ulostenäyte	2 x 150 g	2	
Emokanala*						2/emoparvi ²⁾
Emoparvi	3 viikon välein	lattia ¹⁾	tossunäyte ja	1 pari	1	
			sivelypölynäyte	liina 900 cm ²	1	
		häkki	ulostenäyte	2 x 150 g	2	
Hautomo						1/vuosi
Tuotantoympäristö	kirjallinen suunnitelma		pölynäytteet	10 - 15 g/näyte		
			sivelynäytteet			
TUOTANTOPOLVI						
Kasvatuskanala						1/vuosi
Untuvikot	välittömästi saavuttua		pohjapaperi/ alusmateriaali/ sivelynäyte	5 kpl	1	
Kasvatusparvi	kaksi viikkoa ennen siirtoa kanalaan tai muninnan alkua	lattia ¹⁾	tossunäyte	2 paria	1	
		häkki	ulostenäyte	2 x 150 g	2 ³⁾	
Kanala						1/vuosi
Muniva parvi	22 - 26 viikon ikäiset linnut, sitten 15 viikon välein ⁴⁾	lattia ¹⁾	tossunäyte	2 paria	1	
		häkki	ulostenäyte	2 x 150 g	2 ³⁾	
	viranomaisen näytteenoton yhteydessä	lattia ¹⁾	tossunäyte ja	2 paria	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
		häkki	ulostenäyte ja	2 x 150 g	2 ³⁾	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	

*) Emoilla tarkoitetaan siitosmunien tuotantoa varten kasvatettavia tai pidettäviä lintuja (Gallus gallus-lajin linnut ja kalkkunat)

1) Myös luomutuotanto tai muu vapaa kasvatus.

2) Näytteenottajan välillä on oltava vähintään neljä kuukautta.

3) Yhdistetään laboratorioissa yhdeksi näytteeksi.

4) Jos linnut teurastetaan, viimeinen näytteenotto neljän viikon sisällä ennen teurastusta.

Kohde	Ajankohta	Kasvatus- muoto	Näytelaji	Näytemäärä	Lähetettä- vät yhteis- näytteet (kpl)	Kunnaneläin- lääkärin käynti ja näytteenotto (krt)
PIENIMUOTOINEN TOIMINTA**						
KANALA, KASVATUSKANALA, EMOKASVATTAMO JA EMOKANALA						
Pitopaikan lintumäärä alle 50						joka kolmas
Kasvatusparvi tai muniva parvi	1 kerran vuodessa	lattia/ tarha	tossunäyte	1 pari/osasto	1	
		häkki	ulostenäyte	150 g	1	
	viranomaisen näytteenotto	lattia/ tarha	tossunäyte ja	1 pari/osasto	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
		häkki	ulostenäyte ja	150 g	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
Pitopaikan lintumäärä vähintään 50						joka toinen
Kasvatusparvi tai muniva parvi	2 kertaa vuodessa	lattia/ tarha	tossunäyte	1 pari/osasto	1	
		häkki	ulostenäyte	150 g	1	
	viranomaisen näytteenotto	lattia/ tarha	tossunäyte ja	1 pari/osasto	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
		häkki	ulostenäyte ja	150 g	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
BROILERI- JA KALKKUNAKASVATTAMO						
Tuotettavan siipikarjan lihan määrä alle 10 000 kg/v						joka kolmas vuosi, jos lintumäärä alle 50 / joka toi- nen vuosi, jos lintumäärä vähintään 50
Kasvatusparvi	1 kerran vuodessa	lattia/ tarha	tossunäyte	1 pari/osasto	1	
	viranomaisen näytteenotto	lattia/ tarha	tossunäyte ja	1 pari/osasto	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
Tuotettavan siipikarjan lihan määrä 10 000 – 20 000 kg/v						joka toinen vuosi
Kasvatusparvi	2 kertaa vuodessa	lattia/ tarha	tossunäyte	1 pari/osasto	1	
	viranomaisen näytteenotto	lattia/ tarha	tossunäyte ja	1 pari/osasto	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	
Tuotettavan siipikarjan lihan määrä 20 000 – 30 000 kg/v						joka toinen vuosi
Kasvatusparvi	3 kertaa vuodessa	lattia/ tarha	tossunäyte	1 pari/osasto	1	
	viranomaisen näytteenotto	lattia/ tarha	tossunäyte ja	1 pari/osasto	1	
			pölynäyte tai sivelypölynäyte	250 ml/100 g liina 900 cm ²	1	

<i>Kohde</i>	<i>Ajankohta</i>	<i>Kasvatus- muoto</i>	<i>Näytelaji</i>	<i>Näytemäärä</i>	<i>Lähetettävät yhteis- näytteet (kpl)</i>	<i>Kunnan- eläin- lääkärin käynti ja näytteenotto (krt)</i>
Tuotettavan siipikarjan lihan määrä 30 000 – 40 000 kg/v						joka toinen vuosi
Kasvatusparvi	4 kertaa vuodessa	lattia/ tarha	tossunäyte	1 pari/osasto	1	
	viranomaisen näytteenotto	lattia/ tarha	tossunäyte ja pölynäyte tai sivelypölynäyte	1 pari/osasto 250 ml/100 g liina 900 cm ²	1 1	

****Pienimuotoisella toiminnalla** tarkoitetaan seuraavia pitopaikkoja:

- 1) alle 1 000 kanan kanalat, joiden tuottamia munia luovutetaan kuluttajille vain suoraan pitopaikasta taikka pitopaikasta vastuussa olevan toimijan harjoittamassa torikaupassa tai ovelta ovelle myynnissä,
- 2) broileri- ja kalkkunakasvattamot, joiden tuottamaa siipikarjanlihaa luovutetaan kuluttajille vain suoraan pitopaikasta tai jotka toimittavat lihaa vain paikalliseen vähittäismyyntiin (enintään 40 000 kg/v),
- 3) alle 250 linnun emokasvattamot ja emokanalat sekä alle 1 000 linnun kasvatuskanalat, joiden lintuja tai niiden jälkeisiä luovutetaan vain 1 ja 2 kohdissa mainittuihin pitopaikkoihin.

4.3.3 Vapaaehtoinen Maedi-Visna ja CAE-terveysvalvonta

Eviran sivuilla <https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elaimet/elainten-terveys/>

- ohje vapaaehtoisesta maedi-visna ja CAE-terveysvalvonnasta
- liittymisilmoitus
- tarkastuskertomus
- lopettamisilmoitus

Suomessa on tullut 1.1.2014 voimaan uusi eläintautilaki (441/2013), jonka mukaan lampaiden maedi-visna (MV)- ja vuohien caprine arthritis-encephalitis (CAE)- tautien terveysvalvontaohjelma muuttuu vapaaehtoiseksi.

Pitopaikasta vastuussa oleva toimija liittyy lampaiden tai vuohien pitopaikan terveysvalvontaan lähettämällä liittymisilmoituksen eläinten pääasiallisen pitopaikan aluehallintovirastoon läänineläinlääkärille. Liittymisilmoituksella toimija sitoutuu noudattamaan terveysvalvonnan ehtoja.

Verinäytteitä otetaan yli 12 kuukauden ikäisistä lampaista ja vuohista. Kunnaneläinlääkäri myös tarkastaa eläimet kliinisesti maedi-visnaan ja CAE-tautiin viittaavien oireiden varalta. Samassa yhteydessä tarkistetaan, että eläinten yksilömerkinnät ja rekisteröintitiedot ovat ajan tasalla. Vaikka laidunpitopaikkoja ei tarvitse ilmoittaa terveysvalvon-

taan, tulee kaikki pitopaikat huomioida tarkastuksessa ja kaikki ne pitopaikat tulee tarkastaa, joissa on tarkastusajankohtana eläimiä.

Taulukko 7. Näytteenotto-ohjelma (Lähde Eviran ohje vapaaehtoisesta maedi-visna ja CAE-terveysvalvonnasta, 15316/7, 30.5.2018)

Näytteenotto, kun ohjelma aloitetaan alusta (perusnäytteenotto-ohjelma)				
Näytteenottokerta	Tutkittavat eläimet	Näytemäärä, pitopaikassa < 50 eläintä	Näytemäärä, pitopaikassa ≥ eläintä	Näytteenottoväli
1.	Kaikki yli 12 kk	riippuu eläinmäärästä		heti liittymisen jälkeen
2.	Kaikki yli 12 kk	riippuu eläinmäärästä		12 – 18kk edellisestä
3.	Kaikki yli 12 kk	riippuu eläinmäärästä		12 – 18kk edellisestä
4.	Otanta yli 12 kk ikäistä	eläinten määrä	50	12 – 18 kk edellisestä
5.	Otanta yli 12 kk ikäistä	eläinten määrä	50	12 – 18 kk edellisestä
6. jne	Otanta yli 12 kk ikäistä	eläinten määrä	50	32 – 38 kk edellisestä
Näytteenotto kun ylimpään terveysluokkaan kuuluneista eläimistä on muodostettu uuteen pitopaikkaan katras				
Näytteenottokerta	Tutkittavat eläimet	Näytemäärä, pitopaikassa < 50 eläintä	Näytemäärä, pitopaikassa ≥ eläintä	Näytteenottoväli
1.	Kaikki yli 12 kk	riippuu eläinmäärästä		heti liittymisen jälkeen
2.	Otanta yli 12 kk ikäistä	enintään 50		12 – 18 kk edellisestä
3. jne	Otanta yli 12 kk ikäistä	enintään 50		32 – 38 kk edellisestä

Toimija huolehtii, että kunnaneläinlääkäri pyydetään tarkastuskäynnille sinä ajanjaksona, kun pitopaikan eläimistä tulee ottaa terveysvalvonnan mukaiset näytteet. Uusi terveysvalvontaohjelma on toimijalle maksullinen. Toimija voi irtisanoutua terveysvalvonnasta ilmoittamalla pitopaikan eroamisesta aluehallintovirastolle.

Kunkin toimipisteen kunnaneläinlääkäri huolehtii toimialueellaan olevien ohjelmaan kuuluvien katraiden verinäytteen otosta, terveydentilan tarkastamisesta ja terveystodistuksen tekemisestä sekä mahdollisista rajoittavista määräyksistä. Valvontaeläinlääkäri voi halutessaan tai tarvittaessa tehdä näytteenoton tai osallistua siihen.

Alkuperäiset valvontaohjelmaan liittymis- ja lopettamistodistukset, terveystodistukset, rajoittavat määräykset ja niiden peruuttamisasiakirjat toimitetaan tilalle. Kunnaneläinlääkäri pitää luetteloa toimialueellaan olevista ohjelmaan kuuluvista tiloista sekä säilyttää jäljennökset kaikista asiakirjoista kunnes vähintään kolme vuotta on kulunut siitä, kun tila on erotettu tai se on irtisanoutunut terveysvalvontaohjelmasta. Kunnaneläinlääkäri toimittaa jäljennökset asiakirjoista Etelä-Suomen aluehallintovirastoon.

Taulukko 8. Maedi-Visna-tilat

Maedi-Visna					
Kunta	Tilat (lkm)	Tarkastustiheys		Keskim. tarkastusaika	Tarkastukset 2019
		12 – 16 kk	34 – 38 kk		
				6 h	
Heinola	1		1		0
Orimattila	4	0	5		2
Yhteensä	5				2

4.3.4 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Vesiviljelylaitoksia valvotaan Eviran vuosittain VHS-ohjelmien, lisävakuusohjelmien ja riskiperusteisen valvontaohjelman perusteella tekemän valvontaohjelman mukaisesti. Tarkastuksia ja näytteenottoja tehdään vastustettavien kalatautien esiintymisen selvittämiseksi ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi. Tarkastustiheys ja näytteenotto riippuvat kasvatettavasta kalalajista ja siitä, sijaitseeko laitos sisämaassa vai merialueella.

Riskiperusteisesti valvotaan kalojen VHS (viral haemorrhagic septicemia), IHN (infectious haematopoietic necrosis), ISA (Infectious salmon anemia), KHV (koikarpin herpesvirus), SVC (spring viraemia of carp) ja IPN (infectious pancreatic necrosis) tauteja niillä alueilla, joilla ne on listattu vastustettaviksi eläintaudeiksi. Lisäksi Eviraan tulevista näytteistä tutkitaan PD (pancreas disease) tai SD (sleeping disease) – tauteja aiheuttavia SAV (salmonid alphavirus) – kantoja.

Gyrodactylus salaris – loisen varalta tehtävä valvonta hoidetaan Eviran kautta suoraan kalastajien ja tiettyjen laitosten kanssa.

Tarkastuksella käydään läpi laitoksen kalakirjanpito sekä laitosten itse laatima omavalvonnan kuvaus, mikä on ollut edellytyksenä Eviran myöntämälle terveystarkastukselle. Tarkastuksessa käydään erityisesti läpi laitoksen toiminnassa tai sijainnissa olevat sellaiset seikat, joiden voidaan katsoa lisäävän laitoksen riskiä saada tai levittää tauteja. Riskitaso nousee, jos laitos tuo materiaalia merialueelta sisämaahan, on tuonut kalaa/mätiä ulkomailta 3 vuoden sisällä tai laitoksen näytteenotto, kirjanpito ym. ovat olleet puutteellisia. Kunnan tai valvontaeläinlääkäri tiedottaa läänineläinlääkäreitä mahdollisista huomautuksista riskiperusteista. Sairaajat ja poikkeavasti käyttäytyvät kalat pyritään aina ottamaan näytteiksi. Vesiviljelylaitostarkastukset kirjataan terveydensuojelun Tarkastajaohjelmaan, jonka kautta tarkastukset tulevaisuudessa siirtyvät keskitettyyn tiedonkeräysjärjestelmään (Kuti 1b).

Tarkastuksessa käytetään Eviran lomaketta - *vesiviljelylaitoksen tarkastuskertomus* (http://www.evira.fi/portal/fi/evira/lomakkeet_ja_ohjeet/elaimet/elaintautitutkimus/).

Alkuperäinen lomake annetaan laitokselle, kopiot Aluehallintovirastoon, Eviraan, tarkastaneelle kunnaneläinlääkärille, ministeriöön ja yhtymän toimistolle. Näytteiden lähteenä käytetään Eviran lomaketta *tutkimuslähete, vesiviljelylaitoksilla tehtävä virus-tauti ja BKD-kartoitus*

(http://www.evira.fi/portal/fi/evira/lomakkeet_ja_ohjeet/elaimet/elaintautitutkimus/). Kopiot annetaan samoin kuin edellä. Näytteenotto on varattava näytteenottovälineiden lisäksi kylmälaukku tai vastaava sekä kylmävaraajia. Näytteenottaja vastaa paketin toimittamisesta Helsingin Eviraan. Lähettämistä tulee sopia Eviran kanssa ja toimitusai-

kataulu on hyvä suunnitella etukäteen esim. matkahuollon kautta, jotta näytteet saadaan mahdollisimman nopeasti tutkittavaksi.

Evira.net – palveluun on luotu työtila vesiviljelyeläinten eläintautivalvonnalle. Työtilaa käyttävät läänineläinlääkärit ja siellä on Excel-taulukot kalanviljelylaitoksista sekä luonnonravintolammikoista. Taulukoihin on listattu vuosittainen riskiperusteinen virusvalvonta sekä vapaaehtoinen BKD:n terveystarkkailu. Evira voi myöntää kunnaneläinlääkärille luku-oikeuden työtilaan. Työtilan taulukot on mahdollista saada myös läänineläinlääkäreiltä kopiona tai tiedostona.

Yhtymän alueella vesiviljelylaitosten valvontaan ja toimintaan on perehtynyt virkaeläinlääkäri Jarmo Olkkonen. Valvonnasta vastaavien pätevyys varmistetaan osallistumalla Eviran järjestämiin koulutuksiin sekä itseopiskelulla. Alueen valvontakohteista on ajan tasalla oleva luettelo yhteystietoineen valvovalla eläinlääkärillä sekä yhtymän toimistolla.

Lainsäädäntöä: MMMa 470/2008, MMMa1/EEO/2011

Vapaaehtoinen BKD:n valvontaohjelma. BKD (Bacterial Kidney Disease) on varsinkin lohikalojen bakteeriperäinen munuaissairaus. Tautia esiintyy makeassa vedessä ja merialueilla sekä viljelyillä että luonnonkaloilla. BKD on luonteeltaan krooninen tauti kaikenkokoisilla kaloilla ja aiheuttaa kasvun heikentymistä ja kuolleisuuden lisääntymistä. Avatussa kalassa todetaan vaaleita pesäkkeitä varsinkin munuaisissa, mutta myös maksassa ja pernassa. BKD leviää kalasta kalaan rikkoutuneen ihon kautta sekä myös veden välityksellä. Tautiin ei ole hoitoa. Ainoa keino päästä siitä kokonaan eroon on laitoksen saneeraaminen.

BKD on muuttunut vastustettavasta eläintaudista ilmoitettavaksi eläintaudiksi. Samoin maantieteellinen jako BKD- rajoitusalueeseen ja suoja-alueeseen on poistunut. Taudin vastustus perustuu jatkossa vapaaehtoiseen vastustusohjelmaan, jonka tarkoituksena on valvoa BKD:n esiintymistä ja ennaltaehkäistä taudin leviämistä sisämaan alueelle.

Vapaaehtoiseen BKD-terveysvalvontaohjelmaan voidaan liittää sellainen sisävesialueen pitopaikka, jossa kasvatetaan lohikaloja tai niiden sukusoluja istutettavaksi taikka siirrettäväksi toiseen pitopaikkaan jatkokasvatusta varten. Sisävesialueeksi katsotaan sellaiset vesistöt, jonne merialueen kalat eivät voi nousta tai niiden on ohitettava kaksi patoa kalateitä pitkin. Myös luonnonravintolammikot voivat liittyä ohjelmaan.

Valvontaohjelmaan liitytään täyttämällä Eviran internetsivuilta löytyvä liittymislomake ja lähettämällä se oman alueen aluehallintovirastoon.

Ohjelmaan kuuluva pitopaikka tarkastetaan kerran kalenterivuodessa siten, että tarkastusten väli on vähintään 6 kuukautta. Tarkastuksen yhteydessä otetaan näytteeksi 60 kalaa, 60 kalan elinnäytteet tai 60 kalan ovariaalinneste. Toimija voi ottaa näytteet myös itse muuna ajankohtana, mikäli siitä sovitaan valvovan eläinlääkärin kanssa tarkastuksen yhteydessä. Luonnonravintolammikoista ei tarvitse ottaa näytteitä, mikäli ei ole epäilyä taudista.

Aluehallintovirasto tekee päätöksen pitopaikan sijoittamiseksi tiettyyn terveystasoluokkaan perustuen tehtyihin tutkimuksiin ja tietoihin terveystarkkailuun kuulumisesta.

Terveysluokka 1

- Pitopaikassa ei ole koskaan todettu BKD:ta tai hyväksytysti saneerattu.
- BKD valvontaa on toteutettu kahden vuoden ajan (ei vaadita, jos laitos on juuri tyhjennetty kaloista ja vedestä, desinfioitu, pidetty tyhjänä 6 vk ja jatkoseuranassa BKD-tulokset kielteiset).
- Kahden edellisen vuoden ajan on noudatettu nykyistä vastaavia velvoitteita ja rajoituksia.
- Vedenottoaikan läheisyydessä elävistä kaloista aiheutuva taudin leviämiskäsi ei ole merkittävä.

Terveysluokka 2

- BKD:ta ei ole koskaan todettu tai hyväksytysti saneerattu.
- On toteutettu BKD valvontaa vähintään yhdellä tarkastuksella ja näytteenotolla negatiivisin tuloksilla (luonnonravintolammikosta ei oteta näytteitä), eikä BKD:tä tietyvästi esiinny.
- On noudatettu ohjelman velvoitteita ja rajoituksia vähintään laitoksella tarkastuksen tekohetkellä olevien kalojen osalta.

Terveysluokka 3

- Kaikki muut ohjelmaan liittyneet pitopaikat.

Sisävesialueelle saadaan vapauttaa BKD-taudille alttiiseen lajiin kuuluvia vesiviljelyeläimiä ja niiden sukusoluja ainoastaan pitopaikasta, joka kuuluu terveysluokkaan 1 tai 2. Ohjelmaan kuuluva laitos saa ottaa lohikaloja ja niiden sukusoluja vain sellaisista paikoista, joille AVI on myöntänyt terveysluokan 1. Toimija vastaa terveysvalvonnan noudattamiseen liittyvistä kustannuksista MMM:n asetuksen 1012/2013 mukaisesti. Tarkastuskäynti voidaan yhdistää koko maassa kalojen virustautien vuoksi tehtäviin tarkastuksiin, jolloin tarkastuksesta ei laskuteta toimijaa.

Sukusoluja ja vastakuoriutuneita poikasia saa ottaa sellaisesta hautomosta, jossa haudotaan luonnonvaraisista emokaloista peräisin olevia sukusoluja, vaikka hautomo ei kuulu BKD-valvontaohjelmaan, jos emokalat on tutkittu lypsyt yhteydessä BKD:n varalta ja Eviran tutkimustulos liitetään vastaanottavan laitoksen kirjanpitoon.

BKD:n terveysvalvontaan liittyneistä pitopaikoista pidetään rekisteriä Eviran internetsivulla.

Taulukko 9. Tarkastukset ja näytteenotto kalanviljelylaitoksilla ja rapulaitoksilla vuonna 2018. Taulukkoon on yhdistetty riskiperusteinen virustautien valvonta ja BKD-taudin vapaaehtoiseen terveystarkastukseen kuuluvien valvonta. Ahvenanmaalla toteutetaan VHS hävitysohjelmia, josta erillinen ohjeistus. (Lähde: Eviran ohjekirje vesiviljelylaitosten eläintautivalvonta 2018)

Laitostyyppi	Laji	Tarkastustiheys ²	Virusnäytteet (norm 30 kalaa) ³	Vapaaehtoiseen BKD-ohjelmaan kuuluvat laitokset BKD-näytteet (norm 60 kalaa)
Laitos jossa on emokalaja	lohikalat	joka vuosi	joka II vuosi ³	Tarkastus kerran vuodessa, näytteet kerran vuodessa (näytteiden tutkimisen maksaa toimija jollei sitä yhdistetä riskiperäisen virustautivalvonnan vuoksi tehtävään tarkastukseen)
Poikaslaitos, eli elävää kalaa myyvä laitos sisävesialueella ¹ (ei pelkkä hautomo)	lohikalat	joka vuosi	joka II vuosi ³	Tarkastus kerran vuodessa, näytteet kerran vuodessa (näytteiden tutkimisen maksaa toimija jollei sitä yhdistetä riskiperäisen virustautivalvonnan vuoksi tehtävään tarkastukseen)
Hautomo	kaikki lajit	joka IV vuosi ²	6	
Luonnonravintolammikot	kaikki lajit	joka IV vuosi ²	3, 4	Tarkastus kerran vuodessa, näytteet vain jos BKD-epäily (tarkastuksen maksaa toimija jollei sitä yhdistetä riskiperäisen virustautivalvonnan vuoksi tehtävään tarkastukseen)
Ruokalaitos ⁵ sisävesialueella ¹	lohikalat	joka IV vuosi ²	3	
Kaikki laitokset Saaristomerellä (Uusikaupunki-Ahvenanmaa-Dragsfjärd)	lohikalat	joka vuosi	joka II vuosi ³	

Kaikki laitokset Kaakkois-Suomen merialueella (Kotkasa itään)	lohikalat	joka vuosi	joka II vuosi ³	
Kaikki laitokset ⁵ muualla merialueella	lohikalat	joka II vuosi ²	joka II vuosi ³	
Laitos jossa vain karppeja, muita särkikaloja, kuhaa, sampea, rapuja tai simpukoita	karppi muut särkikalat kuha sampi ravut simpukat	joka IV vuosi ²	3	
Katkarapukasvatamo	katkarapulajit	joka II vuosi	3	
<u>Terveysluvan saanut perkaamo</u>	kaikki lajit	joka IV vuosi ²	3	

- 1) Sisävesialuetta on nousuesteen (pato, jossa ei ole kalatietä) yläpuoleinen alue tai kahden kalatien yläpuoleinen alue vesistössä. Merialue muuttuu jokisuussa merikalojen nousualueeksi. Merikalojen nousualue jatkuu ensimmäiseen nousuesteeseen asti tai toiseen nousuesteen ohittavan kalatien yläpäähän asti. Pohjavettä tai sisävesialueelta peräisin olevaa vettä käyttävä pitopaikka katsotaan sisävesialueen pitopaikaksi.
- 2) Tarkastukset, jotka tehdään harvemmin kuin joka vuosi, voidaan satunnaistaa siten, että alueen laitoksista tarkastetaan esim. 25 % vuodessa niin, että kukin laitos tulee tarkastetuksi kerran neljässä vuodessa, ei välttämättä juuri joka neljäs vuosi.
- 3) Jos laitoksella epäillään vastustettavaa eläintautia tai laitoksen riskitaso katsotaan korkeaksi, tulee näytteet ottaa aina.
- 4) Luonnonravintolammikoista ei oteta näytteitä, jollei ole syytä epäillä vastustettavaa kalatautia. Jos lammikossa pidetään lohikaloihin kuuluvia lajeja ja kalat ovat peräisin luonnosta pyydetyistä emokaloista, tulee emokalat olla tutkittu a) BKD:n varalta, jos LRL kuuluu BKD terveystalvontaan b) IPN:n ja SAV:n varalta jos emokalat on pyydetty merialueelta tai merikalojen nousualueelta ja LRL on sisävesialueella.
- 5) Ruokakalalaitokselta saa myydä kalaa vain teurastettuna/teurastettavaksi, ei istutuksiin tai jatkokasvatukseen.
- 6) Hautomosta ei oteta näytteitä, jollei ole syytä epäillä vastustettavaa kalatautia, mutta jos luonnonvaraisten lohikalojen sukusoluja tuodaan hautomoon merialueelta tai merikalojen nousualueelta ja kuoriutuneet poikaset on tarkoitus siirtää sisämaahan, tulee emokalat olla tutkittu ja haudonnassa noudattaa mitä MMM:n päätöksen 809/2016 5 §:ssä säädetään. Jos luonnosta pyydettyjen lohikaloihin kuuluvien emokalojen poikaset on tarkoitus siirtää pitopaikkaan joka kuuluu BKD:n terveystalvontaan tai istutettavaksi sisävesialueelle, tulee emokalat tutkia BKD:n varalta. Lisäksi, jos miltä tahansa alueelta peräisin olevien luonnonvaraisten kalojen sukusoluista on tarkoitus perustaa emoparvi kalanviljelyyn, tulee luonnosta pyydetty emokalat olla tutkittu MMM:n asetuksen 1009/2013 6§, muut. 391/2014 mukaisesti.

Taulukko 10. Terveysvalvontaan kuuluvat laitokset

Kunta	Laitokset	Valvontakäynnit 2019	Aika	Riskitaso	vapaaeht. BKD-ohjelma
Asikkala	1	0	4	normaali	kyllä
Hartola	2	2	8	normaali	kyllä
Hollola	2	2	8	normaali	kyllä
Myrskylä	1	1	5	normaali	kyllä
Sysmä	1	1	4	normaali	kyllä
Yhteensä	7	6			
Vapaaehtoiseen BKD-valvontaohjelmaan kuuluvat luonnonravintolammikot					
Hartola	1	1	3	normaali	
Asikkala	1	1	1	normaali	

Taulukko 11. Muut vesiviljelylaitokset yhtymän alueella

		Tarkastustiheys	Valvontakäynnit 2019
		joka 4. vuosi	
Luonnonravintolammikot	3	1	0
Rapulaitokset	1	1	0

4.3.5 Muu tautivalvonta

Evira pyytää vuosittain seuranta-äytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Evira lähettää seurantaohjelmien toimeenpanosta erillisen kirjeen aluehallintovirastoille silloin, kun seurantaohjelmaa ei edellytetä suoraan kansallisen lainsäädännön nojalla. Tällaisia erikseen vuosittain pyydettäviä seuranta-äytteitä otetaan muun muassa lintuinfluenssan varalta tiloilta ja teurastamoilta.

Näytteitä ottavat valvontaeläinlääkärit tai kunnaneläinlääkärit. Näytteet otetaan ja toimitetaan tutkittaviksi Eviran ohjeiden mukaisesti. Näytteenottaja laskuttaa tekemästään työstä kuntayhtymää, joka laskuttaa aluehallintovirastoa. Näytteenottoja seurataan kuukausittain ja tarvittaessa tiheämmin.

Tilarehustamot. Kunnaneläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri hyväksyy yhtymän alueella tilarehustamot. Tilarehustamo on sivutuoteasetuksen mukainen laitos, joka valmistaa tai käsittelee rehua turkiseläinten, tarhakoirien tai kalansyötiksi kasvatettavien toukkien ruokintaan vain samalla tilalla käytettäväksi.

Toimija hakee hyväksymistä rehustamolleen Eviran hakulomakkeella (<https://www.evira.fi/yhteiset/elaimista-saatavat-sivutuotteet/>) jonka hän postittaa kunnaneläinlääkärille tai valvontaeläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri tekee hyväksymistarkastuksen rehustamoon. Hyväksyntätarkastuksesta laaditaan Eviran lomakkeella tarkastuskertomus (<https://www.evira.fi/yhteiset/elaimista-saatavat-sivutuotteet/>)

Kunnaneläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäri valvoo tilarehustamoita säännöllisesti (Eviran ohje 10053/2). Eviran ohjeen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan alueella sijaitsevista tilarehustamoista on tarkastettava 50 %:a riskinarvioon perustuen. Kuitenkin niin, että alueen tilarehustamot tulee tarkistetuksi 3 vuoden välein. Tuotantomääriltään suurten tai riskiltään suurten laitosten tarkastustiheyden tulee olla vähintään joka toinen vuosi. (<https://www.evira.fi/yhteiset/elaimista-saatavat-sivutuotteet/>)

Tällä hetkellä alueella ei ole yhtään toimivaa tilarehustamoita.

4.4 Sivutuotevalvonta (BSE-näytteet)

Eläimistä saatavia sivutuotteita ovat muut kuin ihmisravinnoksi eläimistä saatavat tuotteet. Näitä ovat esimerkiksi kuolleet eläimet, entiset eläinperäiset elintarvikkeet, kompostointilaitoksiin menevä ruokajäte, teurastamon eläinperäinen jäte sekä tilalla suoritetun teurastuksen jätteet.

Lainsäädäntöä:

Uudistettu sivutuoteasetus on astunut voimaan 4.3.2011. Uusi asetus on jaettu kahteen erilliseen osaan: varsinaiseen sivutuoteasetukseen (EY) N:o 1069/2009, joka sisältää artiklat, ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 142/2011, jossa on annettu toimeenpanoon liittyviä yksityiskohtaisia määräyksiä.

Valvontaeläinlääkäri valvoo ja koordinoi koko yhtymän alueen sivutuotevalvontaa.
Vastuhenkilö: valvontaeläinlääkäri

Märehtijät. Kotiteurastus ja BSE-näytteet. Suomessa syntyneistä, itsestään kuolleista naudoista ei tarvitse enää ottaa BSE-näytettä. Kotiteurastuksen sivutuotteet on toimitettava raatokeräilyyn, paitsi nahka/vuota, jonka saa haudata. Teurasjätteet on kuitenkin pidettävä erillään raadoista. Kuolleina syntyneet märehitijät saa haudata koko yhtymän alueella.

Hevoset. Kuolleet hevoset voi haudata siten, ettei kaivoja tai pohjavesialueita ole lähellä. Erityistä ilmoitusmenettelyä asiasta ei ole säädetty. Hevosien ruho voidaan hävittää myös polttamalla hyväksytyssä polttolaitoksessa tai kuljettaa käsiteltäväksi käsittelylaitokseen (Honkajoki Oy).

Siat ja siipikarja. Sikojen ja siipikarjan raatoja saa haudata ainoastaan syrjäiseksi luokitelluilla alueilla, joita yhtymän kunnista ovat Hartola ja Heinola. Muissa kunnissa hautaaminen on kielletty. Raadot ja kotiteurastuksen sivutuotteet on hävitettävä toimittamalla ne hyväksytyyn käsittelylaitokseen tai polttamalla hyväksytyssä polttolaitoksessa. Kuolleina syntyneet porsaas voidaan kuitenkin haudata. Siipikarjan osalta alle 20 linnun pitopaikkojen raatojen hävittäminen hautaamalla on sallittua.

Sivutuotteiden hautaamisen valvonta. Toimijan on pidettävä kirjaa hautaamistaan sivutuotteista. Tarvittaessa valvontaeläinlääkäri tarkistaa hautauspaikan, haudattavan sivutuotteen ja käytettävät välineet. Keräilyalueilla valvotaan, että sivutuotteet hävitetään säädösten mukaisesti. Syrjäisten alueiden osalta valitaan vuosittain 1-3 tilaa ja tarkastetaan niiden sivutuotteiden hävitystavat. Tarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti tiloihin, joilla on aikaisempien tarkastusten tai eläinluetteloista saatavien tietojen perusteella viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä. Todettuihin säädöstenvastaisuuksiin puututaan neuvomalla tai ohjeistamalla tilaa. Jos säädökset edelleen jätetään noudattamatta, huomautetaan asiasta uudelleen kirjallisesti. Jos tila vielä tämänkin jälkeen jättää säädökset noudattamatta, tehdään tutkintapyyntö poliisille. Toiminnan oikeellisuus jatkossa varmistetaan seuraamalla vuosittain erityisesti niitä tiloja, joiden kohdalla puutteita on aiemmin havaittu.

Haaskakäyttö. Lainsäädäntöä: Sädökset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009(sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011 ja MMMa N:o 1193/2011 eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita käsittelevien toimijoiden valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä. Sivutuotteiden haaskakäyttöä säätelee myös jätelaki, ympäristönsuojelulaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki.

Haaskasta on tehtävä aloitus- ja lopetusilmoitus valvontaeläinlääkärille ja kuukausittainen käyttöilmoitus. Haaskapaikan tiedot kirjataan valtakunnalliseen haaskapaikkarekisteriin (eläintenpitäjärekisterin osa) ja haaskapaikalle annetaan oma tunnus. Valvontaeläinlääkäri pitää luetteloa saamistaan ilmoituksista ja rekisteröi ne haaskapaikkarekisteriin.

Jos haaskailmoituksessa ilmoitettavan aineksen käyttöä haaskana ei voida sallia (esim. märehäjäperäinen aines), haaskanpitäjälle ilmoitetaan, ettei käyttö ole sallittua. Haaskanpitäjää ohjeistetaan sallituista ja ei sallituista sivutuotteista sekä tehostetaan kyseiseen haaskanpitäjään kohdistuvaa valvontaa. Jos rikkomukset jatkuvat, tehdään tutkintapyyntö poliisille. Valvontaeläinlääkäri pyrkii tarkastamaan kaikki alueen haaskapaikat ja niiden kirjanpidon vuosittain, ensisijaisesti kuitenkin ne toimijat, joiden aikaisemman toiminnan perusteella on olemassa viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä. Ympäristönsuojelusihteerin mukanaolo tarkastuksilla on suositeltavaa.

Taulukko 12. Haaskapaikat kunnittain

Hollola	2
Padasjoki	1
Sysmä	4
Yhteensä	7

Krematorio. Myrskylässä sijaitsevan lemmikkieläinkrematorion toimintaa valvoo valvontaeläinlääkäri. Aluehallintovirasto määrittelee tarkastustiheyden.

4.5 Eläinten keinollinen lisääntyminen

Nautojen alkionsiirto. Alkioiden keräysryhmän ja alkioiden tuotantoryhmän hyväksymistä koskeva hakemus on toimitettava sille aluehallintovirastolle, jonka alueella on hakijan kotipaikka. Aluehallintoviraston on tarkastettava alkioiden keräysryhmän ja alkioiden tuotantoryhmän toimitilat ja toimintaedellytykset ennen hyväksymistä. Kunnaneläinlääkäri, jonka toimialueella alkioiden keräysryhmän tai alkioiden tuotantoryhmän kiinteä laboratorio sijaitsee, on vähintään kerran vuodessa tarkastettava ryhmän tilat ja sen toiminta sen varmistamiseksi, että ryhmä edelleen täyttää hyväksymisen edellytykset ja että ryhmän toiminnalle säädetyt vaatimuksia noudatetaan. Kunnaneläinlääkäri on tiedotettava tekemiensä tarkastusten tuloksista viipymättä aluehallintovirastolle ja Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Sonnin spermavarasto ja karanteeni. Sonninsperma-asetuksen mukaisesti sonninspermavarastojen ja nautojen karanteenien valvonnasta vastaa kunnaneläinlääkäri, yhtymässä valvontaeläinlääkäri. Aluehallintoviraston hyväksymällä spermavarastolla valvontaeläinlääkäri (tai kunnaneläinlääkäri) käy vähintään kahdesti vuodessa tarkastamassa tilat ja toiminnan. Karanteenitila tarkastetaan kerran vuodessa. Valvontakäynneillä varmistetaan, että hyväksymisen edellytykset täyttyvät ja että niiden toiminnassa noudatetaan säädetyt vaatimuksia. Valvontaeläinlääkäri tiedottaa tarkastuksen tuloksista viipymättä AVI:a ja Eviraa.

Lainsäädäntöä: MMM asetus 1/EEO/2012

MMMa 1026/2013

MMMa 1027/2013

Vastuuhenkilö: valvontaeläinlääkäri

Hevosten alkionsiirto. Hevosten alkionsiirtoa suorittavan alkiorryhmän on ennen toiminnan aloittamista tehtävä siitä rekisteröintiä varten ilmoitus Eviraan. Kunnaneläinlääkäri on tarkastettava alkiorryhmä sen rekisteröintiä varten ja kirjoitettava todistus, josta ilmenee mm. alkionsiirroista vastaavan eläinlääkäri nimen. Kunnaneläinlääkäri on myös vuosittain valvottava, että alkiorryhmä noudattaa sille asetettuja vaatimuksia. Ensimmäinen tarkastuskäynti on tehtävä ennen toimintaan tarvittavan luvan myöntämistä ja alkionsiirtotoiminnan aloittamista.

Oriasema. Aluehallintovirasto tarkastaa aseman ennen hyväksymistä. Hyväksymisen edellytyksenä, että oriasemalle on nimetty asemaeläinlääkäri, joka Suomessa laillistettu eläinlääkäri. Aluehallintovirasto valtuuttaa kirjallisesti asemaeläinlääkäriin. Aluehallintovirasto ilmoittaa oriaseman hyväksymisestä ja asemaeläinlääkäriin valtuutuksesta kunnaneläinlääkäriille ja Eviralle. Asemaeläinlääkäriin vaihtuessa oriasema ilmoittaa asiasta aluehallintovirastolle vähintään viisi arkipäivää ennen vaihtumista. Kunnaneläinlääkäri tarkastaa oriaseman vähintään kerran jokaisen lisääntymiskauden aikana ja tiedottaa tarkastuksesta aluehallintovirastoon ja Eviraan.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymässä on 1 toiminnassa oleva oriasema

Taulukko 13. Oriasemat kunnittain

Orimattila	1
Yhteensä	1

Yhtymässä valvonnasta vastaa valvontaeläinlääkäri.

Lainsäädäntöä:

- Eläintautilaki 441/2013
- MMMa 1033/2013 Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä siirrettäviä hevoseläimiä sekä hevoseläinten alkioita ja sukusoluja koskevista terveysvaatimuksista
- MMMa 1034/2013 hevoseläinten sukusoluille ja alkiolle eläintautien vastustamiseksi asetettavista vaatimuksista
- MMMa 780/2014 kotimaan kauppaa varten kerättävälle hevoseläimen spermalle eläintautien vastustamiseksi asetettavista vaatimuksista
- MMMa 85/2015 kotimaan kauppaa varten kerättäville hevoseläinten alkiolle ja munasoluille eläintautien vastustamiseksi asetettavista vaatimuksista

Vastuuhenkilöt: valvontaeläinlääkäri, Tuomo Tuuli

4.6 Alkutuotannon valvonta

4.6.1 Maitohygieniatarkastukset

Maidontuotantotiloja valvotaan elintarvikelain edellyttämällä tavalla. Tarkastuksissa käytetään Eviran sähköiseen järjestelmään perustuvaa lomaketta ja ohjetta (Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi). Maidontuotantotilojen tarkastukset kirjataan terveydensuojelun VATI-ohjelmaan, jonka kautta tarkastukset siirtyvät keskitettyyn tiedonkeräysjärjestelmään.

Uusitun alkutuotantolain mukaan maidontuotantotilat tarkastetaan viiden vuoden välein, mutta riskinarvion perusteella tarkastusväliä voidaan myös lyhentää. Tarkastuksissa arvioidaan mm. maidon laatua viimeisen vuoden aikana, työskentelyhygieniaa, tuotantotilojen ja eläinten puhtautta sekä käydään läpi tilan omavalvontasuunnitelma, lääke- ja rehukirjanpito, tilalla käytössä olevan veden tutkimustulokset ja tarkastetaan korvamerkit. Havainnot kirjataan, ja epäkohtien korjaamisesta ja aikataulusta sovitaan tilan vastuuhenkilön kanssa. Tarkastuskohteesta täytetään tarvittaessa seurantalomake, johon kirjataan havaittujen epäkohtien korjaamiseksi sovitut toimenpiteet, aikataulu sekä tapa, jolla korjausta valvotaan, esim. valokuva sähköpostitse tai uusintakäynti.

Tarkastuksista vastaavat yhtymän eläinlääkärit siten, ettei valvonta kohdistu omille asiakastiloille. Mahdollisista uusintatarkastuksista voi huolehtia myös tilan hoitava eläinlääkäri. Tarkastuskäynneistä laskutetaan ympäristöterveyskeskuksen määrittämän taksan mukaisesti. Jos on annettu kehoitus korjata joku puute määrääjässä, on toteutumisen valvomiseksi suoritettu uusintatarkastus maksullinen (asetus 882). Luettelo tarkastuskohteista yhteystietoineen säilytetään yhtymän toimistolla.

Lainsäädäntöä:

Alkutuotantoasetus MMMa (1368/2011)

Elintarvikelaki 23/2006

Yleinen elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004

Asetus virallisesta valvonnasta (EU) N:o 625/2017

Evira ohje 10509/1 Ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan

Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta 420/2011

Taulukko 14. Valvontakohteet kunnittain

Kunta	Tiloja v. 2018 lopussa	V. 2019 tarkastettavat
Asikkala	22	3
Hartola	18	6
Heinola	7	0
Hollola	32	5
Kärkölä	15	5
Myrskylä	9	1
Orimattila	47	11
Padasjoki	3	1
Pukkila	8	5
Sysmä	34	8
YHTEENSÄ	195	45

4.6.2 Munantuotannon valvonta**Taulukko 15.** Munapakkaamot, kanalat ja kalkkunatilat kunnittain

Kunta	Pakkaamot	Kanalat	Kalkkunatila
Asikkala		2	1
Hartola		1	
Heinola		1	
Hollola	1	1	
Kärkölä	1	2	
Orimattila		3	
Padasjoki		2	
Sysmä		2	

Munapakkaamotarkastukset kirjataan terveydensuojelun VATI-ohjelmaan, jonka kautta tarkastukset siirtyvät keskitettyyn tiedonkeräysjärjestelmään.

Epäkohtailmoitukset tukivalvontaan. Maitohygieniatarkastuksissa, salmonellavalvonnassa ja vierasainevalvontaohjelman mukaisessa valvonnassa huomatuista puutteista tiedotetaan aluehallintovirastoa. Tarkastusten pöytäkirjat toimitetaan aluehallintovirastolle. Valvonnat tehdään vuosittaisten valvontaohjeiden mukaan. Valvontaa tekevien eläinlääkäreiden jatkuvasta kouluttamisesta huolehditaan.

4.6.3 Riistanlihantarkastus

Luonnonvaraista riistaa ei saa enää tarkastaa kunnan hyväksymissä lahtivajoissa vaan ainoastaan Eviran hyväksymissä riistankäsittelylaitoksissa. Lahtivajoissa voidaan käsitellä riistanlihaa metsästäjien omaan käyttöön. Metsästäjät voivat myydä vähäisiä määriä tarkastamatonta riistanlihaa suoraan kuluttajille tai vähittäismyyntiin. Vähäiseksi määräksi katsotaan 10 hirveä, 30 peuraa, 50 metsäkaurista, 1 000 jänistä/kania tai 3 000 lintua metsästysseuraa tai metsästäjää kohden. Lihaa saa myydä vain kokonai-

sena tai leikattuna, ei käsiteltynä (esim. jauheliha, lihavalmisteet). Toiminnasta on tehtävä elintarvikehuoneistoilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Ainoastaan mikäli riista myydään kokonaisuutena ja nylkemättömänä, ilmoitusta ei tarvitse tehdä.

Metsästäjä voi teettää ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa oman talouden käyttöön lihavalmisteita, kuten säilykkeitä, makkaroita ja palvilihaa. Tällöin lihan ei tarvitse olla tarkastettua. Lihan valmistaminen tuotteiksi on luvallista vähittäismyynnin yhteydessä silloin, kun tuotteet myydään suoraan kuluttajille. Sen sijaan hyväksytyissä lihankäsittelylaitoksissa saa käsitellä ainoastaan tarkastettua lihaa.

Metsästäjien järjestämissä yksityistilaisuuksissa voidaan tarjoilla tarkastamatonta luonnonvaraisen riistan lihaa. Tilaisuudet voivat olla esimerkiksi hirvipeijaisia, häitä ja syntymäpäiviä. Tilaisuus voidaan järjestää myös hyväksytyissä elintarvikehuoneistossa, mikäli se on yksityinen ja tarkoitettu selkeästi rajatulle joukolle kutsuttuja vieraita. Poliisi voi huutokaupata tarkastamatonta luonnonvaraista riistaa yksityishenkilöille.

Metsästysseura voi kouluttaa seurueeseensa henkilöitä suorittamaan riistan alustavan tarkastuksen heti kaadon tai pyynnin jälkeen ennen eläinlääkärin tekemää tarkastusta. Henkilön on suoritettava Eviran hyväksymä koulutus. Laillistetun eläinlääkärin koulutus on kyseiseen tehtävään riittävä. Mikäli koulutettu henkilö ei havaitse tarkastuksessa mitään epänormaalia, riistaeläimen pää ja sisäelimet voidaan jättää pyyntipaikalle ja lihan tarkastukseen toimitetaan pelkkä ruho. Jos ruhosta on otettava triikiinäyte, lihantarkastukseen tulee toimittaa aina pää ja pallea, mutta ei sisäelimiä.

Taulukko 16. Elintarvikehuoneistoilmoituksen tehneet lahtivajat

Kunta	Elintarvikehuoneistoilmoituksen tehneet lahtivajat
Orimattila	1
Hollola	1
Yhteensä	2

Yhtymän alueella ei ole hyväksytyjä riistankäsittelylaitoksia. Lähialueen laitoksia ovat: Muhniemen lahtivaja (Kouvola), Liha-REM Oy (Iitti), Hattulan tilateurastamo Oy (Hattula) ja Strutsitila Syrjynen (Pälkäne).

4.6.4 Muu alkutuotannon valvonta

Muun alkutuotannon valvonta on esitelty elintarvikevalvontaosiossa kappaleessa 4.2 taulukossa 2b alkutuotannon kohteet, valvontatiheydet ja tarkastusmäärät.

4.7 Eläinten sisämarkkinakauppa sekä maahantuonnit/viennit ja siirrot EU:n ulkopuolisista maista

Yleistä

Eläinten maahantuonnit ja siirrot EU:n ulkopuolisista maista. EU:n ulkopuolisista maista tuotaville eläimille tulee aina suorittaa eläinlääkinnällinen rajatarkastus ensimmäisessä EU-maassa, johon eläin saapuu. Poikkeuksena matkustajan mukana ei-kaupallisesti

siirrettävät omat lemmikit, jotka tulli tarkastaa osana tullivalvontaa siihen hyväksytyillä rajanylityspaikoilla.

Ei-kaupalliset siirrot kolmansista maista. Omistajan matkustuksen takia mukana siirtyvät omat lemmikit (5 tai alle), joita ei luovuteta tai myydä eteenpäin EU:n alueella.

Tuonti kolmansista maista. EU:n alueelle myytäväksi tai luovutettaviksi tuotavat lemmikkieläimet.

Sisämarkkinakauppa. Sisämarkkinakaupalla tarkoitetaan kaikkia sellaisia elävien eläinten, sperman ja alkioiden siirtoja, jotka tapahtuvat Suomesta toisiin EU-maihin, Norjaan tai Sveitsiin tai näistä maista Suomeen. Eläintautien leviämisen estämiseksi sisämarkkinakauppaa koskevat eläinlajikohtaiset Euroopan Unionin säädökset, joita siirroissa on noudatettava. Osa eläinlajeista vaatii tuojaksi rekisteröitymisen. Lemmikkieläimet (koirat, kissat, fretit) EU-maiden välisiin siirtoihin sovelletaan tiettyjä eläinten terveyttä koskevia vaatimuksia. Näitä vaatimuksia noudatetaan tällä hetkellä voimassa olevan niin kutsutun lemmikkieläinasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 576/2013) mukaisesti. Lemmikkieläinten muulla kuin kaupallisella siirrolla ei saa olla tavoitteena eläimen myynti tai omistajuuden siirto. Lemmikkieläimellä tarkoitetaan eläintä, joka on omistajan tai valtuutetun henkilön mukana siirron aikana ja pysyy tämän vastuulla siirron aikana. Jos koirien, kissojen, frettien tai hillerien yhteismäärä on kuusi tai enemmän tai ne ovat tarkoitettu tuonnin jälkeen myytäväksi tai luovutettaviksi uudelle omistajalle, on noudatettava kaupallisen tuonnin ehtoja; mm. rekisteröityminen tuojaksi, TRACES.

EU:n sisällä kaupallisissa kuljetuksissa terveystodistus laaditaan TRACES -järjestelmässä, jonka käyttöoikeudet ovat AVI:n eläinlääkäreillä, valvontaeläinlääkärillä ja joillain kunnaneläinlääkäreillä. Sisämarkkinakaupan terveystodistussmallin täyttöohjeet löytyvät Komission asetuksesta N:o 599/2004.

Eläinten vienti EU-maiden ulkopuolelle edellyttää useimmiten eläinten terveyttä koskevaa todistusta. Vientimaan viranomaiset määrittävät ne ehdot, millä vienti voi tapahtua. Viennissä tarvittavia eläinten terveyttä koskevia terveystodistuksia myöntävät Suomessa ainoastaan virkaeläinlääkärit (kunnan-/kaupungin ja valvontaeläinlääkärit, läänineläinlääkärit, tarkastuseläinlääkärit) omalla toimialueellaan. Koirille, kissoille ja freteille annettavia lemmikkieläinpasseja voivat myöntää myös muut laillistetut eläinlääkärit. EU-maista tuotaville eläimille pyritään tekemään tuontitarkastuksia siten, että ainakin yksi, mielellään vuoden ensimmäinen tuontierä vuodessa kunkin Eviran rekisteröinnin vaativan tuojan osalta tarkastetaan. Tarkastuksia tehdään tarpeen mukaan enemmän ja myös ei-rekisteröinnin vaativien tuontien, kuten hevosten, osalta epäilyn perusteella tai riskiperusteisesti ja aiemmin tehdyn tarkastuksen havaintojen perusteella. Tiettyjen eläinten (esim. naudat) kohdalla näytteet otetaan kaikista tuontieristä. Tuoja voi myös pyytää virkaeläinlääkärinä tarkastamaan tuontieläimet. Tarkastukset raportoidaan Traces-järjestelmään. Yhtymän alueelle tuodaan lähinnä naudat, hevosia ja alkioita, koiria ja hevosia. Koiria tuodaan EU-maiden lisäksi Venäjältä.

Tuonti ja vienti yhtymän alueella. Valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri määrää tuontivaatimukset täyttämättömät eläimet siirto- ja käyttökieltoon eristykseen, kunnes on selvitetty, millaisista puutteista on kyse. Jos puutteita, kuten puuttuvaa tai virheellistä terveystodistusta, ei ole mahdollista täydentää jälkikäteen kohtuullisessa ajassa tai

eläinten epäillään levittävän eläintautia, eläimet määrätään palautettaviksi tai jos se ei ole mahdollista, lopetettaviksi. Näitä menettelyjä sovelletaan myös laittomasti tuotujen eläinten mahdollisiin jälkeläisiin, alkioihin, sukusoluihin sekä niistä saatuihin tuotteisiin. Valvonta- tai kunnaneläinlääkäri ilmoittaa laittomista tuontieristä aluehallintovirastoon hallintopäätöksen tekoa varten.

EU:n alueella tapahtuvista laittomista tuonneista hallintopäätökset tekee aluehallintovirasto ja EU:n ulkopuolisista Evira. Palauttaminen toiseen EU-maahan vaatii yhteydenoton vastaanottajamaan viranomaisiin, jotta varmistetaan että vastaanottajamaa hyväksyy erän palauttamisen. Eläimistä otetaan tarvittaessa näytteitä Eviraan. Mahdolliset raadot hävitetään sivutuoteasetuksen mukaisesti tautiriski huomioiden. Tapauskohtaisesti harkitaan tutkintapyyntöjen tekemistä poliisille. Tutkintapyyntö tehdään aina tahallista ja toistuvista rikkomuksista.

Yhtymän alueella kunnaneläinlääkärit suorittavat vientitarkastuksia pääasiassa lemmikkieläimille, joita kuljetetaan näyttelyihin tai lomamatkoille mukaan. Yleisimpiä kohdemaita ovat Venäjä, Baltian maat, Ruotsi, Norja ja eteläisen Euroopan maat. Tarkastukset ja todistuksen kirjoittaminen tapahtuvat vastaanotoilla normaalin pieneläinpraktiikan yhteydessä, ja kustannuksista vastaa eläimen omistaja.

Hevosten vientiä yhtymän alueella tapahtuu säännöllisesti. Kaikista hevosten vienneistä on tehtävä tarvittava todistus TRACES-järjestelmässä. Poikkeuksena ovat tietyt ehdot täyttävät kilpailumatkat Pohjoismaihin, jolloin terveystodistusta ja eläinlääkärintarkastusta ei vaadita. Venäjän viennissä vaaditaan lisäksi näytteiden ottoa ja erikseen Evirasta tilattavat lomakkeet. Yhtymän alueella tapahtuu myös nautojen myyntiä Venäjälle ja Baltiaan. Kalanpoikasten vienti Venäjälle vaatii tietyt tutkimukset Evirassa sekä Evirasta tilattavan Venäjän vientitodistuksen.

Yhtymän alueella Viking Genetics Finland Oy harjoittaa elävien sonnien, naudan sukusolujen ja alkioiden vientiä EU:n sisämarkkinoille ja EU:n ulkopuolisiin maihin sekä tuontia EU:n alueelta. Valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri tekee vientitarkastukset ja -todistukset toimijan kustannuksella.

Vastuuhenkilö: valvontaeläinlääkäri, Marita Johansson
TRACES-käyttöoikeudet lisäksi: Jarmo Olkkonen, Marita Johansson

4.8 Lääkkeiden käytön valvonta

Eläinlääkärit antavat ohjeita ja neuvoja eläinlääkkeiden oikeasta käytöstä, varoajoista ja kirjanpito vaatimuksista eläinten omistajille sekä vastaanotto- että tilakäynneillä hoitopahtuman yhteydessä. Selvitys eläinlääkärin käyttämisestä ja luovuttamista lääkkeistä annetaan eläimen omistajalle viipymättä. Selvitys sisältää kaikki lääkelainsäädännön määräämät tiedot. Kirjallinen lääkeselvitys annetaan potilaskäynnillä joko paperisena tulosteena tai sähköpostina. Mikäli tämä ei ole mahdollista, lääkitysselvitys toimitetaan seuraavana päivänä postiin tai sähköpostiin. Tuotantoeläimille jaettavaksi on laadittu ohje ”Tuotantoeläimelle annettuja lääkkeitä koskevaan kirjanpitoon kirjattavat tiedot”, jota voidaan jakaa tilakäyntien ja tarkastusten yhteydessä.

Nauta- ja sikatilojen vapaaehtoisilla terveydenhuoltokäynneillä tarkastellaan tilan lääkkeiden käyttöä ja tarvittaessa terveydenhuoltosuunnitelmaan kirjataan ohjeita toimintatapojen parantamiseksi. Eläinsuojelulain mukaisilla ammattimaisen eläintenpidon tar-

kastuksilla erityisesti hevosalleilla kiinnitetään huomiota lääkkeiden käyttöön ja säilytykseen ja annetaan neuvontaa muun muassa kirjanpito vaatimuksista.

Lääkkeiden käytön valvontaa suoritetaan maidontuotantotiloilla tehtävillä hygieniatar- kastuksilla. Lisäksi tarkastetaan tilat, joilla syytä epäillä väärinkäytöksiä, sekä tilat, joilla on todettu lääkettä elintarvikkeissa teurastamoiden ja meijereiden tekemässä val- vonnassa. Tarkastuksilla käydään läpi lääkkeiden säilytys, oikea käyttö, lääkittyjen eläinten merkitseminen, varoaikojen noudattaminen ja jäämättestaus sekä lääkekirjanpi- to.

5 VAHVISTETUT MAKSUT

5.1 Klinikkamaksut

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymässä ei ole käytössä klinikkamaksuja.

5.2 Asiakasmaksut

Kunnan valvontatehtävien suorittamisesta peritään yhtymän Hyvinvoinnin ja terveyden- edistämisen lautakunnan vahvistaman ympäristöterveydenhuollon taksan mukainen asiakasmaksu. Taksan perusteena on valvontatyön tuntihinta 65 € sekä käyntimaksu 35 € (v. 2019). Maksutaksassa on esitetty valvontatehtäville ajankäyttöön perustuvat maksut, esim. maitohygienisille tarkastuksille 195 € (3 h). Käyntimaksun kanssa koko- naishinnaksi tulee 230 €

5.3 Päivystyspuhelinmaksut

Yhtymän hallituksen jaosto on vahvistanut seuraavat päivystyspuhelinmaksut:

- keskitetty hyötyeläinpäivystysnumero klo 8 - 20: 2,035 €/min, klo 20 - 8: 4,006 €/min
- keskitetty pieneläinpäivystysnumero klo 8 - 20: 2,035 €/min, klo 20 - 8: 4,006 €/min

5.4 Subventiot 2018

Yhtymän alueella subventioista päättää kukin jäsenkunta erikseen ja maksut menevät kuntien määrärahoista. Subventioita on käytössä ainoastaan pohjoisella alueella seuraavissa kunnissa:

Asikkala

– matkakorvauksista: omavastuu 31,00 €, sis. alv

Hartola ja Sysmä

– käyntimaksu ja matkakorvaus: omavastuu lasketaan edellisten summasta ja vastaa suuruudeltaan 15 km:n etäisyydelle tehtyä sairausmatkaa, tällä hetkellä 47,70 €

– toimenpidemaksu: omavastuut Sysmä 40 €, Hartola 100 €, maksimi kunnan osuus 80 €, lasketaan verottomista summista, omistaja maksaa koko alv:n. Ei ilta- ym. korotuksia.

Padasjoki

– käyntimaksu: omavastuu 50,90 €

– matkakorvaus 33,48 €

– toimenpide: 49,60 € (maksimi kunnan osuus 99,20 €)

Summat sisältävät alv:n, ei ilta- ym. korotuksia

Kunnaneläinlääkärien Provet- ohjelma laskee subventio-osuudet ja vähentää tämän tuottajan laskusta. Eläinlääkäri laskuttaa keskitetysti summat kunnilta. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tilalle jätetään kuntakohtainen subventiolaskelma, jonka avulla tuottaja voi hakea korvauksen itse kunnalta.

6 ASIAKASVALITUKSET

Asiakasvalitus voi tulla postin, sähköpostin tai palautesivujen välityksellä. Valitus ohjataan ympäristöterveyskeskuksen johtajalle, joka päättää valitukseen liittyvistä jatkotoimenpiteistä. Käsittelyyn pyydetään hoitoon osallistuneiden sekä vastaavan esimiehen selvitykset sekä mahdolliset asiakirjat. Tapaukset pyritään käsittelemään mahdollisimman nopeasti ja ympäristöterveyskeskuksen johtaja laatii vastineen selvitysten perusteella. Vastine ja selvitykset lähetetään valituksen tekijälle. Tapauskohtaisesti asia voidaan siirtää eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan käsiteltäväksi edellä mainittujen selvitysten kera. Asiakas voi valittaa myös itse kyseiseen lautakuntaan. Lautakunta pyytää asiaan vastinetta ympäristöterveyskeskuksen johtajalta. Tällöin toimitaan kuten edellä ja asiakirjat toimitetaan lautakunnalle.

7 VAKUUTUKSET

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän lakisääteiset ja vapaaehtoiset henkilövakuutukset ovat vakuutusyhtiö If:ssä (vak no SP 0001690259).

Julkisyhteisön vastuuvakuutus on vakuutusyhtiö OP Vakuutus Oy:ssä (vak no 16-584-267-5). Enimmäiskorvaus henkilö- ja esinevahingoissa on 1 000 000 e vakuutuskautta kohti ja omavastuu 4000 e. Samassa yhtiössä on myös omaisuusvakuutus (vak no 16-586-056-6).

Tapaturmat ilmoitetaan HaiPro-järjestelmässä, mitä kautta tiedot siirtyvät vakuutusyhtiölle.

8 TILASTOINTI

Eläinlääkärit pitävät tilastoa vastaanottokäynneistä, sairasmatkoista ja valvontakäynneistä. Käynnit on eritelty virka-aikaan ja päivystysaikaan sekä lisäksi jaettu useampaan eri luokkaan ajan käytön mukaan. Vuoden 2017 tilastot liitteenä (liite 1, liite 2 ja liite 3).

9 SEURANTA JA RAPORTOINTI

Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan laatimalla eläinlääkintähuollon suunnitelman toteutumisen arviointiraportti Eviran ohjeen (15908/2/liite 1 ja liite 2) mukaisesti. Raportti toimitetaan vuosittain jaoston käsiteltäväksi sekä AVI:lle maaliskuun loppuun mennessä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmän (VYHA) kautta. Raportissa käsitellään mm. seuraavia asioita:

- eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatu
- eläinlääkäripäivystyksen toteutuminen
- ostopalvelujen laadun arviointi
- arvio yksityisistä eläinlääkäripalveluista
- tuotantoeläinten terveydenhuoltopalvelujen saatavuus
- työjärjestelyt kiireellisen ja ajanvarausperusteisen työn kesken
- eläinsuojeluvalvonnan toteutumisen kuvaus
- pätevyyden ja osaamisen varmistaminen
- valvontaeläinlääkäreiden perehdyttäminen
- vaadittavat toimenpiteet, jotta tavoitteisiin päästäisiin
- toiminnan kehittämistarpeet

Valvontasuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden toteutumista on tarpeen seurata myös toimintavuoden kuluessa. Valvontatehtävissä, joista on mahdollisuus saada korvausta valtion varoista, johto ja vastuu toiminnan toteutumisesta on valvontaeläinlääkärillä ja muissa valvonta tehtävissä eläinlääkintäjohtajalla. Suunnitelman toteutumista seurataan eläinlääkinnän tulosalueen kokouksissa. Tämän lisäksi ympäristöterveyskeskuksen johdoryhmässä seurataan talousarvioon kirjattujen eläinlääkinnän suoritteiden, kuten vastaanottokäyntien, sairasmatkojen, valvontakäyntien sekä päivystysasuoritteiden toteutusta kuukausittain.

LIITE 1 SUORITETILASTO YHTEENVETO 2017, HYÖTYELÄIMET JA PIENELÄIMET

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ/ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO																								
ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON SUORITTEET/YHTEENVETO																								
vuosi 2017																								
HYÖTY- JA PIENELÄIMET YHTEENSÄ																								
Kunta/vastuuyksikkö	VIRKA-AIKANA									PÄIVYSTYSAIKANA						VIRKA- JA PÄIVYSTYSAIKAISET YHTEENSÄ								
	1 Sairasmatka			2 Vastaanottokäynti			3 Tarkastuskäynti			4 Sairasmatka			5 Vastaanottokäynti			6 Takapäivystys	Sairasmatkat yhteensä, virka- ja päivystysaikana			Vastaanottokäynti, virka- ja päivystysaikana			Tarkastuskäynti, virka- ja päivystysaikana	
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Asikkala 9525	82	206	79	905	354	117	1	18	3	31	26	25	43	35	0	85	237	105	930	397	152	1	18	
Hartola 9525	116	100	72	482	284	227	1	17	5	20	20	5	9	10	0	121	120	92	487	293	237	1	17	
Heinola 9525	11	99	16	1529	102	54	1	1	4	12	11	46	59	45	1	15	111	27	1575	161	100	1	1	
Hollola 9525	56	99	57	443	314	140	2	19	9	30	40	69	109	65	0	65	129	97	502	423	205	2	19	
Kärkölä 9525	99	121	63	298	284	151	1	4	35	49	14	22	28	30	0	134	170	77	320	312	181	1	4	
Lahti	3	13	14	110	101	44	0	3	15	22	5	486	534	263	7	18	35	19	596	635	314	0	3	
Myrskylä 9525	49	39	39	122	33	18	0	9	22	24	8	11	10	10	0	71	63	47	133	43	28	0	9	
Orimattila 9525	238	246	179	1202	211	167	5	35	104	62	36	126	92	88	0	342	308	215	1328	303	255	5	35	
Padasjoki 9525	0	7	16	19	23	8	3	1	0	2	10	2	1	2	0	0	9	26	21	24	10	3	1	
Pukkila 9525	121	54	27	51	8	22	0	6	38	29	3	17	7	10	0	159	83	30	68	15	32	0	8	
Sysmä 9525	175	131	55	657	236	147	1	6	12	44	39	9	7	8	0	187	175	94	666	243	155	1	8	
Ulkokunnat	10	12	10	137	155	125	0	0	1	2	3	82	83	41	0	11	14	13	199	238	166	0	0	
	960	1127	627	5955	2105	1220	15	119	248	327	215	870	982	607	8	1208	1454	842	6825	3087	1835	15	119	

LIITE 2 ERIYTETTY PIENELÄINPÄIVYSTYS

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ/ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO		VUOSI 2017	
ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON SUORITTEET/YHTEENVETO			
PIENELÄIMET			
	5 Vastaanottokäynti		
Kunta/vastuuyksikkö	a < 1/2 h	b 1/2 -1 h	c > 1 h
Asikkala 9525	16		31
Hartola 9525	3		5
Heinola 9525		32	45
Hollola 9525		46	62
Kärkölä 9525		16	11
Lahti		392	381
Myrskylä 9525		2	4
Orimattila 9525		49	60
Padasjoki 9525		2	1
Pukkila 9525		0	1
Sysmä 9525		3	5
Ulkokunnat		51	64
		612	670
			326

LIITE 3 KUNNANELÄINLÄÄKÄRIT

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ/ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO
 ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON SUORITTEET/YHTEENVETO
 HYÖTYELÄIMET

vuosi 2017

Kunta/vastuu- yksikkö	VIRKA-AIKANA						PÄIVYSTYSAIKANA						6 Takapäi- lystys		
	1 Sairasmatka			2 Vastaanottokäynti			3 Tarkastus- käynti		4 Sairasmatka			5 Vastaanottokäynti			
	a 1/2 -1 h	b 1 - 2 h	c > 2 h	a < 1/2 h	b 1/2 -1 h	c > 1 h	a < 2 h	b > 2 h	a 1/2 -1 h	b 1 - 2 h	c > 2 h	a < 1/2 h		b 1/2 -1 h	c > 1 h
Asikkala 9525	82	206	79	905	354	117	1	18	3	31	26	9	12	19	0
Hartola 9525	116	100	72	482	284	227	1	17	5	20	20	2	4	5	0
Heinola 9525	11	99	16	1529	102	54	1	1	4	12	11	14	14	19	1
Hollola 9525	56	99	57	443	314	140	2	19	9	30	40	13	47	32	0
Kärkölä 9525	99	121	63	298	284	151	1	4	35	49	14	6	17	14	0
Lahti	3	13	14	110	101	44	0	3	15	22	5	94	153	100	7
Myrskylä 9525	49	39	39	122	33	18	0	9	22	24	8	9	6	9	0
Orimattila 9525	238	246	179	1202	211	167	5	35	104	62	36	77	32	61	0
Padasjoki 9525	0	7	16	19	23	8	3	1	0	2	10	0	0	1	0
Pukkila 9525	121	54	27	51	8	22	0	6	38	29	3	17	6	8	0
Sysmä 9525	175	131	55	657	236	147	1	6	12	44	39	6	2	2	0
Ulkokunnat	10	12	10	137	155	125	0	0	1	2	3	11	19	11	0
Sairasmatkat yht.	960	1127	627						248	327	215				
Kaiikki yhteensä	960	1127	627	5955	2105	1220	15	119	248	327	215	258	312	281	8

LIITE 4 YLEINEN KOULUTUSSUUNNITELMA

LIITE 5 RESURSSITAUUKKO

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä
--

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	311
Sikatilat	26
Lammas- ja vuohitilat	169
Hevostilat	395
Siipikarjatilat	53
Vesiviljelylaitokset	12
Turkistarhat	1
Tarhatun riistan tilat	6
Mehiläistarhat	64
Muut tuotantoeläinyksiköt	
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	11 050

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveydenhuoltosopimukset	
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	196
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	184
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	61,6 %
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	12
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	12
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	46,1 %
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	0
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	0 %
Muut terveydenhuoltosopimukset	Lkm
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	0
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveydenhuoltotyön resurssitarve (htv)	0,8 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	2 800
Sairaskäynnit päivystysaikana	700
Sairaskäynnit tiloilla pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	8 600
Sairaskäynnit päivystysaikana	2 150
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	6,1 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta	
Pakolliseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	15
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	

Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna / CAE	5
Scrapie	--- ei ole enää voimassa
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	7
b. Muu eläinten terveyden valvonta	
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,2 htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	6
Ilmoitetut haaskat	7
Sivutuotealan laitokset	1
Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,05 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	Lkm
Kennelit	27
Hevostallit	92
Riistanhoidolliset tarhat	6
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	
Eläinkaupat	
Eläinlaitokset	13
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	325
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	20
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	2,25 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkäripalvelut	6,9
Eläinten terveyden valvonta	0,2
Sivutuotevalvonta	0,05
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	2,25
Elintarvikevalvonta	0,2
Muut tehtävät	0,55
Eläinlääkärit yhteensä	10,15
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkärien määrä (lkm)	7 lkm
b. Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkäriavustaja	
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	
Muut tehtävät	0,75
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	0,75
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus)	
Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	
Myrskylän, Pukkilan ja Orimattilan länsiosan peruseläinlääkinnän palvelut mukaan lukien terveydenhuolto on järjestetty erillisellä ostopalvelusopimuksella Helsingin yliopistolliselta tuotantoeläinsairaualta. Eriytetty	

**pieneläinpäivystys ostetaan viikonloppuisin ja arkipyhinä kahdelta eläinlääkäriasemalta Lahdesta.
Päivystyskäyntien määrä yhteensä 1 608 v. 2017.**